

MDT 2023 GROEIEN & BEWIJZEN

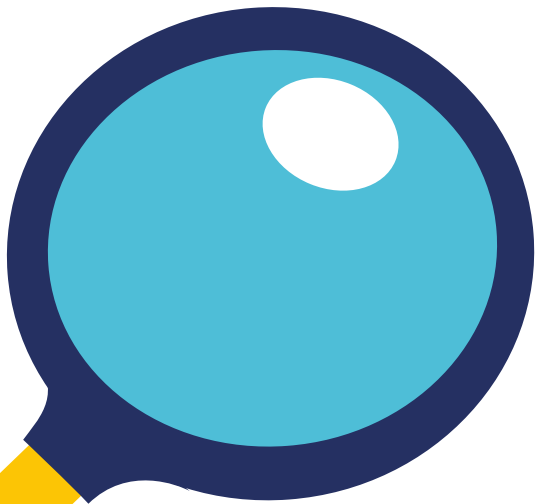
**ONDERZOEK 2023
MAATSCHAPPELIJKE
DIENSTTIJD**

MEI 2024

INHOUDSOPGAVE

		SAMENVATTING ONDERZOEKSRAPPORT 2023	5
		INLEIDING	8
		MDT GESCHIEDENIS IN VOGELVLUCHT	10
DEEL	1	MDT IN 2023	15
		A. MDT als programma	15
		B. Samenwerking & inbedding van MDT	18
		C. De rol van onderzoek	22
DEEL	2	ONTWIKKELINGEN EN UITKOMSTEN EVALUATIEONDERZOEK 2023 ..	27
		A. Het doorlopende evaluatieonderzoek	27
		B. Responsverhogende maatregelen	28
		C. Overige ontwikkelingen	30
		D. MDT in cijfers	31
		E. Resultaten MDT op de doelstellingen	37
DEEL	3	SAMENVATTINGEN UITGEVOERDE ONDERZOEKEN 2023	43
		A. Impactanalyse subsidieronde 5a	43
		B. Evaluatie subsidieronde 3	46
		C. Kwalitatief impact onderzoek	48
		D. Onderzoek over ervaren druk onder jongeren	51
		E. Onderzoek landelijk dekkend netwerk	54
		F. Onderbouwing van doelstelling ontmoetingen	59
		G. Waardering MDT door jongeren	64
		H. Activerend en pro-actief onderzoek	68
		I. Effectevaluatie MDT door CBS	69
DEEL	4	VOORUITKIJKEN: ONDERZOEK IN 2024	72
		A. Doorlopend evaluatieonderzoek	73
		B. Impact management	73
		C. Onderbouwing t.b.v. strategische herijking pijlers MDT	74
		D. Verdiepende analyses MDT-subsidieregelingen	75
		E. Landelijk dekkend netwerk	75
		F. Jongerenparticipatie bij MDT	76
		G. Vervolg onderzoek over ervaren druk onder jongeren	76
		H. MDT businesscases	76
		I. MDT onderwijs	77
		J. Waarde van MDT en sport	77
		K. SCP onderzoek	78
		L. CBS onderzoek	78
		M. Vervolg pro-actief en activerend onderzoek	78

SAMENVATTING ONDERZOEKSRAPPORT 2023

Na een periode van experimenteren met het concept in proeftuinen, is MDT hét programma waarmee alle Nederlandse jongeren tussen de 12 en 30 jaar oud de kans krijgen zichzelf te ontwikkelen, mensen van buiten hun eigen leefwereld te ontmoeten en iets doen voor een ander en/of de samenleving. In dit rapport kijken we terug op 2023, de waarde die MDT in dit jaar heeft gecreëerd, de onderzoeken die hebben plaatsgevonden en kijken we vooruit naar de toekomst. In 2023 is het programma flink opgeschaald met vele projecten en partnerschappen, met als doel alle jongeren tussen de 12 en 30 jaar de kans te geven een MDT te doen in hun omgeving die aansluit bij hun behoeften. Vanwege deze opschaling heeft 2023 in het teken gestaan van enerzijds **groei** van het MDT-netwerk om meer jongeren en organisaties deel uit te laten maken van MDT, en anderzijds het **bewijzen** van de waarde van MDT.

Vandaar de titel van dit rapport: **MDT Groeien & Bewijzen.**

Dit rapport bestaat uit vier delen:

DEEL 1 bevat uitleg over MDT als programma in 2023, de impact van MDT en de rol van onderzoek.

DEEL 2 bevat informatie over MDT in 2023 in woord en cijfers vanuit het doorlopend evaluatieonderzoek.

DEEL 3 bevat samenvattingen van de uitgevoerde onderzoeken uit 2023.

DEEL 4 kijkt vooruit naar de vervolgstappen en onderzoeksvragen voor 2024.

DOELGROEP

**Alle jongeren van Nederland
tussen de 12 en 30 jaar**

PIJLERS

- Iets doen voor een ander en/of de samenleving
- Talentontwikkeling
- Ontmoeting

MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

- Eenzaamheid
- Inburgering en integratie
- Kansengelijkheid
- Mentale gezondheid
- Sport

AANTAL ORGANISATIES BETROKKEN BIJ MDT

2000+

Eind 2023 waren zo'n 200 partnerschappen, ruim 2.000 formele samenwerkingspartners en een veelvoud aan informele partners actief.

BETROKKENHEID SCHOLEN BIJ MDT

50%

Bij ruim 50% van de reguliere MDT-projecten zijn scholen formeel betrokken. Daarnaast zijn in het onderwijs 124 verkorte MDT-projecten uitgevoerd.

BETROKKENHEID GEMEENTEN BIJ MDT

30%

Bij circa 30% van de reguliere MDT-projecten zijn gemeenten formeel betrokken. Daarnaast zijn in het onderwijs 42 verkorte MDT-projecten uitgevoerd.

MDT PROJECTEN SINDS DE START
(2018 T/M 2023)

425
(inclusief ronde 2023)

AANTAL AFGERONDE
MDT-PROJECTEN

160
projecten

AANTAL ACTIEVE MDT-PROJECTEN
IN Q4 2023

145

AANTAL JONGEREN DAT IS GESTART
TOT EN MET 2023

126.000

AANTAL JONGEREN DAT
VROEGTIJDIG STOPT MET MDT

12%
waarvan 23% met een positieve reden
(uitstroom naar werk en opleiding)

GEMIDDELDE LEEFTIJD VAN DE
DEELNEMERS

18½ jaar

DOELSTELLINGEN

95%

van de jongeren vindt het
na afloop belangrijk om iets
te doen voor een ander

60%

heeft veel geleerd
tijdens MDT

93%

heeft door MDT ontmoet-
tingen gehad met mensen
buiten de eigen leefwereld

WAARDERING VAN
JONGEREN VOOR MDT

7,5

JONGEREN DIE MDT Zouden AANRADEN AAN
VRIENDEN

2 van de 3 deelnemers
zou MDT aanraden aan vrienden

% JONGEREN DAT TEVEEL DRUK ERVAARDE TIJDENS MDT

12% en daarvan werd **41%** goed
begeleid hoe hiermee om te gaan

MDT BEVORDERT BURGERSCHAP

95%

van de jongeren geeft na afloop van MDT aan het belangrijk te vinden zich in te zetten voor een ander

29%

van de jongeren blijft na afloop betrokken bij het MDT-project (vrijwillig/betaald/stage)

MDT BEVORDERT DE LOOPBAANORIËNTATIE EN BEGELEIDING VAN JONGEREN

53%

weet beter wat die leuk vindt

49%

weet beter wat die kan

DEELNEMERS HEBBEN NA AFLOOP MEER VERTROUWEN IN DE TOEKOMST

+2%

(van 87% naar 89%)

PROJECTEN DIE ZICH RICHTEN OP EENZAAMHEID ONDER OUDEREN

16%

PROJECTEN DIE ZICH RICHTEN OP MENTALE GEZONDHEID

19%

PROJECTEN DIE ZICH RICHTEN OP INTEGRATIE VAN NIEUWKOMERS

20%

% JONGEREN DAT ALS REDEN VOOR EEN GOEDE MDT-ERVARING GEEFT DAT ZIJ ZELF KONDEN KIEZEN WELKE ACTIVITEITEN ZIJ DEDEN

56%

IN SUBSIDIERONDE 5A RICHT 25% VAN DE PROJECTEN ZICH SPECIFIEK OP JONGEREN IN EEN MINDER KANSRIJKE POSITIE

25%

In subsidieronde 5a richt **69%** van de projecten zich op zelfontdekking van jongeren, **86%** op het vergroten van het netwerk van jongeren en **51%** op het stimuleren van blijvende activatie van jongeren na afronding van hun MDT

In 2023 zijn 45 jongeren geïnterviewd tijdens kwalitatieve werkbezoeken van het onderzoeksteam

Gemiddeld zijn in Nederland 2,3 MDT-plekken beschikbaar per 100 jongeren. Door subsidieronde 5a is het aantal beschikbare plekken meer dan verdubbeld – 123% toename!

Deelname aan MDT is in 2023 toegenomen met 89% – het aantal deelnemers in 2023 was bijna even hoog als in alle eerdere jaren (vanaf 2018) samen.

Effectevaluatie van CBS heeft aangetoond dat:

- Ontmoetingen: MDT'ers uit de steekproef hadden vaker wekelijks contact met mensen die een andere herkomst hebben of waar minstens 5 jaar leeftijdsverschil tussen zit.**
- Talentontwikkeling: Het meedoen aan MDT is significant gerelateerd aan een sterke talentontwikkeling.**
- Iets doen: MDT'ers vinden het vaker dan de referentiegroep belangrijk om je in te zetten voor en ander en voor de samenleving.**

61%

van MDT deelnemers geeft aan dat MDT een positief effect had op hun motivatie om zich in te zetten voor de maatschappij.

29%

geeft aan dat MDT een positief effect had op hun opleiding of het vinden van een baan.

INLEIDING

Na een succesvolle en leerzame proeftuinfase, is MDT sinds 2020 een waardevol programma voor Nederlandse jongeren waarmee zij de kans krijgen hun talenten te ontdekken, mensen van buiten hun eigen leefwereld te ontmoeten en iets te doen voor een ander en/of de samenleving.

Het eerste hoofdstuk van dit rapport bevat een korte geschiedenis van het MDT programma en haar totstandkoming. Vanaf 2022 is ingezet op opschaling door het aantal projecten te vergroten, een verdere spreiding van MDT-projecten over het land te realiseren, en een toename van het aantal jongeren dat kan deelnemen te realiseren.

In 2023 heeft MDT verdere stappen gezet voor de beoogde opschaling, met oog voor hoe MDT duurzaam kan groeien door inbedding in regionale netwerken, binnen gemeenten en in samenwerking met onderwijsinstellingen. **Deel 1** van dit rapport gaat in op doelstellingen en strategische ambities van MDT, hoe MDT samenwerkt met verschillende stakeholders voor duurzame inbedding en de rol van onderzoek met specifieke aandacht voor het impactonderzoek.

Sinds de start van MDT is onderzoek een waardevol onderdeel van het programma. Daarom loopt er al vanaf de start van MDT een doorlopend evaluatieonderzoek mee die informatie verschaft over de MDT-projecten, de behaalde aantallen deelnemers, hoe jongeren hun MDT waarderen en nog veel meer. Hieruit blijkt dat het aantal beoogde gestarte jongeren in 2023 vrijwel is gehaald. In **deel 2** van dit rapport wordt verder ingegaan op de cijfers van 2023 betreffende MDT-projecten, deelnemende jongeren en de effecten van MDT op deelnemende jongeren.

Deel 3 van dit rapport bevat samenvattingen van in 2023 verrichtte onderzoeken. Naast het doorlopend evaluatieonderzoek, zet het MDT-onderzoeksteam sinds 2022 in op het onderbouwen van de impact en de werking van MDT. Waar in 2022 de aandacht vooral lag op de thema's van het regeerakkoord, is deze aandacht in 2023 deels verschoven naar versterking van de onderbouwing van de impact en werking van MDT via de pijlers van MDT. Doel is om samen te (blijven) leren wat het beste werkt binnen MDT, om daarmee de impact van MDT te blijven vergroten. Hiervoor zijn analyses uitgevoerd om MDT-projecten te vergelijken op een aantal indicatoren. Daarnaast is ingezet op het versterken van het zogenaamde impactdenken in het netwerk, waarbij het ontwikkelde instrument de MDT-Impactreis¹ centraal staat. Tevens is de pilot Impact Kwalitatief uitgevoerd, waarin geëxperimenteerd is met het aanvullend ophalen van ervaringen van jongeren.

In **deel 4** van dit rapport wordt vooruitgekeken naar 2024.

¹ Zie <https://organisaties.doemeemetmdt.nl/MDT-Impactreis>

De onderzoekrapportage 2023 laat, net als de rapportages over de vorige jaren, een heel goed beeld zien van MDT. Het programma is in het afgelopen jaar sterk gegroeid en zal naar verwachting in de komende jaren nog verder groeien.

Het doorlopende evaluatieonderzoek speelt een vitale rol in het programma. Ten eerste voor de doorontwikkeling van MDT, waarbij de uitkomsten van het onderzoek worden gebruikt voor het verbeteren en optimaliseren van MDT. Ten tweede om aangesloten te blijven bij de interesses en behoeften van jongeren en ten derde om de effecten en de impact van MDT steeds beter kunnen onderbouwen.

De rapportage toont een rijke opbrengst aan uitkomsten van het evaluatieonderzoek en andere verrichte onderzoeken in 2023.

Veel leesplezier!

Albert Bots

Programmamanager MDT onderzoek

MDT GESCHIEDENIS IN VOGELVLUCHT

EEN KORTE GESCHIEDENIS VAN MDT

Doel van MDT

Het doel van MDT is tweeledig: het versterkt de jongeren én de maatschappij. MDT is gebaseerd op de visie dat een brede, maatschappelijke oriëntatie voor jongeren en jongvolwassenen bijdraagt aan de vorming van betrokken burgers.

MDT gaat in de basis over burgerschap en persoonsvorming. Door MDT bouwen jongeren zelfvertrouwen op, weten ze beter wat ze willen en doen ze belangrijke (studie- en arbeids)vaardigheden op. Op termijn leidt dit tot een sterkere en verbonden samenleving. De missie van MDT is dan ook alle jongeren van 12-30 jaar in Nederland de kans te bieden om gedurende een aantal weken tot maanden in de eigen omgeving een MDT te doen die past bij hun levensfase en interesse. Met hun MDT kunnen ze iets doen voor een ander en/of de samenleving, hun talenten ontwikkelen en mensen te ontmoeten buiten hun leefwereld. Zo kunnen de jongeren bijvoorbeeld sportactiviteiten organiseren, taalles geven aan nieuwkomers of aan de slag bij een bedrijf of zorginstelling. Meer informatie en lopende projecten zijn te vinden op www.doemeemetmdt.nl.

Het begin

In het regeerakkoord 2017 ‘Vertrouwen in de toekomst’ tussen de fracties van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie komt het idee van een maatschappelijke diensttijd tot stand:

“Om jongeren in staat te stellen een bijdrage te leveren aan onze samenleving wordt de mogelijkheid van een maatschappelijke diensttijd ingevoerd (van maximaal 6 maanden). Deze dienst kan tegen bescheiden vergoeding vrijwillig worden ingevuld door jongeren. Samen met maatschappelijke organisaties, gemeenten en provincies wordt deze maatschappelijke diensttijd opgezet. Maatschappelijke organisaties kunnen ieder jaar bij mede-overheden projecten voorstellen die voor deze diensttijd in aanmerking komen. Belangrijk aandachtspunt hierbij is het zoveel mogelijk ontzorgen van deelnemende organisaties. Voor de maatschappelijke diensttijd is budget beschikbaar dat oploopt tot 100 miljoen euro per jaar. Het vervullen van de maatschappelijke dienst geeft een diplomasupplement als getuigschrift van maatschappelijke betrokkenheid. Bij een sollicitatie naar een functie bij de overheid geldt het diplomasupplement als een pré. Met het bedrijfsleven worden afspraken gemaakt om hetzelfde te doen. Het kabinet zal bezien hoe een meer verplichtende variant van de maatschappelijke diensttijd een rol kan spelen in de verlengde kwalificatieplicht.” (p. 10)

² Te downloaden op: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2017/10/10/regeerakkoord-2017-vertrouwen-in-de-toekomst>

In cocreatie

Paul Blokhuis, toenmalig staatssecretaris van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), kreeg het opzetten van de maatschappelijke diensttijd in zijn portfolio, met samenwerking vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Blokhuis ziet veel potentie in het idee, en wil het ontwerp en totstandkoming van het concept in nauwe samenwerking met jongeren en het maatschappelijk middenveld oppakken. Daarop hebben jongeren, jongerenorganisaties, scholen, gemeenten, maatschappelijke organisaties, en het Rijk zich gebogen over de wensen en behoeften.

Leren in proeftuinen

Er starten in eerste instantie drie rondes van ‘proeftuinen’ (ronde 1 in mei 2018, ronde 2 in oktober 2018, en ronde 3 eind 2019 de “gemeenteronde” ofwel de “intensieve variant”). Voor deze proeftuinen is de samenwerking gezocht met subsidie-uitvoerder ZonMw, die hiervoor hun Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd in leven roept. In deze drie proeftuinrondes experimenteren uiteindelijk in totaal 87 projecten met ruim 17.500 deelnemende jongeren met verschillende invullingen van het concept.

De uitkomst van de drie proeftuinrondes: MDT wordt in maart 2020 een volwaardig programma.

Het programma

In de proeftuinen is geleerd wat wel en wat niet werkt. Deze kennis leidt tot een aantal kaders waaraan nieuwe MDT-aanbieders moeten voldoen in het aanbieden van MDT-trajecten aan jongeren: een jongere (12-30 jaar³) zet zich via een MDT-traject van een organisatie minimaal 80 uur in maximaal 6 maanden in voor een ander of de maatschappij, ontwikkelt daarbij hun talenten en ontmoet mensen buiten hun “bubbel”.

Van VWS naar OCW

In het regeerakkoord 2021 ‘Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst’⁴ zien de regeringspartijen VVD, D66, CDA en CU de waarde van MDT en zetten in op een significante uitbreiding. Het akkoord stelde dat MDT overgaat van het Ministerie van VWS naar het Ministerie OCW en dat het jaarlijkse budget werd verdubbeld. Om de gewenste opschaling te realiseren is de samenwerking gezocht met subsidie-uitvoerder DUS-I die vanaf 2022 – via subsidieronde 5a – MDT bijstaat om grotere subsidierondes te kunnen realiseren.

Daarnaast zijn activiteiten opgezet om scholen en gemeenten meer te betrekken bij MDT en jongeren op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met MDT. In het akkoord werd ook gesproken over de maatschappelijke opgaven waaraan MDT moet bijdragen. Zo werden de thema’s kansengelijkheid, inburgering & integratie en eenzaamheid onder ouderen genoemd. Vanaf 2022 is gewerkt aan een aanpak op deze thema’s en wordt bijbehorend onderzoek uitgevoerd.

³ In rondes 4abc was deze leeftijdsgrens nog 14-27 jaar. Vanaf regeling 5a is deze verruimd naar 12 tot 30 jaar.

⁴ In te zien op: <https://www.rijksoverheid.nl/regering/coalitieakkoord-omzien-naar-elkaar-vooruitkijken-naar-de-toekomst>

Opschalen en versterken

Er wordt gekozen om gebruik te (blijven) maken van subsidierondes om het netwerk van maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen en gemeenten de kans te geven MDT-projecten op te zetten en jongeren de kans te bieden deel te nemen aan een MDT die aansluit bij hun interesses in hun eigen regio.

Vanaf maart 2020 worden er voor het programma meerdere subsidierondes georganiseerd. De belangrijkste lijn daarin zijn de zogenaamde ‘reguliere’ MDT-projecten: projecten die precies voldoen aan de kaders zoals in het programma beschreven van minimaal 80 uur in maximaal 6 maanden. In deze subsidierondes staan vooral de groei van het netwerk en het opschalen naar een landelijk dekkend netwerk centraal, om te zorgen dat elke jongere in Nederland een MDT in de buurt heeft die aansluit bij de behoefte en interesse van de jongere. In maart 2020 worden 27 projecten in ronde 4a gehonoreerd, eind 2020 worden een additionele 50 projecten gehonoreerd in ronde 4b, gevolgd door 70 projecten in ronde 4c in november 2021 (subsidierondes uitgevoerd door ZonMw).

Vanaf 2022 wordt de samenwerking met subsidie-uitvoerder DUS-I gezocht, waarmee in november 2022 in subsidieronde 5a 71 projecten worden gehonoreerd en in november 2023 in subsidieronde 2023 een volgende 121⁵ projecten.

Door deze subsidierondes groeit het netwerk flink. Tot en met eind 2023 is MDT (proeftuinen en regulier) gegroeid tot 425 MDT-projecten. Elk project heeft een organisatie die optreedt als penvoerder. Daarnaast is het een vereiste om samenwerking te zoeken in de regio. Dit betekent dat elk project gemiddeld 10 formele partners heeft die onderdeel zijn van de subsidieaanvraag. Hierdoor is elk MDT-project een partnerschap van meerdere organisaties. Daarnaast is bekend dat vele partnerschappen samenwerken met nog andere ‘informele’ partners die niet formeel onderdeel zijn van de subsidieaanvraag. Al deze partners tezamen werven, begeleiden en faciliteren maatschappelijk activiteiten waarbij deelnemende MDT-jongeren iets doen voor een ander, hun talent ontwikkelen en anderen ontmoeten. Over het jaar 2023 zijn er zo’n 200 MDT-partnerschappen actief. Hier zijn ruim 2.000 formele samenwerkingspartners en een veelvoud aan informele partners bij betrokken.

Deelnemers

Met elke subsidieronde is MDT gegroeid in het aantal jongeren dat kan deelnemen aan MDT. In de proeftuinrondes vanaf 2018 (met veelal een looptijd van 18 maanden) hebben ruim 17.500 jongeren deelgenomen. Vanaf 2020 is via de subsidierondes 4abc en 5a de deelname aan MDT in 2023 verder kunnen groeien naar circa 126.000 jongeren. Het beoogde aantal deelnemers eind 2023 (130.000) is hiermee bijna gehaald.

Vanuit ronde 5a worden in de komende jaren nog circa 70.000 deelnemers verwacht. Met de nieuwe ronde 2023, van waaruit de jongeren vanaf 2024 met trajecten beginnen, worden in de komende jaren circa 105.000 deelnemers verwacht. De looptijd van deze MDT-projecten is over het algemeen 3 jaar.

⁵ Na toekenning heeft 1 project zich teruggetrokken, van de gehonoreerde 121 projecten zullen er daardoor 120 van start gaan.

⁶ In 2022 heeft een naamswijziging plaatsgevonden. Waar voorheen werd gesproken over MDT-light rondes, is gekozen voor de term MDT-kort rondes.

Wendbaar en maatschappelijk betrokken

Naast de reguliere MDT-projecten heeft MDT door de stevige inbedding in het maatschappelijk veld zicht op behoeften van jongeren. Hierdoor kan het programma inspelen op actualiteiten en behoeften in de maatschappij. Dit gebeurt veelal door het creëren van MDT-kort rondes⁶. MDT-kort projecten bieden de kans voor een kortstondige, laagdrempelige inzet van jongeren of kennismaking met MDT. Voor een MDT-kort project kan een subsidie van maximaal € 50.000,- worden aangevraagd. Jongeren besteden in deze projecten minimaal 30 uur en maximaal 50 uur aan hun MDT-traject over een periode van maximaal 12 weken. Het hele project heeft een duur van maximaal 16 weken. Naast het inspelen op behoeften en actualiteiten bieden de MDT-kort rondes de mogelijkheid voor nieuwe organisaties om laagdrempelig kennis te maken met MDT.

Voor MDT om in te spelen op maatschappelijk relevante gebeurtenissen, zijn meerdere specifieke MDT-kort rondes georganiseerd. Zo hebben vanaf het voorjaar van 2020 ruim 10.000 jongeren meegedaan aan twee specifieke coronaprojecten van MDT (Perspectief voor de Jeugd en #ookditsMDT). Nog eens 70.000 jongeren hebben deelgenomen aan het door MDT gefinancierde project Jeugd aan Zet, waarvan een groot deel van de Nederlandse gemeenten heeft deelgenomen.

Om jongeren de kans te geven zich in te zetten voor de oorlog in Oekraïne is in het voorjaar van 2022 een speciale Oekraïne-ronde (van 19 MDT-kort projecten) gelanceerd waarin circa 1.400 jongeren zich hebben ingezet voor vluchtelingen en andere getroffen van de oorlog in Oekraïne.

MDT werkt daarnaast hard om het netwerk van deelnemende organisaties te vergroten en MDT in te bedden bij gemeenten en onderwijsinstellingen. Om gemeenten en onderwijsinstellingen laagdrempelig kennis te laten maken met MDT, is gekozen om speciale kort-rondes te introduceren voor deze instellingen. In het najaar van 2022 zijn daarom twee subsidierondes georganiseerd door ZonMw. Aan MDT-kort voor gemeenten hebben 40 gemeenten deelgenomen met een beoogd aantal deelnemers van ruim 3.300 jongeren. Binnen MDT-kort voor het onderwijs zijn 124 projecten uitgevoerd met een beoogd aantal deelnemers van zo'n 12.600 jongeren. Beide rondes worden in 2024 geëvalueerd. Op 13 november 2023 heeft ZonMw nog eens drie MDT-kort rondes geopend voor inschrijving. Met deze subsidies kunnen maatschappelijke organisaties, gemeenten of onderwijsinstellingen een aanvraag voor een MDT-kort project indienen.

Ook is in 2022 een MDT-ronde 'Impuls domeinoverstijgend werken en duurzame borging' voor deelnemende gemeenten aan MDT-ronde 3 (de gemeenteronde ofwel intensieve variant) toegekend waarin wordt geleerd hoe MDT domeinoverstijgend werken kan bevorderen. De evaluatie van deze ronde komt in 2024 beschikbaar.

MDT in het onderwijs

Onderwijsinstellingen zijn vanaf de start van MDT een belangrijke partner van MDT; onderwijsinstellingen vinden al geregeld hun weg naar MDT-projecten en MDT-projecten werkten actief samen met onderwijsinstellingen. Met de overgang van MDT van het Ministerie van VWS naar OCW is deze samenwerking verder geïntensiveerd. Onderzoek wees uit dat veel docenten nog onbekend waren met MDT ofwel niet goed wisten hoe ze MDT goed kunnen integreren in hun onderwijs. Daarom is in september 2023 het Expertteam MDT & Onderwijs gestart. Dit team van acht onderwijsprofessionals biedt scholen advies op maat bij het implementeren van MDT binnen het onderwijs. Het team is gespecialiseerd in verschillende onderwijssoorten (vo, mbo, ho) en werkt regionaal.

Daarnaast is MDT on Tour van start gegaan. MDT on Tour is een interactief dagprogramma waarbij MDT langskomt op scholen. Zo horen de scholieren bijvoorbeeld ervaringsverhalen van (oud-)MDT-deelnemers en gaan aan de slag met activiteiten die direct al inzicht geven in hun talenten, interesses en de impact die ze kunnen hebben. Ook kunnen de scholieren en docenten alvast kennismaken met lokale MDT-organisaties. In 2023 zijn 60 MDT on Tours georganiseerd.

Regionale samenwerking

MDT heeft de ambitie om een passend aanbod voor alle jongeren te bieden, het aanbod van projecten en het aantal deelnemende jongeren te verhogen en MDT duurzaam in te bedden in de regionale context. Hierdoor wordt MDT voor alle jongeren dichtbij beschikbaar. Daarom is in 2023 in nauw overleg met het MDT-netwerk een structuur van regionale samenwerkingsverbanden (RSV's) ontstaan. MDT-organisaties werken onder andere in deze RSV's aan het landelijk dekkend netwerk van MDT. Het landelijk dekkend netwerk van RSV's bestaat uit 19 regio's, met elk een regiofacilitator. Binnen de RSV's bepalen de MDT-organisaties hoe zij samenwerken in een regiostrategie. Daarnaast betrekken de MDT-organisaties binnen het RSV ook partijen die nog niet betrokken zijn bij MDT; van bedrijven en scholen tot maatschappelijke organisaties, gemeenten en fondsen.

DEEL EEN

MDT IN 2023

- A. MDT als programma
- B. Samenwerking & inbedding van MDT
- C. De rol van onderzoek

A.

MDT ALS PROGRAMMA

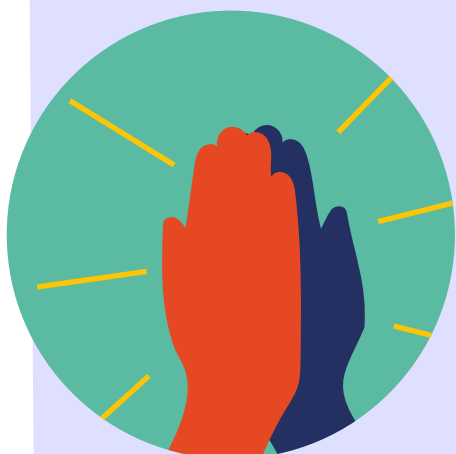
De drie pijlers van MDT

Bij MDT staat het versterken van jongeren en daarmee de samenleving voorop. Het versterken van de sociale cohesie is een belangrijke politieke drijfveer geweest om MDT te starten. In het regeerakkoord 2017 staat dat jongeren via een MDT de mogelijkheid krijgen een bijdrage te leveren aan de samenleving. Bij het opzetten van het programma gaven jongeren aan zich graag te willen inzetten voor een ander en tegelijk ook zichzelf te willen ontwikkelen. Vanuit de Tweede Kamer kwam de wens naar voren dat MDT tevens zou bijdragen aan het ontmoeten van mensen met een andere achtergrond, om verder bij te dragen aan het bevorderen van de sociale cohesie. Dit samenspel heeft in co-creatie met het veld, jongeren en de politiek geleid tot de drie pijlers van MDT⁷:

1. Iets doen voor een ander en/of de samenleving

2. Talentontwikkeling

3. Betekenisvolle ontmoetingen

⁷ Zie: Tweede Kamer dossier 35034 'bijlage 3: MDT doelstellingen, indicatoren en streefwaarden' [hier](#).

In 2023 is begonnen met een strategische herijking van de drie pijlers. Hierin wordt samen met het netwerk geleerd wat tot nu toe het beste heeft gewerkt, en hoe deze lessen geborgd kunnen worden in de uitvoering van MDT in de toekomst. De herijking leidt tot aangescherpte definities van de drie pijlers en meer concrete handvatten voor de MDT-organisaties hoe invulling aan de pijlers binnen hun project te geven.

Via het evaluatieonderzoek komen cijfers beschikbaar over een aantal indicatoren die gerelateerd zijn aan deze drie pijlers. Uit deze cijfers blijkt dat ook in 2023 de eerder gestelde streefwaarden voor de hoofddoelstellingen worden gehaald. In deel 2 wordt uitgebreid ingegaan op deze cijfers. Vanuit de strategische herijking worden nieuwe streefwaarden opgesteld voor de aankomende jaren.

Strategische ambities MDT

Zoals vastgesteld in het regeerakkoord eind 2021 is MDT in 2022 overgegaan van het ministerie van VWS naar het ministerie van OCW. Tevens werd als opdracht voor MDT meegegeven om het programma flink op te schalen. Hiervoor wordt ingezet op het verder uitbreiden van het MDT-netwerk met MDT-partnerschappen, het verder inrichten van de regionale samenwerkingsverbanden, het vergroten van het aanbod, en het bestendigen van de maatschappelijke positie van MDT. Hiervoor is een sterke regionale inbedding van MDT cruciaal. Alleen met regionaal draagvlak en regionale inbedding kan MDT blijvend de positie van jongeren versterken en zo bijdragen aan de sociale cohesie in Nederland. Daarom werkt MDT sinds 2023 met een landelijk dekkend netwerk van regionale samenwerkingsverbanden. Het ultieme doel van MDT is dat alle jongeren tussen de 12 en 30 jaar de kans hebben om een MDT te volgen die aansluit bij hun interesses, behoeften en levensfase. Op die manier kunnen jongeren werken aan hun talenten, mensen ontmoeten die ze anders niet zo snel tegen zouden komen en impact hebben op een ander of de samenleving.

Om het bovenstaande te realiseren zijn een aantal ambities opgesteld voor de periode t/m 2026⁸:

- 1. Vergroten van de bekendheid van MDT**
- 2. Vergroten van het aanbod van MDT**
- 3. Vergroten van het aantal deelnemers**
- 4. Realiseren van een landelijk dekkend netwerk**
- 5. Uitbreiding van het MDT-netwerk**

Hieronder de stand van zaken op deze ambities.

Ambitie 1: Vergroten van de bekendheid van MDT

In 2023 zijn meer dan 900.000 jongeren herhaaldelijk bereikt met online communicatie en via samenwerkingen. Daarnaast zijn meer dan 125.000 professionals bij maatschappelijke organisaties, scholen, gemeenten en bedrijven effectief bereikt, o.a. via branded content en tijdens verschillende events in het onderwijs. Met name in de regionale media werd ook regelmatig geschreven over MDT. De eerder gestelde doelstellingen (resp. 300.000 jongeren en 60.000 professionals) zijn hiermee ruim gehaald. Ook zijn met MDT on Tour via 60 scholenbezoeken en de regionale campagne in Nijmegen via MDT CityTakeover duizenden jongeren geënthousiasmeerd om een MDT te doen.

⁸ Zie de MDT Voortgangsrapportage 2022 [hier](#).

Ambitie 2: Vergroten van het aanbod van MDT

Met de opschaling vanaf 2022 zijn in subsidieregeling 5a (2022) 71 projecten gehonoreerd met een beoogd aanbod van circa 100.000 trajecten en in de regeling 2023 nog eens 121 projecten gehonoreerd met een beoogd aanbod van circa 105.000 trajecten. Projecten uit beide rondes hebben over het algemeen een looptijd van 3 jaar. Met het gezamenlijk aanbod uit deze subsidierondes in 2022 en 2023 is de ambitie van 110.000 gehonoreerde trajecten per jaar bijna gehaald.

Met deze subsidieregelingen is MDT fors gegroeid; het aantal MDT-projecten is bijna verdubbeld (van 234 naar 425) en het beoogde aanbod van MDT-trajecten verdrievoudigd (van circa 100.000 naar circa 300.000) ten opzichte van eind vorige kabinetsperiode (eind 2021) MDT zet erop in om ook in de komende jaren elk jaar de ambitie van 110.000 gehonoreerde trajecten te halen zodat de meerjarige doelstelling van 550.000 trajecten over 2022-2026 gehaald kan worden.

Ambitie 3: Vergroten van het aantal deelnemers

In 2023 is het aantal cumulatieve deelnemers aan reguliere MDT-trajecten gegroeid van ruim 60.000 naar circa 126.000 jongeren. Het beoogde aantal deelnemers eind 2023 van circa 130.000 is hiermee bijna gehaald. Het aantal afgeronde trajecten komt eind 2023 uit op bijna 90.000. Dit is een verdubbeling ten opzichte van 2022. De beoogde ambitie voor het aantal afgeronde trajecten eind 2023 is hiermee gehaald. MDT zet erop in om ook in de komende jaren elk jaar de ambities van het aantal deelnemers en afgeronde trajecten te halen zodat de meerjarige doelstelling van 416.000 afgeronde trajecten gehaald kan worden.

Ambitie 4: Realiseren van een landelijk dekkend netwerk

In 2023 zijn 19 regionale samenwerkingsverbanden gevormd. Elk samenwerkingsverband heeft een regionale facilitator die de samenwerking in de regio aanjaagt, stimuleert en faciliteert. Met de opschaling in 2023 is het aanbod van MDT-trajecten en de deelname van jongeren in de MDT-regio's flink toegenomen. In meerdere landelijke gebieden is zowel het aanbod als de deelname meer dan verdubbeld. De landelijke dekking van MDT is hiermee toegenomen. Verschillende gebieden lopen nog wel achter op de rest van Nederland. Vanuit de regionale samenwerkingsverbanden wordt er in 2024 verder gewerkt aan het inlopen van deze achterstanden.

Ambitie 5: Uitbreiding van het MDT-netwerk

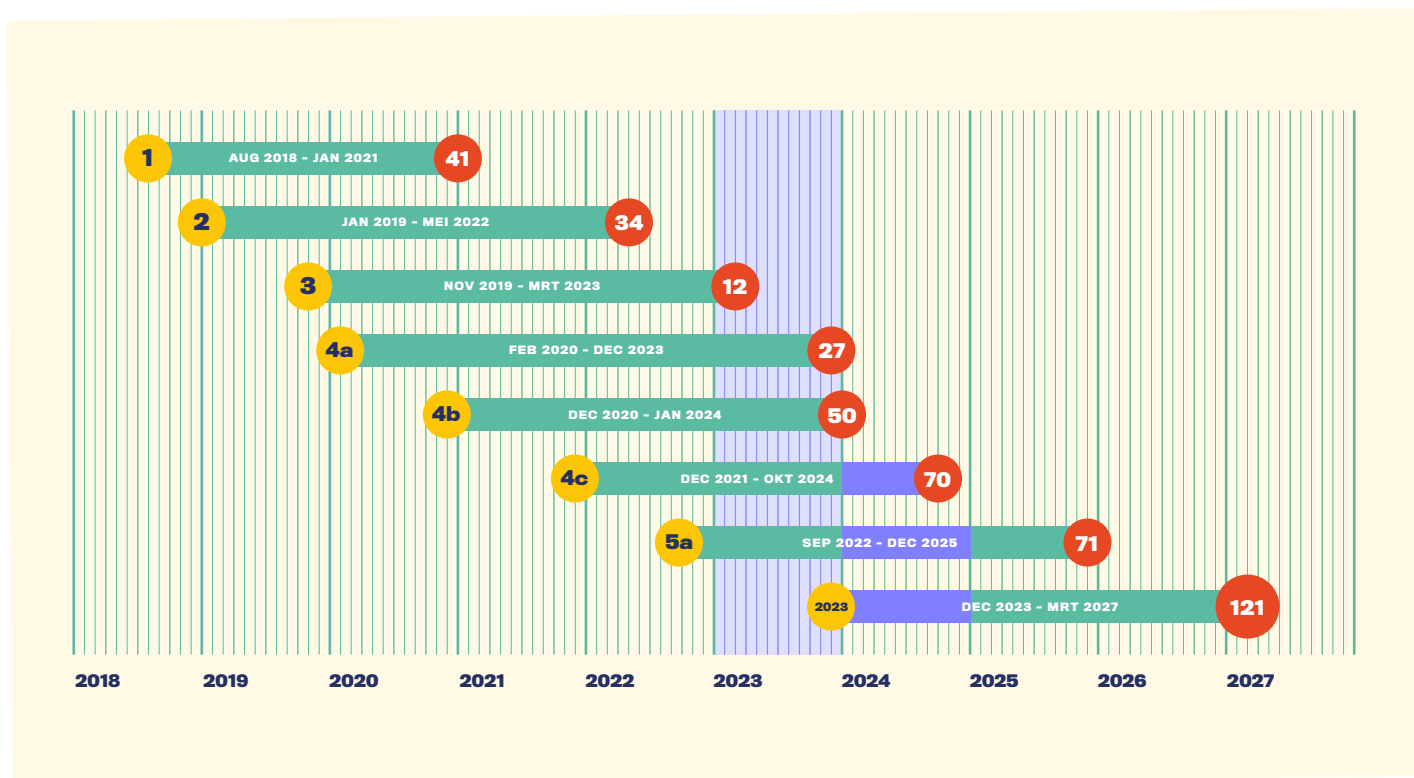
In 2023 is het MDT-netwerk verder uitgebreid. Eind 2023 zijn er zo'n 200 MDT partnerschappen actief. Hier zijn ruim 2.000 formele samenwerkingspartners en een veelvoud aan informele partners bij betrokken. De uitbreiding is vooral te zien bij de formele samenwerkingspartners vanuit subsidieronde 5a en bij de projecten in de MDT-kort regelingen: In 2023 hebben in het onderwijs 124 MDT-kort projecten meegedaan en vanuit gemeenten 40 MDT-kort projecten.

B.

Subsidierondes

Vanaf het begin van MDT wordt gewerkt met subsidieregelingen van waaruit MDT-projecten worden gefinancierd. Na drie ronden van proeftuinen is vanaf 2020 MDT officieel gestart en volgden drie regelingen in ronde 4: 4a, 4b en 4c met looptijden van 18 maanden. Deze subsidierondes zijn uitgevoerd met ZonMw als subsidie-uitvoerder. Vanaf 2022 worden de subsidieregelingen (met 3-jarige looptijd) uitgevoerd door DUS-I. Met de regeling in 2022 (ronde 5a) is de beoogde opschaling vrijwel geheel gerealiseerd. Eind 2022 zijn in deze regeling 71 projecten gehonoreerd met een beoogd aantal gestarte trajecten van bijna 100.000. De meeste projecten zijn begin 2023 van start gegaan. Eind 2023 zijn 121 projecten gehonoreerd in de subsidieregeling '2023'. In deze regeling is het beoogde aantal trajecten ruim 100.000. De meeste projecten starten begin 2024.

Hieronder in figuur 1 een overzicht van alle subsidierondes en de periode waarin deze rondes actief zijn.

FIGUUR 1 | ● subsidierondes en ● gehonoreerde projecten sinds de start van MDT

Rol van verschillende stakeholders in kernteam MDT

MDT is vanaf de start een programma waarin samenwerking en vergaande cocreatie centraal staat. Zo zijn vanaf de start jongeren, jongerenorganisaties, en maatschappelijke organisaties zoals NJR (Nationale Jeugd Raad) en NOV (Nederlands Organisatie voor Vrijwilligerswerk) betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van MDT. Ook is er vanaf het begin ingezet op interdepartementale samenwerking: ambtenaren van VWS, OCW en SZW nemen deel aan het kernteam van MDT. In de loop van de tijd zijn er steeds meer stakeholders bij MDT betrokken. Zo zijn steeds meer gemeenten en onderwijsinstellingen actief onderdeel geworden van het kernteam MDT. Daarnaast is vanaf 2021 een samenwerking met het Oranje

Fonds aangegaan in het programma ‘Verschilmakers’⁹, dat tot doel heeft vrijwilligersorganisaties meer ‘jongerenproof’ te maken. In samenwerking met de Maatschappelijke Alliantie wordt het Springplank-platform¹⁰ ontwikkeld om verdere aansluiting tussen MDT, jongeren en het bedrijfsleven te faciliteren. Hiermee is het volledige MDT-programma een product van co-creatie, weerspiegeld in een bijdrage van verschillende type stakeholders in het centrale kern-team van MDT.

Deze samenwerkingen met verschillende stakeholders is van groot belang voor zowel het bestendigen van het huidige succes van MDT, als het opschalen van MDT en MDT duurzaam – organisatorisch en financieel – te borgen. Vanaf het begin van MDT is het landelijk MDT-kernteam daarom in afstemming met de verschillende stakeholders om MDT nader toe te lichten en over te brengen wat de meerwaarde van MDT is voor elk van deze partijen. In co-creatie met bedrijven, het onderwijs, gemeenten en fondsen is onderzocht wat de meerwaarde van MDT is voor deze partijen en hoe deze waarde te vergroten. Daardoor is o.a. duidelijk geworden dat er kansen liggen om MDT te positioneren als (beleid)instrument voor het onderwijs op burgerschap en loopbaanoriëntatie en -ontwikkeling, en gemeenten en het bedrijfsleven MDT kan inzetten ter invulling van SROI-verplichtingen en SDG-doelstellingen.

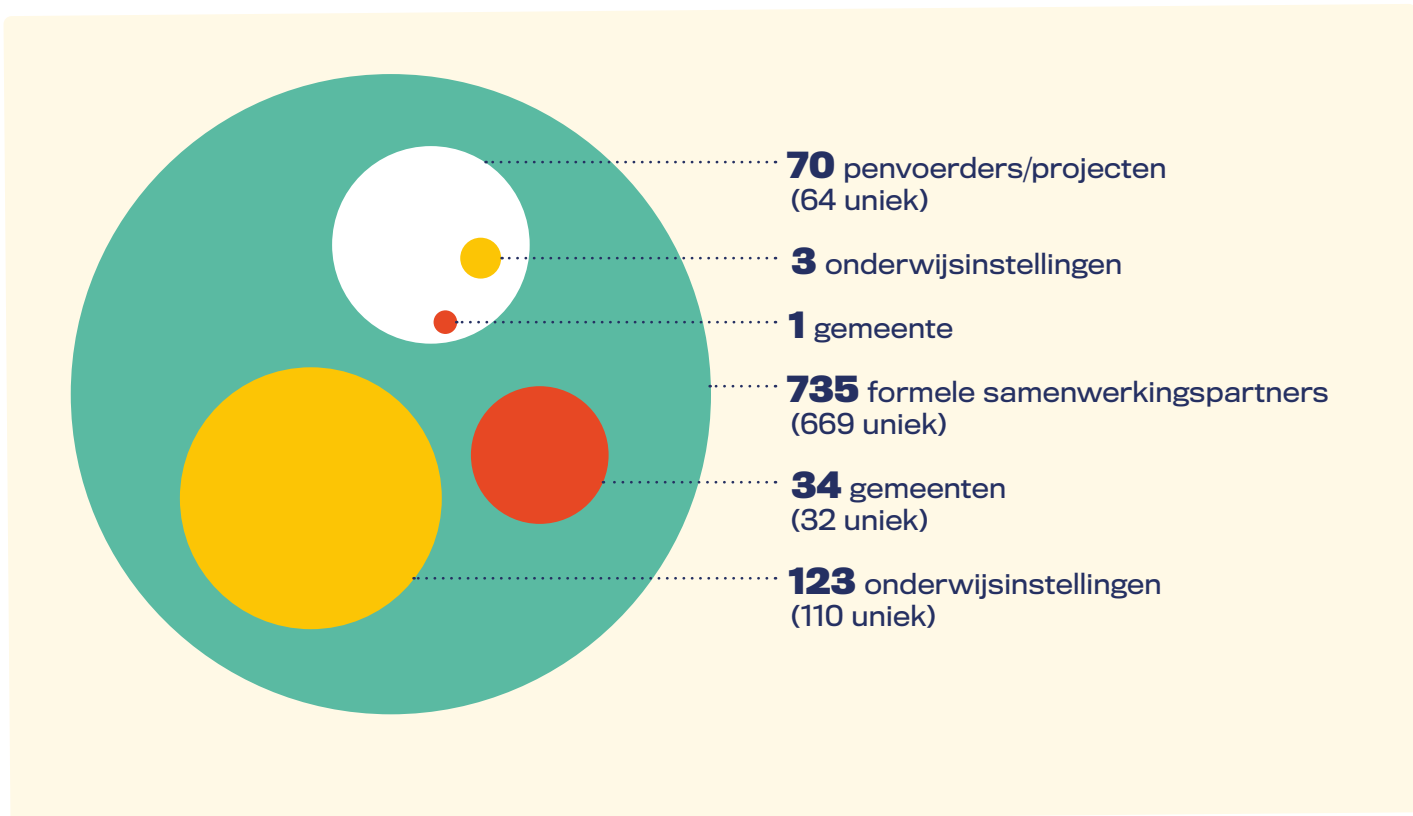
Samenwerking in het netwerk

De stakeholders in het MDT-netwerk werken op vele manieren samen. Binnen MDT-projecten is samenwerking ook zeker een sleutelwoord. Geen enkel MDT-project bestaat uit slechts één partij. Elk MDT-project is een samenwerkingsverband en partnerschap op zichzelf. Het belang van samenwerking is terug te zien binnen de projecten en met wie zij samenwerken.

Zowel in de subsidieaanvraag, de voortgangs- en eindverslagen als in de periodieke vragenlijsten aan projectleiders wordt naar de samenstelling van MDT-partnerschappen gekeken. Een partnerschap bestaat uit formele partners en informele partners. Formele partners zijn organisaties die onderdeel zijn van de subsidieaanvraag van MDT. Hierbij valt te denken aan de gemeenten waar het project actief is of een onderwijsinstelling die hun leerlingen aan het desbetreffende MDT laat deelnemen. Informele partners zijn organisaties waarmee het MDT-project gedurende de looptijd van het project verder mee samenwerkt. Hierbij valt te denken aan een organisatie die wordt gevraagd een training voor jongeren te verzorgen of een welzijnsinstelling waarmee contact wordt gelegd omdat een jongere zich graag in zou zetten bij die organisatie. Gemiddeld heeft een MDT-project 10 formele partners. Zo toont een analyse (figuur 2) van de samenstelling van de partnerschappen van de 71 projecten in ronde 5a (2022) 65 unieke penvoerders, waarvan het overgrote gedeelte een maatschappelijke organisatie. 3 penvoerders zijn onderwijsinstellingen en slechts 1 een gemeente. Deze 71 projecten hebben 670 unieke formele partners, waarvan 32 gemeenten en 110 onderwijsinstellingen.

⁹ Zie <https://www.oranjefonds.nl/de-verschilmakers-jong-sociaal-oranje>

¹⁰ Zie <https://www.maatschappelijkealliantie.org/allianties/springplank/>

FIGUUR 2 | Overzicht samenstelling MDT-partnerschappen in subsidieronde 5a

Naast de formele partners, geeft tabel 1 een overzicht van de mate van samenwerking met de verschillende type samenwerkingspartners in het netwerk, naast de partijen formeel betrokken in de subsidieaanvraag. Projecten hebben in 2023, net als in eerdere jaren, het vaakst samengewerkt met maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen. In 2023 is bij beide typen een stijging te zien ten opzichte van 2022. De samenwerking met het bedrijfsleven laat zien dat na de toenames in 2021 en 2022 het aandeel in 2023 gelijk is gebleven; 65% van de projecten heeft samengewerkt met één of meer bedrijven. Bij gemeenten is er in 2023 een lichte daling te zien en bij fondsen (vanaf 3e kwartaal 2022 voor het eerst uitgevraagd) is de daling 10%-punten in 2023. De vergelijking met 2022 wordt hier beïnvloed doordat het cijfer 2022 gebaseerd is op 2 kwartalen in plaats van over een geheel jaar.

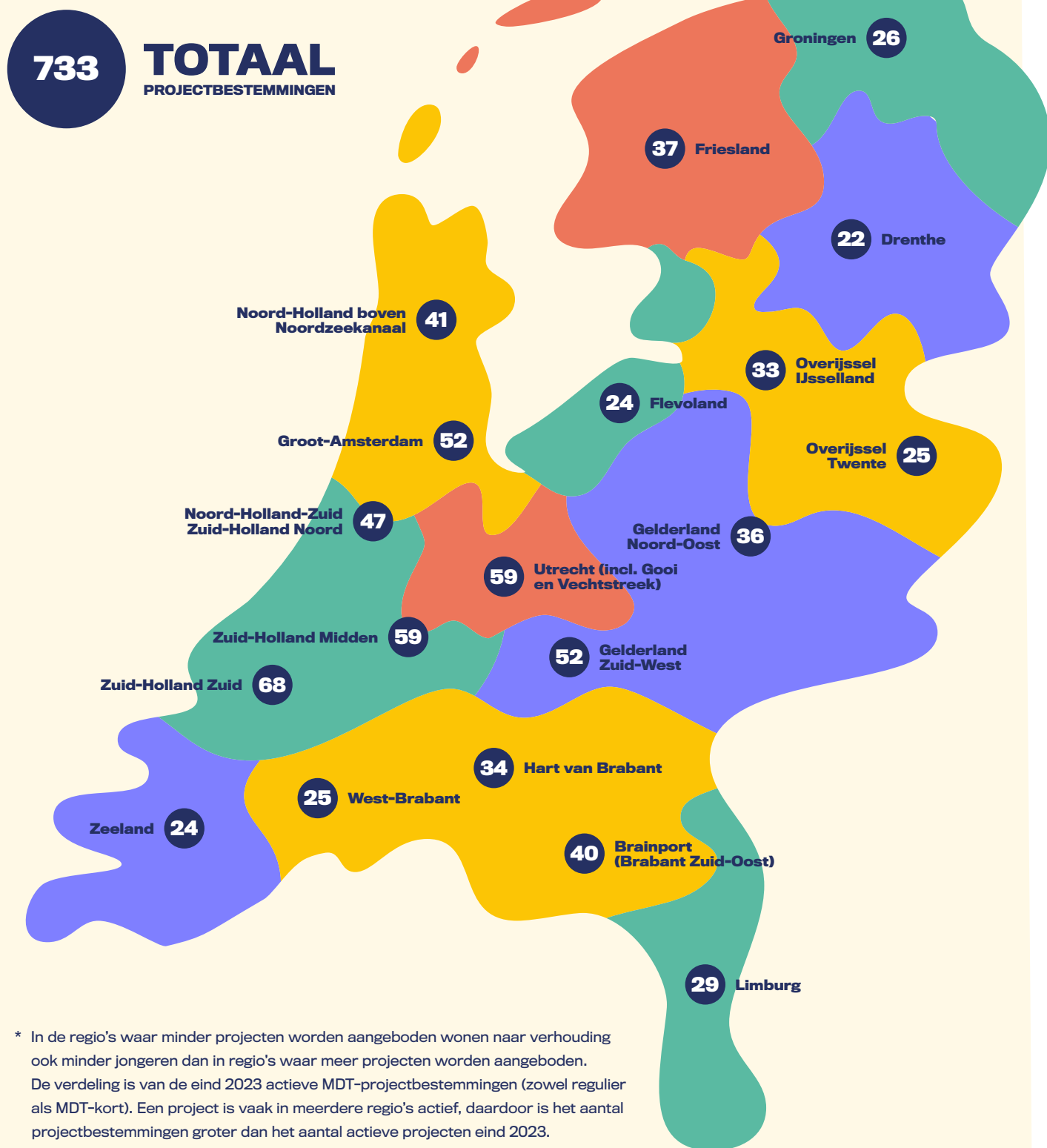
Thema	2023	2022	2021	2020
Maatschappelijke organisaties	94%	88%	95%	98%
Onderwijsinstellingen	90%	84%	87%	84%
Gemeenten	70%	73%	80%	75%
Bedrijven	65%	65%	62%	56%
Fondsen	34%	44%	–	–

TABEL 1 | Overzicht van de mate van samenwerking met de verschillende type samenwerkingspartners in het netwerk

Sinds 2023 werken MDT-projecten samen in 19 regionale samenwerkingsverbanden.

MDT IS MET 733 PROJECTEN* ACTIEF IN ALLE 19 REGIO'S

In onderstaande illustratie wordt duidelijk hoe de actieve projecten over de 19 regio's verdeeld zijn

FIGUUR 3 | MDT is met 733 projectbestemmingen actief in alle 19 regio's

Werken aan maatschappelijke opgaven

MDT-projecten spelen in op diverse behoeften vanuit de samenleving en jongeren zelf. In 2022 zijn vijf thema's geïdentificeerd waarbij MDT extra van waarde kan zijn. Deze thema's zijn op verschillende manieren aangedragen. De thema's eenzaamheid, kansengelijkheid en inburgering en integratie komen uit het coalitieakkoord Kabinet Rutte IV 2022. Het MDT-jongerenpanel heeft het thema mentale gezondheid aangedragen. En als laatste is gebleken dat MDT en de sportwereld veel dezelfde doelstellingen hebben, zoals het activeren van jongeren en het bevorderen van sociale participatie. Om deze reden is sport als vijfde thema opgenomen.

Vanuit de subsidieaanvragen is bekeken op welke van deze thema's MDT-projecten zich inzetten. Dit is gedaan middels een uitgebreide zoektermenanalyse op subsidieaanvragen van MDT-projecten in ronde 4a, 4b, 4c en 5a die tenminste 1 kwartaal actief waren in 2023. Hierin is onderscheid gemaakt tussen projecten waarbij een thema genoemd staat in de aanvraag en projecten die een concrete aanpak beschrijven.

Thema	Concreet mee bezig	Wel genoemd, niet concreet	Totaal
Eenzaamheid	13%	28%	41%
Inburgering & integratie	13%	7%	20%
Kansengelijkheid	14%	17%	31%
Mentale gezondheid	5%	14%	19%
Sport	11%	17%	28%

TABEL 2 | Overzicht inzet MDT-projecten op maatschappelijke thema's

C. ROL VAN ONDERZOEK

De onderzoekslijnen van 2023

Onderzoek neemt een bijzondere rol in binnen MDT. Waar bij de meeste rijksprogramma's onderzoek op afstand en veelal achteraf evalueert, is bij MDT de keuze gemaakt om onderzoek vanaf het begin mee te laten lopen. Deze vorm van lerend, continu en iteratief evalueren ('*ex durante*') en daarop bijsturen maakt dat onderzoek een vitale rol pakt binnen het programma. Het onderzoeksteam van MDT stelt zichzelf ten dienste van twee groepen: ten eerste de Tweede Kamer als vertegenwoordigers van alle Nederlanders aan wie het onderzoeksteam de taak op zich neemt om te voorzien in de gegevens die benodigd zijn voor de formele verantwoording. En ten tweede het MDT-kernteam, -netwerk en -deelnemers die met de gegevens vanuit onderzoek worden gefaciliteerd om MDT continu te verbeteren. Dit maakt de MDT-onderzoeksagenda dynamisch en verschillend per jaar; tonend waar dat jaar de focus van MDT ligt om te leren en verbeteren. Het onderzoeksteam werkt vanuit de principes:

- **Focus behouden op inhoud boven proces.**
- **Waar mogelijk kort cyclisch en iteratief onderzoek voor maximaal lerend vermogen.**
- **De rust nemen waar nodig voor gedegen processen die tijd en afstemming kosten.**

In 2023 bestond het onderzoek uit een aantal belangrijke lijnen:

- 1) Het doorlopend evaluatieonderzoek**
- 2) Strategische onderbouwing van de pijlers van MDT**
- 3) Analyses voor inzicht en kwaliteitsverbetering**
- 4) Ontwerpend onderzoek naar versterking mentale gezondheid**
- 5) Impact management**
- 6) Activerend onderzoek**

1) Het doorlopend evaluatieonderzoek

Het doorlopend evaluatieonderzoek is de grootste en meest zichtbare onderzoekslijn. Het evaluatieonderzoek loopt sinds de start van MDT en bestaat enerzijds uit een start- en eind-vragenlijst aan jongeren die deelnemen aan MDT en anderzijds vragenlijsten per kwartaal aan projectleiders van MDT-projecten. Dit onderzoek wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door Verian (voorheen: Kantar Public). Vanuit dit doorlopend onderzoek worden continu trends en ontwikkelingen gespot in hoe en waar MDT-projecten zich ontwikkelen en hoe jongeren hun MDT-ervaring beleven. In 2023 is een nieuwe Impactrapportage per kwartaal tot stand gebracht om de belangrijkste gegevens over de impact van MDT vanuit het doorlopend evaluatieonderzoek elk kwartaal inzichtelijk te maken. [Deel 2](#) van dit rapport bevat deze gegevens voor het jaar 2023.

2) Strategische onderbouwing van de pijlers van MDT

In 2023 is gestart met een strategisch herijkingsproces van de pijlers van MDT. Team onderzoek ondersteunt door middel van onderzoek naar definities, uitvoeringsmogelijkheden en werkzame elementen. Dit onderzoek wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door Impact Centre Erasmus. Dit geeft het MDT-kernteam en -projecten inzicht en advies op de kaders en sturing die gegeven kunnen worden om de pijlers zo effectief mogelijk in te richten. Voor de pijler ontmoetingen is dit onderzoek afgerond. De uitkomsten van dit onderzoek worden besproken in [deel 3F](#) van dit rapport. Daarnaast is het onderzoek voor de pijlers talentontwikkeling en iets doen voor een ander of de samenleving nog in uitvoering

3) Analyses voor inzicht en kwaliteitsverbetering

Vanuit het doorlopend evaluatieonderzoek en de subsidiegegevens is veel informatie beschikbaar over MDT. Het onderzoeksteam werkt vraaggestuurd, zodat uitkomsten van de analyses direct meegenomen kunnen worden in beleid en uitvoering. In 2023 zijn analyses uitgevoerd op het verloop van de ervaren tevredenheid van jongeren met hun MDT op projectniveau, een analyse om de uitval binnen MDT beter te duiden, en een analyse op het impactniveau van subsidieronde 5a. Daarnaast is een korte evaluatie uitgevoerd op de afronding van subsidieronde 3 (proeftuinen). Dit onderzoek wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door Impact Centre Erasmus. Uitkomsten van deze analyses worden besproken in [deel 3](#) van dit rapport.

¹¹ Andere thema's zijn afkomstig uit het regeerakkoord van 2021.

4) Ontwerpend onderzoek naar versterking mentale gezondheid

In 2021 en 2022 is er onderzoek gedaan naar de ervaren druk onder jongeren. Daarnaast is in 2022 het thema mentale gezondheid door de jongeren van het jongerenpanel van MDT aangedragen als belangrijke maatschappelijke opgave¹¹ waar MDT zich op dient te richten. Hierop is onderzoek gedaan naar MDT en mentale gezondheid, waarin gezocht is naar manieren waarop MDT de mentale gezondheid van jongeren kan versterken. Om MDT-projecten te ondersteunen is in 2023 ontwerpend onderzoek uitgevoerd om concrete handvatten en interventies te ontwerpen samen met MDT-projecten en deelnemende jongeren. Dit onderzoek wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door Afdeling Buitengewone Zaken. Uitleg over dit onderzoek wordt besproken in [deel 3D](#) en [deel 4G](#) van dit rapport.

5) impact management

In 2022 is de MDT-impactreis ontwikkeld. Dit is een uitgebreide handleiding voor MDT-projecten om aan de slag te gaan met het creëren van meer inzicht en grip op hun effecten. In 2023 is gestart met de uitrol van de MDT-impactreis. Dit programma is in 2023 hoofdzakelijk uitgevoerd door Impact Centre Erasmus. Door middel van trainingen, inloopsprekuren en beschikbaar stellen van goede voorbeelden is het netwerk in toenemende mate aan de slag met impact management. Vanaf 2024 zullen alle MDT-projecten aan de slag gaan met hun impact, waarna het onderzoeksteam aanvullende analyses kan uitvoeren op de geaggregeerde impact van MDT. Uitleg hierover is te vinden in [deel 4B](#) van dit rapport.

6) Activerend onderzoek

Binnen MDT bestaat regelmatig de behoefte om snel en gericht feedback, behoeften en ideeën onder uiteenlopende stakeholders binnen het MDT-netwerk op te halen. Naast de langer lopende onderzoeken zoals het doorlopend evaluatieonderzoek, voert MDT daarom ook kortlopend en activerend onderzoek uit. Dit bestaat uit korte flitspeilingen in de vorm van chatsurveys. Met deze vorm van onderzoek is MDT in staat te anticiperen op behoeften uit het netwerk en in te springen op actualiteiten. Zo is in 2023 een flitspeiling uitgevoerd onder jongeren in de gemeente Woensdrecht over hun wensen omtrent MDT in hun gemeente, waarvan de uitkomsten worden besproken in [deel 3H](#) van dit rapport. Dit onderzoek wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door Abbi Insights.

Deze lijnen samen tonen hoe onderzoek continu het lerend vermogen van MDT faciliteert en stimuleert, alsook de dynamische rol die onderzoek binnen MDT inneemt. Tevens leert het onderzoeksteam zelf ook hoe zij verder kan faciliteren, professionaliseren en verbeteren. Onderzoeksmethoden worden op basis van feedback van jongeren, projecten en andere partners continu verbeterd en versimpeld. Daarnaast worden onderzoeksresultaten veelal dubbel gerapporteerd: een formele onderzoeksrapportage voor uitgebreide verantwoording over de onderzoeksmethode en duiding van resultaten, alsook een publieksvriendelijke versie met de belangrijkste inzichten en handvatten die het onderzoek oplevert waarmee MDT-kernteamleden en MDT-projecten direct aan de slag kunnen.

Aantonen impact van MDT

Onderzoek heeft de belangrijke taak om de waarde en impact van MDT aan te tonen. Doordat onderzoek al vanaf de start van MDT lerend evalueert en monitort, is er al veel bekend over de impact van MDT. Deze impact van MDT is zeer divers. MDT is sinds 2018 heel snel en heel organisch gegroeid met een enorme explosie aan diversiteit. Hier ligt tevens een belangrijke waarde van MDT: om MDT interessant te maken voor alle jongeren in Nederland, moet MDT een breed palet aan activiteiten aanbieden door heel Nederland. Waar de ambitie van MDT duidelijk is, is MDT niet normerend op welke activiteiten precies moeten worden uitgevoerd binnen een MDT-project. Daarom hebben MDT-projecten zelf veel ruimte om hun project vorm te geven, waardoor de aanpakken van projecten behoorlijk verschillen van elkaar. Zo vult het ene project talentontwikkeling in via presentatietrainingen, een ander door de jongere een coaching-traject te geven, en weer een ander laat jongeren hun talenten ontwikkelen door ze een eigen initiatief te laten opzetten en organiseren. Dit is allemaal mogelijk onder MDT en MDT spreekt daarmee verschillende type jongeren met verschillende ontwikkelbehoeften aan. MDT heeft daarom een ander effect op de jongere die na hun VWO een tussenjaar neemt en in deze extra tijd vrijwilligerswerk wilt doen, dan op de jongere die dreigt uit te vallen van school die door MDT meer toekomstperspectief krijgt. Om deze reden is er in de jongerenvragenlijst gezocht naar algemeen geldende componenten zoals: weet een jongere nu beter wat hij kan of wil, heeft de jongeren het gevoel gewaardeerd te zijn in hun inzet voor een ander, en heeft de jongere inderdaad mensen ontmoet die hij anders mogelijk niet zouden leren kennen.

Waar het lastig is om de impact van MDT plat te slaan tot een paar cijfers, is er een veelvoud aan indicatoren en gewenste effecten waar centraal onderzoek inzicht in geeft. Aangevuld met impactverhalen van jongeren en projecten, toont onderzoek de vele verschillende gezichten van de impact van MDT.

Vanuit de onderzoekslijnen wordt continu geleerd hoe MDT kan verbeteren. Een belangrijk onderdeel hiervan is inzicht in wat werkt. Inzicht in wat werkt betekent het verkrijgen van inzicht in zogenaamde werkzame elementen. Met werkzame elementen wordt bedoeld de onderdelen van een project die eraan bijdragen dat het beoogde effect op de jongeren of de samenleving behaald wordt. Het idee achter dit onderzoek is dat wanneer werkzame elementen goed worden geïmplementeerd bij MDT-projecten, het van MDT een effectieve interventie maakt. Een effectieve interventie houdt in dat uitvoerders van een interventie 1) concreet weten welk(e) effect(en) ze beogen te bereiken met hun interventie; 2) weten welke elementen ervoor zorgen hoe en dat deze effecten bereikt kunnen worden, en 3) hun interventie dusdanig hebben ontworpen om de werkzame elementen te borgen om de beoogde effecten te behalen. Het onderzoek naar MDT als effectieve interventie bestaat uit een wetenschappelijk onderdeel, een praktijkgericht onderdeel en een meting. Dit klinkt technisch, daarom een voorbeeld:

Een voorbeeld: Eén van de beoogde effecten van MDT is dat MDT eraan bijdraagt dat jongeren meer vrijwilligerswerk gaan doen. Het idee is dat als jongeren ervaring opdoen met vrijwilligerswerk, ze ook op lange termijn vaker vrijwilligerswerk doen. Een scan van de wetenschappelijke literatuur op dit thema toont aan dat er bewijs is voor deze aanname: jongeren die ervaring opdoen met vrijwilligerswerk zijn inderdaad ook op langere termijn meer bereidwillig tot het doen van vrijwilligerswerk. Maar het onderzoek geeft wel een belangrijke randvoorwaarde mee: dit positieve effect treedt alleen op als jongeren een positieve ervaring opdoen en waardering ontvangen voor het vrijwilligerswerk dat ze doen. Deze positieve ervaring ('het leuk vinden') en het hebben ontvangen van waardering zijn dan ook de werkzame elementen die eraan bijdragen of het beoogde effect wordt behaald.

Om dus van MDT een effectieve interventie te maken die bijdraagt aan bereidwilligheid tot het doen van vrijwilligerswerk op de lange termijn, kan MDT deze werkzame elementen inbouwen in de kaders die gelden voor alle MDT-projecten, oftewel kaders die ervoor zorgen dat jongeren een positieve ervaring opdoen en waardering ontvangen. Om deze kaders te ontwerpen is niet alleen de wetenschappelijke kennis over werkzame elementen nodig. Het is ook nodig om te begrijpen of

en hoe deze werkzame elementen nu al in de praktijk van MDT terugkomen. Ook hierin kan onderzoek ondersteunen, door vragen te beantwoorden zoals: hoe ontvangen de jongeren nu al waardering? Is er bijvoorbeeld een feedbackmoment gefaciliteerd? En is er genoeg aandacht voor het idee dat het doen van vrijwilligerswerk leuk en waardevol is? Op deze manier komen *good practices* en werkzame elementen naar voren die alle MDT-projecten in staat stelt bij te dragen.

Naast dat het onderzoek zo bijdraagt aan het leren en verbeteren van MDT, helpt het ook om de impact van MDT aan te tonen. Werkzame elementen zijn namelijk ook belangrijke voorspellers van lange-termijn impact: als een jongere na hun MDT een hogere bereidwilligheid aangeeft voor het doen van vrijwilligerswerk, ze hun MDT leuk vonden én aangeven dat ze waardering hebben ontvangen tijdens hun MDT, dan is de kans zeer groot dat deze jongere in de toekomst vaker vrijwilligerswerk gaat doen. Deze vragen worden dan ook geborgd in de jongerenvragenlijst. Als hieruit inderdaad blijkt dat veel jongeren het leuk vonden en zich gewaardeerd voelen, levert dat bewijs op voor de impact van MDT. Hiermee kan het centrale onderzoeksteam hard maken dat het aannemelijk is dat MDT effectief bijdraagt aan een toename van vrijwillige inzet van jongeren, nu én in de toekomst.

Vanwege de diversiteit van MDT-projecten en veelvoud van effecten waarin MDT-projecten bijdragen, is het onderzoek naar werkzame elementen lerend en iteratief ingestoken, waarin steeds een ander effect van MDT onder de loep wordt genomen. Hierin worden claims onderbouwd, bijvoorbeeld 'MDT verhoogt hoeveel jongeren vrijwilligerswerk doen', om te onderbouwen of, en zo ja, welke werkzame elementen ervoor zorgen dat dit effect plaatsvindt. Onderzoek draagt er hiermee continu aan bij dat MDT zowel *evidence-informed* en *practice-based* leert en verbetert, om daarmee de impact van MDT te vergroten.

**ONTWIKKELINGEN EN UITKOMSTEN
EVALUATIEONDERZOEK 2023**

- A. Het doorlopende evaluatieonderzoek
- B. Responsverhogende maatregelen
- C. Overige ontwikkelingen
- D. MDT in cijfers
- E. Resultaten MDT op de doelstellingen

In de afgelopen jaren is veel data verzameld en informatie over MDT bijeengebracht. De data komen voor een deel van de subsidieverstrekkers (ZonMw en DUS-I) die via subsidieaanvragen, tussentijdse rapportages en eindrapportages zicht houden op de inhoud en voortgang van projecten. Daarnaast haalt Verian (voorheen Kantar Public) met behulp van een registratie- en onderzoek-systeem gegevens op bij projecten en deelnemers en monitort de voortgang van alle MDT-projecten.

In dit deel van het rapport wordt ingegaan op de (ontwikkelingen van de) onderzoekopzet en methodiek van het doorlopend evaluatieonderzoek en op de uitkomsten van het onderzoek in cijfers (op project- en deelnemersniveau).

A.**HET DOORLOPENDE EVALUATIEONDERZOEK**

Het doorlopend evaluatieonderzoek bestaat sinds de start van MDT. In 2023 bestond het uit meerdere onderdelen: de registratie van de deelnemers in de vernieuwde gegevensuitvraag en het verzamelen van onderzoeksgegevens via de jongeren en projectleiders¹². Dit onderzoek heeft als doel het creëren van inzicht in de huidige stand van zaken van MDT alsmede de impact van MDT op de jongeren te meten. Vanuit het doorlopend evaluatieonderzoek kan MDT zowel verantwoording afleggen (*'to prove'*) als leren waar het programma kan verbeteren (*'to improve'*).

Het doorlopend evaluatieonderzoek 2023 bestaat uit:

- 1. Vernieuwde gegevensuitvraag**
(VGU ofwel de centrale deelnemersregistratie)
- 2. Jongerenvragenlijsten**
(T0 bij start MDT-traject en T1 na afronding MDT-traject)
- 3. Projectleidersvragenlijst**
(1 keer per kwartaal)

In 2023 is met het invoeren van de zogenaamde nieuwe route een belangrijke stap gezet om het doorlopend evaluatieonderzoek te vereenvoudigen, de respons waar mogelijk te verhogen en de regeldruk op projectleiders te verlagen. De nieuwe route legt een verbinding tussen de registratie van de deelnemers en de jongerenvragenlijsten.

¹² Zie: [Vragenlijsten — Maatschappelijke Diensttijd \(doemeemetmdt.nl\)](#)

1. De vernieuwde gegevensuitvraag (VGU)

Registratie van deelnemers is een vitaal onderdeel van MDT-onderzoek. Deze registratie legt de basis voor het onderzoeksproces waarbij de jongeren (al dan niet automatisch) op het juiste tijdstip de jongerenvragenlijsten ontvangen. Daarnaast wordt de registratiedata gebruikt voor het leggen van verbanden tussen de onderzoeksresultaten en de deelnemerskenmerken.

2. Jongerenvragenlijsten T0 en T1

Jongeren die deelnemen aan MDT ontvangen meteen op of rond de startdatum van hun traject een uitnodiging om een vragenlijst (de zogenaamde 0-meting ofwel de T0) in te vullen. Op basis van de ingegeven einddatum in het registratieformulier ontvangen jongeren aan het eind van hun traject een uitnodiging van de eindvragenlijst (ofwel de T1). Aan de hand van (een vergelijking van) de resultaten van de T0 en de T1 kunnen we de impact van MDT laten zien.

3. De projectleidersvragenlijst

Via de projectleidersvragenlijst wordt informatie over de actieve MDT-projecten in het veld verzameld. Aan de hand hiervan voorziet het onderzoeksteam alle partijen die bij MDT betrokken zijn van data en houdt daarmee op de hoogte van de status en voortgang van de projecten per subsidieronde. De projectleidersvragenlijst vraagt projecten naast informatie over hun meest recente voortgang om een aantal gegevens over de deelnemers die niet op individueel niveau mogen worden uitgevraagd in de VGU (in lijn met de AVG-wetgeving).

Verian begeleidt de projecten gedurende de gehele looptijd bij registratie en onderzoek en bewaakt de voortgang van de projecten in het kader van de gemaakte afspraken in de subsidieregelingen.

B.

RESPONS VERHOGENDE MAATREGELEN IN 2023

Een hoge respons op de jongerenvragenlijsten is om meerdere redenen van belang: door over veel data te beschikken, kan het onderzoeksteam uitgebreide analyses doen en inhoudelijk goed onderzoek verrichten. Op projectniveau is het responspercentage (vanaf subsidieronde 5a) van belang om te kunnen voldoen aan de voorwaarden die in de subsidieregeling zijn gesteld: binnen deze regeling wordt uitgegaan van een te behalen responsniveau van minimaal 70% op de jongerenvragenlijsten. In 2023 heeft het onderzoeksteam daarom focus gelegd op het monitoren (per project) van de aspecten die dit percentage (mede-) bepalen.

Om projecten te ondersteunen in het behalen van dit responspercentage is er veel aandacht voor optimalisatie van processen en voor respons verhogende maatregelen. De belangrijkste in 2023 zijn: de nieuwe route, oplossing voor jongeren zonder contactgegevens en mutatieproces jongerenvragenlijst. Deze worden hieronder kort toegelicht.

De nieuwe route

Tot aan medio 2023 werden de onderdelen van het doorlopend evaluatieonderzoek los van elkaar verzameld. Dat wil zeggen: in de eerste plaats zorgden de projectleiders ervoor dat hun deelnemers werden geregistreerd in de VGU (vernieuwde gegevensuitvraag). De projectleider moest vervolgens rond de start van een MDT-traject de deelnemende jongeren een mail sturen waarin zij werden uitgenodigd

om een korte vragenlijst in te vullen (T0). Aan het eind van elk traject diende de projectleider opnieuw een mail met een uitnodiging te sturen naar de jongeren voor het invullen van de eindvragenlijst (T1).

Dit had enige nadelen. Ten eerste zorgde deze methode voor veel regeldruk bij de projectleider. Zij moesten op het juiste moment een uitnodiging voor deelname aan onderzoek aan de juiste persoon sturen. Dat het registreren en invullen van de twee jongerenvragenlijsten drie losse onderdelen waren waarvoor de jongere steeds opnieuw benaderd moest worden (met steeds weer een kans dat de jongere niet bereikt werd), kwam de respons niet ten goede.

Als oplossing voor bovengenoemde nadelen van deze methode van data verzamelen is de nieuwe route gelanceerd. Essentie van de nieuwe route is dat na registratie van de deelnemers door de projectleider automatisch een uitnodigingsmail voor het invullen van de T0 of T1 vragenlijst wordt gestuurd. Als de jongere zichzelf registreert, wordt die meteen automatisch doorgeleid naar de T0.

Doordat er tussen registratie en de vragenlijsten nu een directe koppeling is, kunnen de onderzoeksresultaten altijd aan de juiste achtergrondgegevens gelinkt worden. Projectleiders kunnen daardoor zien welke jongeren wel of niet de vragenlijst hebben ingevuld en de jongeren meteen – vanuit het systeem – een reminder sturen. Daarnaast kunnen zij de ontbrekende gegevens van de registratie eenvoudig zelf aanvullen. Dit leidt tot minder regeldruk bij de projectleider en heeft tevens het grote voordeel dat registratie en invullen van de T0 vrijwel op hetzelfde moment kunnen plaatsvinden wat gunstig is voor de respons.

Oplossing voor jongeren zonder contactgegevens

Registratie en het daaropvolgend automatisch uitnodigen van jongeren voor deelname aan onderzoek impliceert dat een jongere beschikt over een eigen e-mailadres of mobiele nummer, wat in de uitvoering lastig bleek omdat niet alle deelnemers hierover beschikken of deze contactgegevens niet beschikbaar wilden stellen. Daarom is er in 2023 een technische oplossing geïntroduceerd voor projecten die vanwege het ontbreken van contactgegevens hun jongeren niet via de nieuwe route kunnen registreren en uitnodigen voor deelname aan onderzoek. Een deel van de jongeren die daardoor eerst buiten beeld bleven, kan door deze oplossing nu wel bereikt worden.

Mutatieproces Jongerenvragenlijst

Begin 2022 is de jongerenvragenlijst onder toezicht van het kernteam en betrokken partijen (waaronder ook een groep jongeren in verschillende pre-tests) aanzienlijk herzien en ingekort. In 2023 groeide de wens vanuit het onderzoeksteam om indien nodig of wenselijk volgens een duidelijk afgebakend proces de vragenlijst ook te kunnen wijzigen (in te korten of uit te breiden). Dit proces is in oktober en november 2023 uitgerold en heeft tot een aantal verbeteringen in de vragenlijst geleid. Hierbij is ook de feedback van de projectleiders en van de jongeren zelf meegenomen.

De inhoudelijke verbetering van de jongerenvragenlijst draagt bij aan de kwaliteit van onderzoek. Er is in het mutatieproces oog voor de gebruiksvriendelijkheid van de vragenlijst (dat deze bijvoorbeeld taalkundig toegankelijk is voor alle doelgroepen en een aangename logische invulervaring biedt), wat ervoor zorgt dat jongeren minder afhaken, wat ten goede komt van de totale respons.

MDT-kort onderzoek

MDT-kort projecten worden gemonitord via een aangepaste versie van het doorlopend evaluatieonderzoek. Het monitoren van MDT-kort projecten en deelnemers is – vanwege de beperkte duur van de trajecten – minder uitgebreid dan het reguliere doorlopend evaluatieonderzoek. Net als voor reguliere projecten dienen alle kort-deelnemers te worden geregistreerd in de VGU. De jongeren die deelnemen aan een kort-traject hoeven echter geen vragenlijst in te vullen aan het begin van hun traject maar alleen aan het einde. Deze eindvragenlijst (T1) was in 2023 voor kort-deelnemers dezelfde als voor reguliere MDT-deelnemers. Voor de tweede ronde van MDT-kort in 2024 is – binnen het mutatieproces voor de reguliere jongerenvragenlijst en in afstemming met subsidieverstrekker ZonMw – een aangepaste eindvragenlijst (T1) voor MDT-kort opgemaakt. Deze is korter dan de reguliere T1 jongerenvragenlijst, sluit beter aan op de ervaringen van jongeren en belast de jongeren minder.

Overgang van Facts & Figures naar Impactrapportage

Eind 2022 is gekozen om de zogenaamde Facts & Figures, een periodieke rapportage vanuit het doorlopend evaluatieonderzoek, om te buigen tot een impactrapportage. Verian was en blijft verantwoordelijk voor de dataverzameling en begeleiding van projecten. Impact Centre Erasmus heeft in co-creatie met andere leden van het onderzoeksteam alsmede kernteamleden van MDT een opzet gemaakt voor deze nieuwe rapportage. Voor de eerste twee kwartalen van 2023 is zowel de “oude” Facts & Figures gemaakt alsook de nieuwe Impactrapportage. Vanaf het derde kwartaal van 2023 is enkel nog de Impactrapportage gemaakt.

De overgang van de Facts & Figures naar de Impactrapportage heeft geleid tot een heroverweging van welke cijfers gerapporteerd worden en hoe deze worden berekend. Zo is gekozen om niet langer cumulatieve cijfers te rapporteren, maar om de cijfers enkel van het desbetreffende kwartaal weer te geven. Dit maakt dat de cijfers dynamischer zijn waardoor bepaalde ontwikkelingen in cijfers sneller geïdentificeerd kunnen worden. Ook voor de cijfers in dit jaarrapport geldt dat het gaat om de cijfers over alleen 2023, de cijfers van voorgaande jaren hebben dus geen invloed op de gemiddeldes over 2023. Waar relevant worden tevens historische cijfers gegeven voor context en vergelijking.

D.**MDT IN CIJFERS****Projecten in de verschillende MDT-subsidierondes**

Sinds de start van MDT in 2018 zijn er tot en met 2023 in totaal 425 reguliere MDT-projecten van start gegaan, waarvan er tegen het einde van 2023 161 waren afgerond. In 2023 waren in totaal 144 projecten actief verdeeld over de reguliere subsidierondes 4a, 4b, 4c en 5a. Eind 2023 zijn 121¹³ nieuwe projecten gehonoreerd binnen subsidieronde MDT 2023. Hoewel een beperkt deel van deze nieuwe projecten (22 projecten) een startdatum heeft die in 2023 lag, nemen zij allemaal pas vanaf begin 2024 deel aan het doorlopend evaluatie-onderzoek. In 2023 gingen ook 6 MDT-projecten van start op Bonaire; voor deze projecten is een afzonderlijke subsidieregeling van kracht waardoor deze apart wordt geregistreerd.

In 2023 waren er naast de reguliere MDT-projecten in totaal 183 MDT-kort projecten (waarvan 19 Oekraïne-projecten) actief waarvan er 131 voor eind 2023 zijn afgerond en er (op 31 december 2023) nog 52 actief waren. Van de 164 kort-projecten werden er 124 uitgevoerd in het onderwijs en 40 door gemeenten.

Zie figuur 4 voor een schematische weergave van het totaal aantal projecten per ronde vanaf de start van MDT.

Aantal projecten per ronde/status	Totaal	Actief	Formeel afgerond	Nog niet gestart
Ronde 1	41		41	
Ronde 2	34		34	
Ronde 3	12		12	
Ronde 4a	27	1	26	
Ronde 4b	50	6	44	
Ronde 4c	70	67	3	
Ronde 5a	71	71	0	
Ronde MDT 2023	120	22		98
Totaal aantal reguliere projecten	425	166	161	98
Bonaire project	6	6		
Light-rondes				
#ookditisMDT	19		19	
Perspectief voor de Jeugd	112		112	
Oekraïne-ronde	19		19	
Totaal Light-rondes	150		150	
MDT-kort (ronde 1)				
Onderwijs	124	39	85	
Gemeenten	40	13	27	
Totaal MDT-kort	164	52	112	
Totaal aantal projecten	745	224	423	98

FIGUUR 4 | Aantal projecten per ronde vanaf de start van MDT (stand 31-12-2023)

¹³ Na toekenning heeft 1 project zich teruggetrokken, van de gehonoreerde 121 projecten zullen er daardoor 120 van start gaan.

Projecten en deelnemers in de verschillende MDT-subsidierondes

Per project zijn het aantal beoogde en gerealiseerde deelnemers bekend, zie figuur 5:

SUBSIDIE- RONDE	AANTAL PROJECTEN (ACTIEF & AFGEROND)	AANTAL GESTART	AANTAL AFGEROND	% BEHAALD**	STREEF- AANTAL
1	41 Gestart in oktober 2018; afgerond in januari 2021	12.222	12.222	99%	12.371
2	34 Gestart in januari 2019; afgerond in juni 2021	4.254	4.254	75%	5.697
3	12 Gestart in oktober 2019; afgerond in 2022	1.178	1.178	53%	2.220
4a	26 1 Gestart in februari 2020; 96% van de projecten is afgerond	22.787*	18.290	114%	20.021
4b	44 6 Gestart in november 2020; 88% van de projecten is afgerond	23.276*	18.563	97%	24.071
4c	3 67 Gestart in maart 2021; 4% van de projecten is afgerond	30.466*	17.406	86%	35.521
5a	71 Gestart in september 2022; 0% van de projecten is afgerond	31.975*	15.651	16%	98.835
2023	120*** Gestart in december 2023; 0% van de projecten is afgerond	N.T.B.	N.T.B.		104.744
	159 266 Vanaf start MDT tot 31-12-2023; 425 projecten; 38% afgerond	126.158	87.564	42%	303.480

* Prognose van het aantal jongeren dat is gestart

** Dikgedrukt aantal afgezet tegen streefaantal

*** Na toekenning heeft 1 project zich teruggetrokken, van de gehonoreerde 121 projecten zullen er daardoor 120 van start gaan.

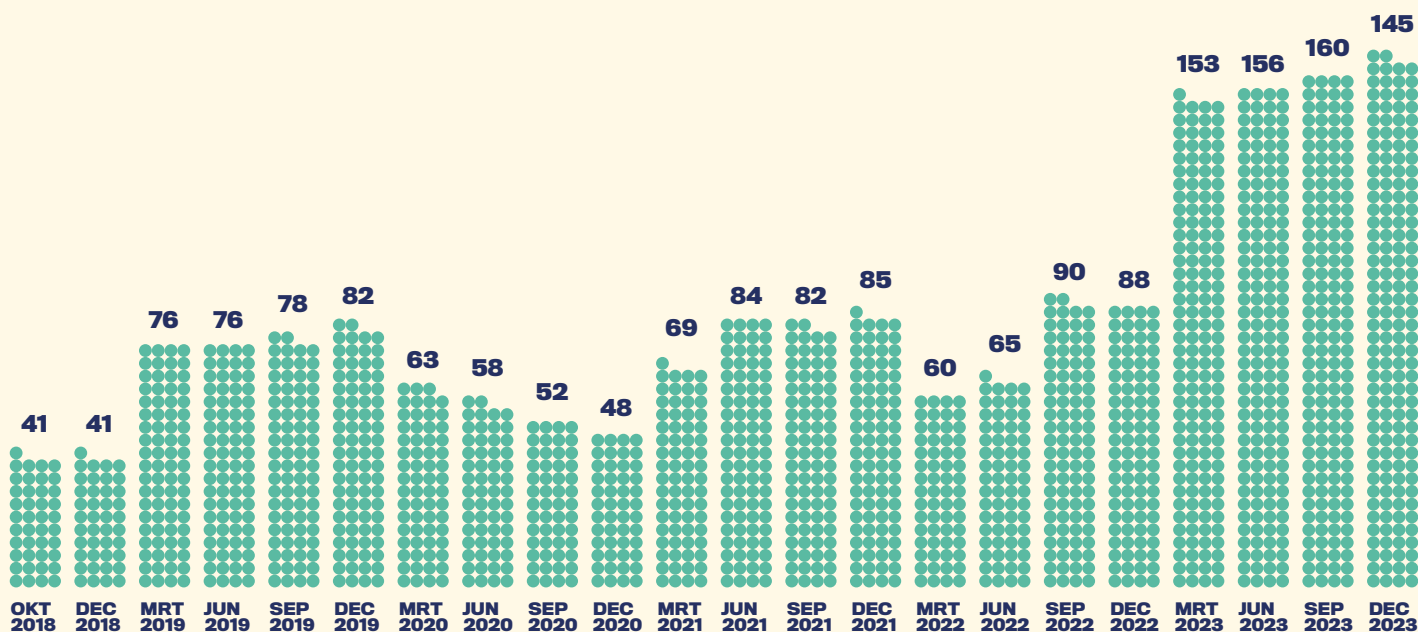
FIGUUR 5 | Projecten en deelnemers per subsidieronde

Het streefaantal van subsidieronde 1 is bijna gehaald (99%). Bij subsidierondes 2 en 3, die beide zijn afgerond, is het streefaantal niet behaald. Het vermoeden is dat de coronapandemie hier een rol in gespeeld. Daarnaast betroffen dit proeftuinen waarbij het doel was om te leren en experimenteren met wat werkt binnen MDT. Binnen de eerste officiële ronde, subsidieronde 4a, die tegen eind 2023 zo goed als afgerond is, hebben meer jongeren deelgenomen dan het streefaantal. Subsidieronde 4b is ook bijna afgerond en heeft het aantal beoogde jongeren zo goed als gehaald. Subsidieronde 4c en 5a zijn nog in volle gang. Vanaf eind 2023 zijn ook de projecten binnen subsidieronde MDT 2023 van start gegaan. In subsidieronde MDT 2023 is het streven om circa 105.000 jongeren te bereiken.

Aangezien een MDT-traject tussen de 3 en 6 maanden duurt, loopt het aantal afgeronde trajecten achter op het aantal gestarte trajecten. In de proeftuinen is niet gemonitord op het verschil tussen gestart en afgerond, waardoor het aantal gestarte trajecten achteraf gelijk is gesteld aan het aantal afgeronde trajecten. Dit is daarmee een onderschatting van het daadwerkelijke aantal gestarte jongeren in de proeftuinen. Voor rondes 4a, 4b en 4c geldt vanuit de subsidievoorwaarden een inspanningsverplichting, waardoor het streefaantal refereert aan het aantal gestarte deelnemers. Voor subsidieronde 5a en MDT 2023 is gekozen voor een resultaatverplichting waarmee het streefaantal refereert naar het aantal afgeronde trajecten.

Aantal projecten door de tijd heen

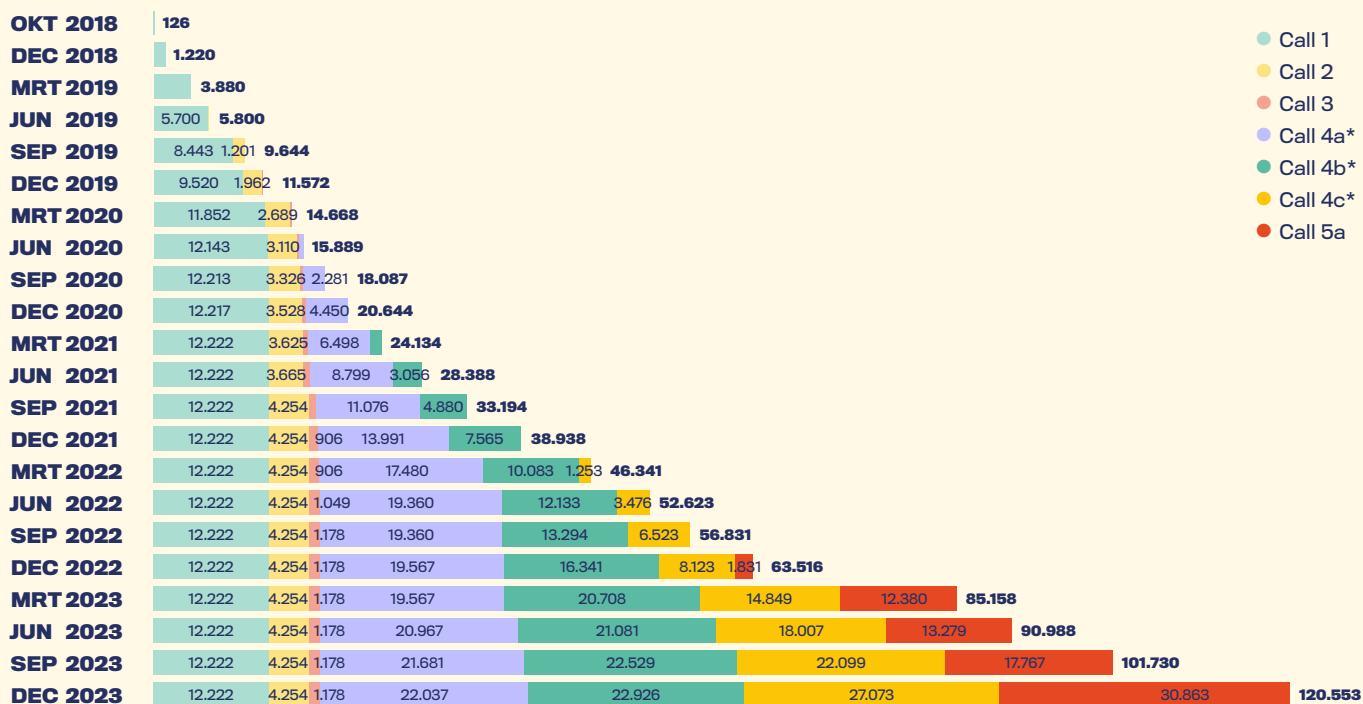
Aangezien elke subsidieronde een andere startdatum en andere looptijd heeft, wisselt het aantal actieve projecten in het veld voortdurend. Zie figuur 6 voor een weergave van de ontwikkeling van het aantal actieve (reguliere) MDT-projecten. Eind 2023 waren er 166 actieve projecten vanuit de subsidierondes 4a, 4b, 4c, 5a en 2023.

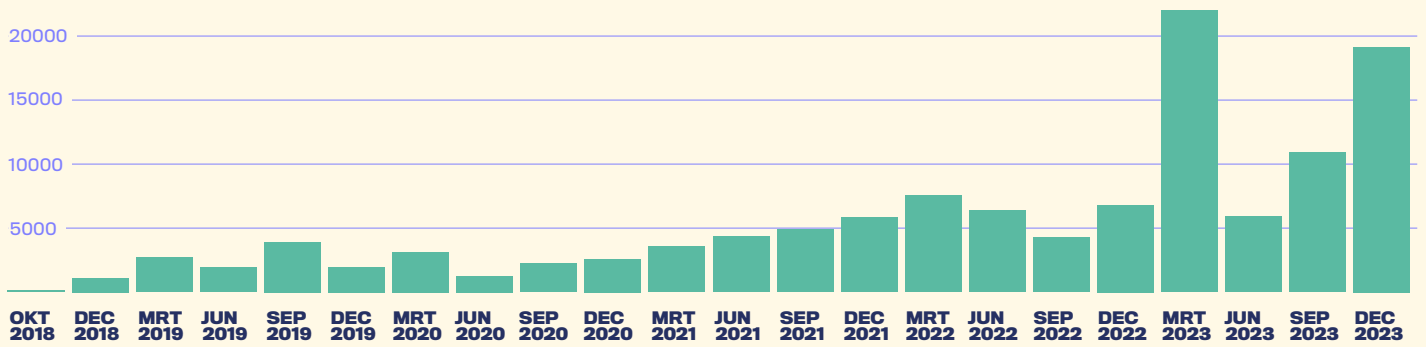
FIGUUR 6 | Aantal actieve projecten per kwartaal

Aantal MDT-deelnemers door de tijd heen

In totaal zijn tot en met eind 2023 ruim 126.000 jongeren gestart met een MDT-traject. In figuur 7 is de ontwikkeling van het aantal gestarte jongeren in reguliere MDT-projecten door de tijd te zien. In figuur 8 is de groei per kwartaal in beeld gebracht.

FIGUUR 7 | Cumulatief aantal deelnemers per kwartaal binnen MDT

FIGUUR 8 | Groei aantal deelnemers per kwartaal

De aantallen in figuur 7 komen uit de projectleidersvragenlijst. Aanpassen naar “Het streven is een respons van 100% van de actieve projecten hierop. Echter is dat niet altijd mogelijk. Aangezien bekend is dat deze projecten wel actief zijn met jongeren, wordt voor de totaalberekening ook een inschatting mee van het aantal deelnemers bij deze projecten meegenomen. Dit geeft een beter beeld van het werkelijk aantal gestarte deelnemers. Deze additionele inschatting komt door de non-respons niet in figuur 7 terug. Met die inschatting erbij komt het totaal aantal gestarte jongeren tot en met Q4 2023 op ruim 126.000.

Uitval binnen MDT

Een deel van de jongeren die met een MDT-traject starten, maken dit niet af. In 2023 bedroeg het aandeel vroegtijdige uitval ongeveer 12% van het totaal aantal deelnemers. Dit is vergelijkbaar met eerdere jaren (13% in 2022 en 13% in 2021). Projectleiders worden in de projectleidersvragenlijst gevraagd naar de redenen van vroegtijdige uitval. Dit kunnen positieve redenen zijn, zoals het starten met een nieuwe opleiding, of negatieve redenen zoals niet meer komen opdagen.

Figuur 9 laat zien dat een aanzienlijk deel van de jongeren die uitvallen (23%) daar een positieve reden voor hebben: zij vinden tijdens hun MDT-traject (vrijwilligers)werk of gaan een opleiding doen. Negatieve redenen die genoemd worden voor uitval zijn ‘Jongeren kwam niet meer opdagen’ (19%) of ‘Er was geen match met het project’ (12%). Als andere redenen voor het voortijdig stoppen geven projectleiders bijvoorbeeld verhuizing, geen toestemming van thuis, detentie, mentale problematiek, ziekte of fysieke klachten op.

Hoeveel van de jongeren valt uit	12%
Gestopt om aan een studie/opleiding te beginnen	12%
Gestopt omdat zij werk gevonden hadden	10%
Gestopt omdat ze ergens anders vrijwilligerswerk gingen doen	1%
Gestopt omdat ze niet meer kwamen opdagen	19%
Gestopt omdat er geen match was met ons project	12%
Gestopt omdat de deelnemer onvoldoende betrokken was bij het project	10%
Gestopt omdat ze teveel druk ervaren	4%
Andere reden	32%

FIGUUR 9 | Redenen vroegtijdig gestopt

Kenmerken MDT-deelnemers

Het streven is om met MDT een zo divers mogelijke groep van jongeren te bereiken. Hoe ziet de totale groep deelnemers eruit wat geslacht, leeftijd en onderwijsniveau betreft?

Geslacht

Aan MDT nemen meer meisjes/vrouwen deel dan jongens/mannen. Hiermee wijkt MDT af van het landelijk gemiddelde. Landelijk gezien zijn er in Nederland in de leeftijdscategorie 12-30 jaar juist meer jongens/mannen dan meisjes/vrouwen.

Landelijk (CBS)	%	MDT (ronde 1 - 5a)	%
Mannen 12-30	50,9%	Jongens	46,3%
Vrouwen 12-30	49,1%	Meisjes	51,4%
		Anders	2,3%

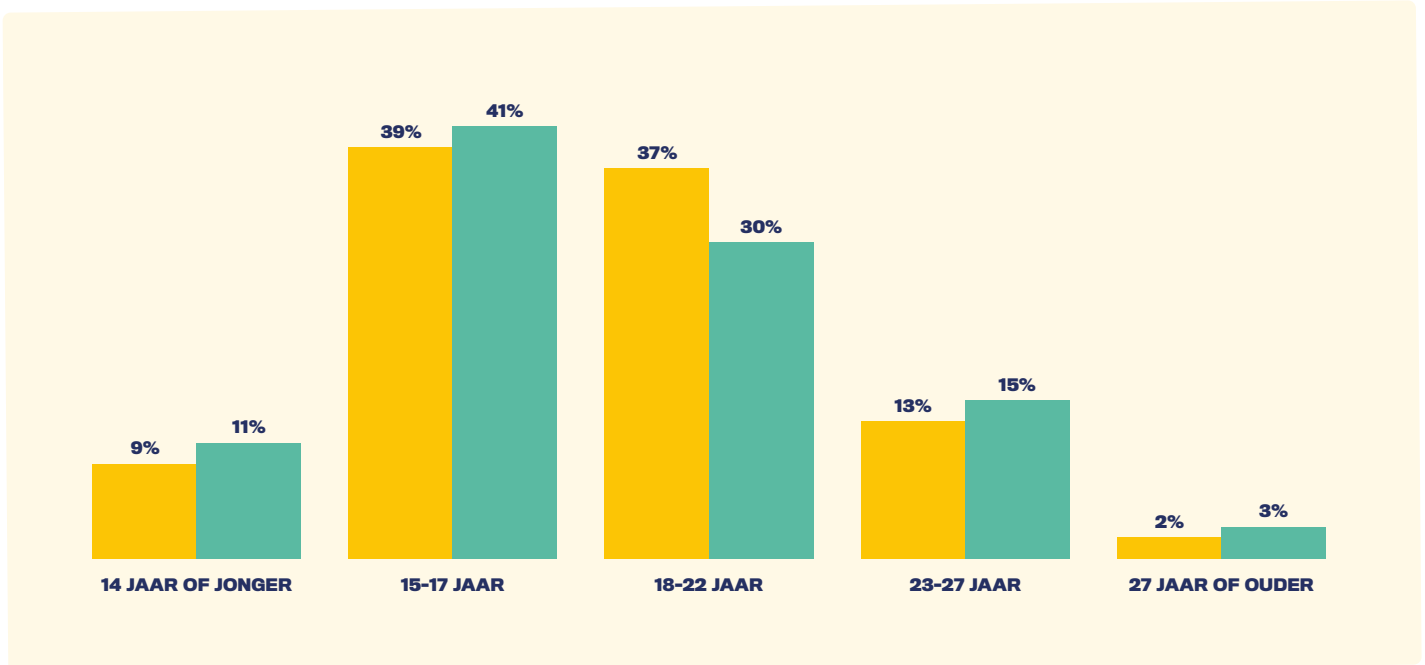
FIGUUR 10 | Verdeling jongeren naar geslacht

Leeftijd

De gemiddelde leeftijd van alle deelnemende jongeren was in 2023 18,5 jaar. Dit is een lichte daling ten opzichte van het jaar daarvoor, maar goed te verklaren door de opschaling van MDT binnen het onderwijs.

De meeste jongeren die een MDT-traject volgen zijn tussen de 15 en 17 jaar (41%). Bijna 1 op de 3 jongeren is tussen de 18 en 23 jaar.

Figuur 11 toont de spreiding van leeftijdscategorieën in 2023.

FIGUUR 11 | Spreiding jongeren naar leeftijdscategorie ● 2023 (vs. ● 2022)

Onderwijsniveau

De onderwijsniveau categorieën van het CBS komen niet helemaal overeenkomen met de categorieën die gebruikt worden binnen MDT. Desalniettemin is op basis van onderstaande tabel te zien dat de verdeling van onderwijsniveaus binnen MDT redelijk overeenkomen met de landelijke cijfers. Binnen MDT lijken iets meer MBO-jongeren deel te nemen en juist iets minder jongeren van het havo of vwo. De categorisering voor Hbo en Universiteit wijkt bij MDT dusdanig af van het CBS dat het lastig is hier conclusies over te trekken.

Landelijk (CBS)	%	MDT (ronde 1 - 5a)	%
VSO, Praktijkonderwijs	Onbekend	PraktijkOnderwijs	2%
Vmbo-b/k, mbo1	7%	VSO	2%
Vmbo-g/t, havo-, vwo-onderbouw	22%	Vmbo	23%
Mbo2, Mbo3, Mbo4 (Excl. Mbo1)	17%	Mbo (incl Mbo1)	23%
Havo, vwo	29%	Havo of Vwo	25%
Hbo-, wo-bachelor	13%	Hbo	9%
Hbo-, wo-master, doctor	2%	Universiteit	6%
Weet niet of onbekend	10%	Onbekend	10%

FIGUUR 12 | Verdeling jongeren naar onderwijsniveau, landelijk vs. MDTgeslacht

Jongeren in een minder kansrijke positie

MDT is voor alle jongeren en beoogt ook om kansen te bieden aan jongeren in een minder kansrijke positie. Vanuit de subsidieaanvragen van ronde 5a zijn hierover de volgende gegevens beschikbaar:

- Bijna de helft (45%) van de lopende MDT-projecten van subsidieronde 5a richt zich op één of meerdere groepen van minder kansrijke jongeren. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken een vroegtijdig schoolverlaters, jongeren met (lichte) psychische of gedragsproblematiek of jongeren in de bijstand.
- Ruim de helft hiervan (25% van totaal) richt zich specifiek op één of meerdere van deze groepen en bijna de helft (20% van totaal) trekt een diverse groep aan met zowel jongeren die zich wél in een minder kansrijke positie bevinden als jongeren die zich niet in een minder kansrijke positie bevinden.

Via de projectleidersvragenlijst zijn gegevens bekend over welke groepen jongeren in minder kansrijke positie het meeste voorkomen:

- Jongeren zonder startkwalificatie; ruim 30% van alle jongeren in een minder kansrijke positie.
- Statushouders/ vluchtelingen; bijna 30% van alle jongeren in een minder kansrijke positie.
- Jongeren met een (arbeids-)beperking; 15% van alle jongeren in een minder kansrijke positie.

Deze percentages zijn globale inschattingen omdat de cijfers slechts van een beperkt aantal projecten bekend zijn.

Het onderzoek van CBS heeft ook aangetoond dat MDT deze doelgroepen weet te bereiken (zie deel 3I van dit rapport).

MDT met een verplicht karakter

MDT is een vrijwillig gekozen traject voor het overgrote deel van de jongeren. Voor een klein deel van de jongeren heeft MDT een verplicht karakter, waarbij de betreffende jongeren deelname aan MDT kunnen kiezen om aan een bepaalde eis te voldoen vanuit school of leerplicht, of als tegenprestatie in het kader van een bijstandsuitkering of de Participatiewet. Hierbij is MDT een van de opties die door de jongeren zelf gekozen kan worden.

Eind 2023 ligt het percentage deelnemers dat een MDT-traject volgt met een verplicht karakter op ongeveer 15% (13% in 2022). Binnen die groep gaat het in veruit de meeste gevallen om een vast onderdeel binnen het onderwijscurriculum.

E. RESULTATEN MDT OP DE DOELSTELLINGEN

Drie pijlers

Binnen MDT staan drie pijlers centraal: iets doen voor een ander en/of de samenleving, talentontwikkeling en ontmoetingen buiten de eigen leefwereld. Deze pijlers worden gemeten binnen het doorlopend evaluatieonderzoek. Voor deze drie pijlers zijn streefwaarden vastgesteld. In tabel 3 staan per pijler zowel de streefwaarde als de behaalde scores in 2023 en 2022. Deze streefwaarden en de gekoppelde indicatoren worden in 2024 in heroverweging genomen. De streefwaarden zijn in 2020 opgesteld¹⁴ en zijn sindsdien niet aangepast. De in 2023 gestarte strategische herijking waarin wordt bepaald wat de visie en definitie van MDT is op de drie pijlers vormt een logisch onderdeel om te kijken welke indicatoren nodig zijn om uitkomsten op de visie en pijler te bepalen, en welke streefwaarde daar dan tegenover komen te staan.

	2023	Streefwaarde	2022
Iets doen voor een ander/de samenleving 'Ik vind het belangrijk iets te doen voor een ander'	95%	85%	93%
Talentontwikkeling 'Ik leerde veel'	60%	60%	68%
Betekenisvolle ontmoetingen 'Tijdens mijn MDT-project ging ik om met mensen met een andere leeftijd, afkomst of opleidingsniveau'	93%	70%	93%

TABEL 3 | Resultaat 2023 vs. 2022 en streefwaarden

Hieronder wordt dieper ingegaan op de drie pijlers, wordt de waardering van jongeren voor MDT besproken en weergegeven in hoeverre MDT zorgt voor teveel druk op jongeren.

¹⁴ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2020/07/03/mdt-doelstellingen-indicatoren-en-streefwaarden>

Iets doen voor een ander en/of de samenleving

In principe doet elke jongere die deelneemt aan MDT iets voor een ander en/of de samenleving. Alle MDT-projecten hebben namelijk in hun subsidieaanvraag omschreven hoe de drie pijlers van MDT worden vormgegeven binnen het MDT-project, dit is een vereiste in de subsidieaanvraag¹⁵. Door iets te doen voor een ander bieden jongeren directe hulp aan anderen of aan de samenleving. Tegelijkertijd is het doel van deze pijler dat jongeren op termijn ook buiten MDT zich blijven inzetten voor anderen of de samenleving en deze inzet niet beperkt blijft tot MDT.

Opvallend is dat het MDT goed lukt om een groep jongeren aan te spreken die geen vrijwilligerswerk zou doen, als zij niet zouden deelnemen aan MDT. In totaal geeft 69% van de jongeren in 2023 aan dat zij anders (als ze geen MDT hadden gedaan) waarschijnlijk geen vrijwilligerswerk zouden doen. Nadat jongeren hun MDT hebben afgerond blijft een deel van hen nog actief als vrijwilliger. 11% van de jongeren geeft aan dat zij door MDT vrijwilligerswerk gaan doen. Daarnaast geeft in 2023 17% van de jongeren aan dat zij na afloop van hun MDT-project vrijwillige activiteiten blijven uitvoeren.

Deze cijfers zeggen iets over het feit dat jongeren tijdens MDT in aanraking komen met vrijwilligerswerk en dat dit in ieder geval op de korte termijn ook effect lijkt te hebben. Tegelijkertijd wordt in de doelstelling van deze pijler ook benoemd dat MDT graag wil dat jongeren op de langere termijn 'iets blijven doen' voor anderen en/of de samenleving. 95% van de MDT-deelnemers geeft na afloop aan het belangrijk te vinden om iets voor een ander te doen. Ook bij de start is dit percentage al hoog, namelijk 92%. Desondanks is dus tussen start en afronding van het MDT-traject een lichte stijging zichtbaar. Daarnaast geven deelnemers aan het eind van hun MDT aan een hogere bereidheid hebben om iets te doen voor anderen en om hun eigen stad of buurt beter te maken in vergelijking met de start.

% een beetje + grotendeels + helemaal waar	Start	Afronding	Vershil
Ik vind het belangrijk iets te doen voor een ander	92%	95%	+3%
Ik vind het belangrijk om iets te doen voor mijn stad of buurt	81%	85%	+4%

TABEL 4 | Korte termijn effecten over het belang van iets doen voor een ander en/ of de samenleving

Wanneer de vrijwillige inzet van jongeren wordt gewaardeerd, en wanneer zij hun vrijwillige inzet als leuk ervaren, vergroot dit de kans dat zij zich later opnieuw willen inzetten¹⁶. Over 2023 geeft 75% van de jongeren aan dat hun vrijwillige bijdrage werd gewaardeerd. 71% van de deelnemers geeft aan veel plezier te hebben ervaren tijdens hun MDT. De combinatie dat MDT het belang dat jongeren ervaren om bij te dragen, ze waardering hebben gehad voor hun inzet én dat ze MDT leuk vonden, tonen daarmee de sterke aannemelijkheid dat MDT eraan bijdraagt dat jongeren in de toekomst iets (blijven) doen voor anderen en/of de samenleving.

¹⁵ Zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-12901.html#d17e701>

¹⁶ Meer informatie over vrijwilligerswerk is te vinden in het onderzoeksrapport over de pijler 'iets doen voor een ander en/of de samenleving'. Dit rapport komt beschikbaar in 2024.

Talentontwikkeling

De tweede pijler van MDT is talentontwikkeling. Hiermee beoogt MDT dat jongeren tijdens hun traject hun talenten, vaardigheden en houding kunnen ontdekken en ontwikkelen. MDT-projecten bieden ondersteuning aan jongeren om hen te helpen zichzelf te ontwikkelen, bijvoorbeeld door middel van coaching, trainingen of workshops. Deze ontwikkeling kan erg breed zijn en verschilt per MDT-project en soms zelfs per jongere. Zo kan het binnen talentontwikkeling gaan om persoonlijke ontwikkeling, zoals het opbouwen van zelfvertrouwen of het werken aan persoonlijke doelen. Het kan ook gaan om het ontwikkelen van specifieke vaardigheden zoals presenteren of samenwerken. Of om professionele ontwikkeling, zoals het opdoen van bepaalde kennis of om het ontwikkelen van een proactieve houding. Voor MDT is het doel dat alle jongeren zich persoonlijk ontwikkelen tijdens hun MDT-traject. Een tweede, optionele doelstelling voor MDT-projecten is dat ook het toekomstperspectief van de jongeren verrijkt wordt.

In 2023 geeft 60% van de jongeren aan dat zij veel hebben geleerd tijdens MDT. Deze vraag is in Q2 van 2022 toegevoegd waardoor er nog geen zicht is op de trend op de langere termijn. Wel is het cijfer dit jaar gedaald ten opzichte van 2022. Het percentage van de jongeren dat aangeeft hun vaardigheden ontwikkeld te hebben tijdens MDT is 62%. Daarmee is dit aantal stabiel over de afgelopen jaren. Ondanks opschaling en uitbreiding van MDT blijft het goed lukken om jongeren te ondersteunen in het ontwikkelen van hun vaardigheden.

	2023	2022	2021
Veel geleerd	60%	66% ¹⁷	
Vaardigheden ontwikkeld	62%	60%	62%

TABEL 5 | Korte termijn effecten ontwikkeling vaardigheden

Verder helpt MDT-deelnemers ook om te ontdekken wat zij leuk vinden en waar zij goed in zijn: ongeveer de helft van de jongeren heeft door MDT beter leren kennen wat zij leuk vinden en wat zij kunnen. Gekeken naar de historische data blijkt dat het percentage van de jongeren dat aangeeft het hier mee eens te zijn in 2023 iets is verschoven ten opzichte van de voorgaande jaren. Het aantal jongeren dat beter weet wat zij leuk vinden is toegenomen tot 53%, het percentage van de jongeren dat aangeeft beter te weten wat zij kunnen is juist iets gedaald naar 49% in 2023.

	2023	2022	2021
Ik weet beter wat ik leuk vind door MDT	53%	46%	45%
Ik weet beter wat ik kan door MDT	49%	52%	51%

TABEL 6 | Korte termijn effecten persoonlijke ontwikkeling

¹⁷ Deze vraag is toegevoegd in Q2 van 2022, deze data gaat daarom enkel over Q3 & Q4 van 2022. Van de voorgaande periode is geen data beschikbaar.

Het beter weten wat je kunt en wilt is één van de doelstellingen van loopbaan oriëntatie en begeleiding (LOB). De gedachte is dat wanneer jongeren weten wat zij kunnen en willen, dat dit hen helpt om uiteindelijk goede keuzes te maken over een toekomstige opleiding of baan. Hiermee lijkt MDT dus een positieve bijdrage te leveren aan loopbaan oriëntatie en begeleiding van ongeveer de helft van de MDT-deelnemers¹⁸.

Daarnaast helpt MDT een aantal deelnemers concreet met het vinden van een nieuwe baan of opleiding zoals blijkt uit tabel 7. Uit die resultaten blijkt dat er sprake is van een lichte daling in het aantal jongeren dat door MDT een opleiding gaat volgen of een baan vindt. Mogelijk hangt dit samen met het feit dat er in het afgelopen jaar wat meer jongeren hebben deelgenomen die qua leeftijd jonger zijn en daarmee nog aan het begin zitten van hun middelbare schoolperiode. Het is te verwachten dat deze jongeren nog minder bezig zijn met een eventuele vervolgopleiding of een baan dan jongeren die wat ouder zijn.

	2023	2022	2021
Door MDT ga ik een opleiding volgen	7%	9%	7%
Door MDT heb ik een baan gevonden	3%	5%	5%

TABEL 7 | Opleiding of baan door MDT

Tot slot worden er in zowel de T0 als de T1 vragenlijst stellingen voorgelegd aan de jongeren die gaan over het vertrouwen dat zij hebben in de toekomst en de mate waarin zij controle ervaren over hun leven. Beide percentages nemen licht toe tussen start en afronding van MDT.

	Start	Afronding	Vershil
Ik heb vertrouwen in de toekomst	87%	89%	+2%
Ik heb het gevoel dat ik zelf kan bepalen wat er in mijn leven gebeurt	89%	90%	+1%

TABEL 8 | Korte termijn effecten zelfvertrouwen

Betekenisvolle ontmoetingen

De derde pijler van MDT is ontmoetingen, waarmee wordt beoogd dat jongeren via MDT in aanraking komen met mensen vanuit andere leefwerelden. In de vragenlijst wordt gekeken naar drie verschillende achtergronden, namelijk leeftijd, afkomst en opleidingsniveau. Uit de resultaten blijkt dat binnen MDT veel deelnemers mensen ontmoeten van een andere leeftijd, óf afkomst of schoolniveau; het gecombineerde percentage is 94%. Dit percentage geeft aan dat er een ontmoeting is geweest met iemand anders met tenminste 1 van de 3 verschillende achtergronden. Daarnaast geeft 54% van de jongeren aan dat zij tijdens MDT mensen hebben ontmoet van zowel een andere leeftijd, als een andere afkomst én een ander opleidingsniveau. In meer dan de helft van de gevallen ontmoeten jongeren dus mensen die op deze drie manieren van hen verschillen. Voor eerdere jaren is dit cijfer niet bekend.

¹⁸ Meer hierover is te lezen in het onderzoek 'MDT & Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB)' (<https://mdtdocumenten.nl/2023/mdtenlob.pdf>)

Tijdens mijn MDT-project ging ik om met...	2023	2022	2021
Mensen met een andere leeftijd, andere afkomst of ander opleidingsniveau	94%	93%	90%
Mensen van een andere leeftijd, andere afkomst én ander opleidingsniveau	54%	–	–
- Mensen met een andere leeftijd dan ikzelf	82%	82%	77%
- Mensen met een andere leeftijd dan ikzelf	78%	71%	67%
- Mensen met een andere leeftijd dan ikzelf	73%	75%	73%
Bij MDT heb ik mensen ontmoet die mij kunnen helpen bij mijn toekomst	45%	54% ¹⁹	50%

TABEL 9 | Mensen leren kennen van een andere leeftijd, afkomst of opleidingsniveau

Een ruime meerderheid van de jongeren gaat tijdens diens MDT-traject om met mensen van een andere leeftijd, een andere afkomst of een ander opleidingsniveau. Mensen met een andere leeftijd is hierin de hoogste categorie: 4 van de 5 deelnemers aan MDT ontmoet mensen met een andere leeftijd dan zichzelf. Daarnaast geeft 45% van de jongeren aan dat zij bij MDT ook mensen hebben ontmoet die hen kunnen helpen met hun toekomst. Deze ontmoetingen hebben effect: na hun MDT is een stijging zichtbaar van jongeren die aangeven graag mensen te ontmoeten die anders zijn dan zichzelf.”

Tijdens mijn MDT-project ging ik om met...	Start 2023	Afronding 2023	Verskil
Ik ontmoet graag mensen die anders zijn dan ikzelf	83%	88% ¹⁹	+5%

TABEL 10 | Korte termijn effect ontmoetingen

Waardering voor MDT

In 2023 geven jongeren hun MDT-traject gemiddeld een 7,5.

De cijfers over 2023 zijn in tegenstelling tot voorgaande jaren niet cumulatief berekend. Dit betekent dat enkel en alleen is gekeken naar het cijfer over 2023. Vorig jaar, toen nog cumulatief werd gerapporteerd, werd gekeken naar het gemiddelde cijfer tot en met 2022. Het cijfer waarmee jongeren hun MDT beoordeelden in de voorgaande jaren had dus invloed op het gemiddelde cijfer in 2022. In 2023 is dit niet het geval. Het cijfer dat vorig jaar werd gerapporteerd was een 7,7. Wanneer we enkel kijken naar het jaar 2022 was het gemiddelde cijfer destijds een 7,5. Daarmee is het cijfer dit jaar licht gestegen ten opzichte van vorig jaar ondanks de flinke toename van het aantal jongeren en projecten in 2023. In deel 3G is uitgebreidere beschrijving van de ontwikkeling van het gemiddelde cijfer is te vinden.

In de jongerenvragenlijst wordt ook gevraagd aan de deelnemers in hoeverre zij MDT zouden aanraden aan vrienden. 67% van de jongeren geeft aan dat zij MDT waarschijnlijk zouden aanraden. Dit toont aan dat een groot deel van de jongeren positief is over zijn/haar MDT-traject. Tegelijkertijd is dit cijfer wel gedaald ten opzichte van vorig jaar, toen het cijfer 74% bedroeg.

¹⁹ Deze vraag is aangepast in Q2 2022 van ‘Ik heb waardevolle contacten overgehouden aan MDT die mij later kunnen helpen’ naar ‘bij MDT heb ik mensen ontmoet die mij kunnen helpen bij mijn toekomst’. Vanwege minimale afwijking in de scores wordt er vanuit gegaan dat deze stellingen vergelijkbaar zijn.

“Aanraking met andere mensen uit maatschappij, bezig met kook-vaardigheden ontwikkelen, iets terugdoen voor de maatschappij.”

“Het helpt je echt met je ontwikkeling, en ook een hele chille stagebegeleider en locatie”

“Ik zou het aanraden, omdat het bij mij voldoening geeft. Het maakt mij zelf gelukkig door iets voor de ander te doen!”

“Dan leer je nieuwe mensen kennen en leer je meer hoe je bent en wat voor kwaliteiten je hebt.”

“Je krijgt een goede blik op wat er in de maatschappij speelt en komt achter deuren waar je niet zo snel komt.”

“Ontzettend leerzaam en leuk, veel gedreven mensen die hetzelfde voelen rondom de klimaatcrisis en dat samen omzetten in actie. Echt impact maken.”

“Als heel fijn ervaren! Belangrijk voor je toekomst.”

“Specifiek aan mensen die onzeker zijn over hun toekomst, maar wel weten dat ze iets maatschappijlijks willen.”

“Wordt er rustig van. Je maakt veel vrienden. Als je ruzie hebt met iemand maar dan toch moet samenwerken dan kan je daarna soms zelf beter met elkaar overweg dan daarvoor.”

Ervaren druk tijdens MDT

Mentale gezondheid en de druk die jongeren ervaren is een belangrijke thema binnen MDT. Vanaf de start is in nauwe samenwerking met NJR besproken dat MDT geen additionele druk op jongeren mag leggen. Daarom wordt de druk die jongeren ervaren tijdens hun MDT-traject gemonitord. In 2023 gaf 12% van de jongeren aan dat zij teveel druk ervaren door MDT. Dit is vergelijkbaar met de laatste helft van 2022 toen het percentage 11% bedroeg. Daarvoor betrof het een andere vraagstelling wat de vergelijkbaarheid beperkt.

	2023	2022
Teveel druk ervaren	12%	11% ²⁰

TABEL 11 | Ervaren druk

Indien jongeren aangeven teveel druk te ervaren, wordt ook gevraagd of jongeren vervolgens goed begeleid worden. Soms is enige vorm van druk niet te voorkomen, maar het is vervolgens wel van belang dat jongeren ondersteund worden om hier goed mee te kunnen omgaan. In 2023 gaf 41% van de jongeren aan dat zij tijdens MDT begeleid zijn in het omgaan met de hoge ervaren druk. 24% geeft aan dat dit niet het geval is. 38% van de deelnemers die teveel druk ervaren door MDT antwoordt het niet te weten.

²⁰ Deze vraag is toegevoegd in Q2 van 2022, deze data gaat daarom enkel over Q3 & Q4 van 2022. Van de voorgaande periode is geen data beschikbaar.

DEEL DRIE

SAMENVATTINGEN UITGEVOERDE ONDERZOEKEN 2023

- A. Impactanalyse subsidieronde 5a
- B. Evaluatie subsidieronde 3
- C. Kwalitatief impact onderzoek
- D. Onderzoek over ervaren druk onder jongeren
- E. Onderzoek landelijk dekkend netwerk
- F. Onderbouwing van doelstelling ontmoetingen
- G. Waardering MDT door jongeren
- H. Activerend en pro-actief onderzoek
- I. Effectevaluatie MDT door CBS

A.

IMPACTANALYSE PROJECTEN SUBSIDIERONDE 5A

Subsidieaanvragen zijn een belangrijke bron van data voor MDT. De subsidieaanvraag geeft uitgebreid inzicht in de MDT-projecten die in de desbetreffende ronde financiering ontvangen. MDT-projecten geven in hun subsidieaanvraag aan wat ze willen bereiken, welke activiteiten ze daarvoor op gaan zetten en hoe ze verwachten impact te maken. Waar de subsidie-uitvoerders ZonMw en DUS-I per project controleren of een project voldoet aan de MDT-subsidieverplichtingen, ontvangt het onderzoeksteam van MDT de gegevens om algemene uitspraken over subsidierondes en actieve MDT-projecten te doen.

In 2023 is een impactanalyse uitgevoerd op de gehonoreerde subsidieaanvragen van ronde 5a. Ronde 5a is een interessante ronde. Het is de eerste subsidieronde die wordt uitgevoerd door DUS-I (i.p.v. ZonMw) waardoor gegevens op een wijze zijn aangeleverd aan onderzoek welke meer analyse-mogelijkheden biedt. Daarnaast is in de subsidieaanvraag van 5a expliciet een uitvraag gedaan naar beoogde effecten, waardoor minder interpretatie van onderzoekers nodig is bij het uitvoeren van de analyse.

Het doel van de analyse is om inzicht te geven in het niveau van impact management binnen 5a-projecten en om het lerend vermogen van MDT te versterken. Zo biedt de analyse leerpunten om mee te nemen in volgende subsidie-uitvragen, verbeteringen voor impact management en algehele inzichten voor het kernteam MDT.

Potentiële aanvragers konden van 9 t/m 30 juni 2022 subsidie aanvragen voor ronde 5a van MDT. De subsidie uitvraag was toegankelijk voor alle bestaande projecten van MDT. Medio november 2022 zijn 71 van de 77 subsidieaanvragers toegekend met een gemiddeld toegekend bedrag van €1.820.560, -. Medio december heeft uitvoerder DUS-I de nodige bestanden voor analyse aangeleverd bij onderzoek. De analyse 5a is uitgevoerd in de periode van december 2022 t/m juni 2023 door onderzoekers van het Impact Centre Erasmus. Het rapport bestaat uit drie delen: 1) Beschrijvende projectkenmerken; 2) Niveau van impact management; en 3) Analyse van de beoogde effecten. Hieronder volgt een samenvatting van de resultaten per deel, gevolgd door een korte conclusie.

1) Beschrijvende projectkenmerken

De gehonoreerde projecten in 5a verschillen significant van elkaar t.a.v. aantallen jongeren, doelgroepen, bedrag per jongere en aantal verwachte uren inzet per jongere. Doelgroepenonderzoek is belangrijk binnen MDT. De beoogde doelgroep is immers bepalend voor de aanpak, en daarmee voor welke effecten een project kan nastreven. De meeste projecten gebruiken zeven of acht kenmerken om hun doelgroep te omschrijven. Twee derde van de projecten richt zich in elk geval op een brede doelgroep jongeren. Een kwart van de projecten richt zich specifiek op een minder kansrijke doelgroep. Dit leidt tot een mogelijke indeling in 3 clusters van type projecten: 1) Cluster van projecten (39%) die zich richten op kansrijke jongeren (de brede doelgroep jongeren i.c.m. werkende jongeren en jongeren met een tussenjaar); 2) Cluster van projecten (25%) die zich richten op minder kansrijke jongeren (jongeren zonder startkwalificatie i.c.m. (lichte) gedrags- of psychische problemen, vroegtijdig schoolverlaters en statushouders); en 3) Cluster van projecten (20%) die specifiek de combinatie benoemen van kansrijke en minder kansrijke jongeren (de brede doelgroep jongeren i.c.m. statushouders en jongeren met (lichte) gedrags- of psychische problemen).

De meeste beschreven motivatie waar projecten zich op richten is 'jongeren graag een steuntje in de rug willen en gezien willen worden in hun talenten' (66 projecten, 93%). De meeste projecten gebruiken alle vier de motivaties in hun omschrijving (30 projecten, 42%). In type activiteiten is 'iets sociaals' de meest voorkomende categorie (94%) en daarna 'iets actiefs/ praktisch' (68%).

2) Niveau van impact management

Het effect op de jongeren en de samenleving is het allerbelangrijkste binnen MDT. Als onderdeel van de analyse zijn gehonoreerde projecten in 5a ingedeeld op de stap van de MDT-Impactreis waarin zij zich op basis van de subsidieaanvraag bevinden in hun grip op impact. In totaal zijn er vijf stappen in de Impactreis²¹:

Stap 1 | Outputs in beeld 11 projecten (16%) zitten in stap 1. Deze projecten beschrijven wat ze doen, of van plan zijn te gaan doen, maar het wordt niet duidelijk hoe deze samenhang tot bepaalde effecten leidt.

Stap 2 | Impactdoelstelling De meeste gehonoreerde projecten (27 projecten, 38%) in 5a zijn ingedeeld in stap 2 van de Impactreis. Zo hebben deze projecten een doelstelling voor hun project, maar zijn zij nog niet in staat activiteiten en outputs te koppelen aan hun beoogde effecten op de doelgroep en/of de maatschappij.

Stap 3 | Effectenketens De een na grootste groep van project is ingedeeld in stap 3 (23 projecten, 32%). Deze projecten beschrijven een theorie van hoe activiteiten leiden tot impact. Echter was het verschil tussen stap 2 en stap 3 door onderzoekers lastig te maken. Sommige projecten omschrijven hun impactdoelstelling(en) expliciet, bij anderen komt hij impliciet naar voren en weer bij anderen blijft de vraag geheel onbeantwoord. Dit zou ondervangen kunnen worden door in de subsidieaanvraag expliciet de visie en impactdoelstellingen uit te vragen.

²¹ Zie: <https://organisaties.doemeemetmdt.nl/MDT-Impactreis>

Stap 4 | Onderzoeken 10 projecten (14%) zitten in stap 4. Deze projecten hebben al een verandertheorie en zijn bezig deze verder te onderbouwen. Dit zijn projecten met een meer stabielere interventie en die meer ervaring hebben in het uitvoeren van hun interventie.

Stap 5 | Managen Er zitten op basis van deze analyse ten tijde van indiening van de subsidieaanvraag geen projecten in deze stap van de MDT-Impactreis. Projecten die in stap 5 zitten hebben al dusdanig veel inzicht in hun effecten dat zij hun gehele interventies vanuit deze impact-informatie aansturen. MDT-projecten vanuit ronde 5a zijn dus nog niet zover hiermee.

Hieruit valt op te maken dat het niveau van impact management binnen de gehonoreerde projecten van 5a nog niet erg hoog ligt. Vanuit de gedane analyse verwachten onderzoekers niet dat veel projecten bezig zijn met het onderzoeken van hun effecten in lijn met een concrete impactdoelstelling. Voor deze analyse is gekeken naar een algemene stand van impact management voor een project, maar er zijn verschillen tussen de pijlers. Zo is de aaneenschakeling van effecten bij Talentontwikkelingen in veel gevallen helder omschreven en logisch navolgbaar, in tegenstelling tot de pijlers Ontmoetingen en Iets doen voor een ander.

3) Analyse van beoogde effecten

Op de beoogde effecten is per pijler een zoektermenanalyse gedaan. Dit geeft inzicht in hoe de verschillende projecten invulling geven aan de pijlers van MDT en welke onderliggende effecten zij nastreven. Vanuit deze analyse zijn categorieën van effecten gevonden waarop projecten zich richten. Projecten kunnen beogen aan meerdere categorieën van effecten bij te dragen met hun activiteiten.

Vier categorieën talentontwikkeling:

1. **Zelfontdekking** (49 projecten, 69%)
2. **Vergroten van de weerbaarheid** (37 projecten, 52%)
3. **Ontwikkelen van vaardigheden** (31 projecten, 44%)
4. **Activatie van jongeren** (13 projecten, 18%)

Drie categorieën betekenisvolle ontmoetingen:

1. **Vergroten van netwerk** (61 projecten, 86%)
2. **Empathie en reflectie** (37 projecten, 52%)
3. **Maatschappelijke activatie** (9 projecten, 13%)

Vier categorieën iets doen:

1. **Jongeren blijven de maatschappelijke activatie continueren** (36 projecten, 51%);
2. **Het effect op de begunstigden** (9 projecten, 13%);
3. **Het effect op de samenwerkingspartners** (5 projecten, 7%);
4. **Toename op sociale cohesie/een meer inclusieve samenleving** (10 projecten, 14%).

Projecten lijken een groot veelvoud van effecten te willen bereiken, met de vraag of dit realistisch is voor relatief kleine maatschappelijke organisaties, zoals: niet enkel het aanleren van vaardigheden, maar het aanleren van vaardigheden én jongeren laten ontdekken wie ze zijn en wat ze kunnen én jongeren meer weerbaar maken. Projecten lijken specifiek moeite te hebben met het beschrijven van de externe- en contextfactoren die ook van invloed zijn op de jongeren gedurende hun MDT-traject.

Conclusies en advies

Subsidieronde 5A was de eerste ronde waarin specifieke impact- en effectvragen aan aanvragers zijn gesteld in het aanvraagformulier. Wat vanuit de analyse naar voren komt, is dat projecten worstelen met de impactvragen. Projecten staan aan het begin van de MDT-Impactreis. De huidige ondersteuning die daar wordt geboden d.m.v. de MDT-Impactreis sluit hierop aan. Het netwerk is nog niet ver genoeg in het beschrijven van eventuele additionele beoogde effecten.

B. EVALUATIE PROJECTEN SUBSIDIERONDE 3

Subsidiegegevens zijn een belangrijke bron van data voor MDT. De subsidiegegevens geven uitgebreid inzicht in wat de MDT-projecten beoogden te bereiken en hoe (subsidieaanvraag), hoe ze tussendoor aanpassingen hebben gemaakt en hebben geleerd (tussentijdse verantwoording), en wat ze uiteindelijk hebben bereikt (eindverslag). Waar de subsidie-uitvoerders ZonMw en DUS-I per project controleren of een project voldoet aan de MDT-subsidieverplichtingen, ontvangt het centraal onderzoeksteam van MDT de gegevens om algemene uitspraken over subsidierondes te doen.

In 2023 is een impactanalyse uitgevoerd op de afgeronde MDT-projecten van ronde 3 door het Impact Centre Erasmus. Ronde 3 is een interessante ronde. Deze ronde was onderdeel van de zogeheten 'proeftuinen' waarin samen ontdekken wat MDT is, en leren wat werkt centraal stond. De ronde kenmerkte zich o.a. door te experimenteren met de gemeente als penvoerder en een hogere minimale ureninzet (d.w.z. 320 uur i.p.v. 80 uur in een periode van 6 maanden, geïnspireerd op de Belgische Samenlevingsdienst) van (minder kansrijke) jongeren. Daarom wordt deze ronde ook wel de 'gemeenteronde' of 'intensieve variant' genoemd. Voor deze samenvatting wordt de term 'intensieve variant' aangehouden.

Het doel van de analyse was het creëren van overzicht en inzicht in de waarde van de intensieve variant en het voeden van het kernteam in de beleidskeuzes voor de continuering van de intensieve variant. Daarnaast kan de analyse projecten in de intensieve variant helpen verbeteren. Voor de analyse is gekeken naar de kenmerken van de intensieve variant, zijn de beoogde en bereikte effecten van de intensieve variant geanalyseerd, en is onderzocht welke succesfactoren en belemmeringen van toepassing zijn op de intensieve variant.

Aanpak onderzoek

Ronde 3 is gestart in 2019 en bijna volledig afgerond in december 2022. Deze variant is bekend komen te staan als 'de gemeenteronde' of 'de intensieve variant', welke is gecontinueerd in subsidieronde 4c-lijn 2. Voor sommige analyses is gekeken naar de MDT-projecten die zijn gecontinueerd in subsidieronde 4c-lijn 2. Voor deze analyse is gebruik gemaakt van de subsidiegegevens, gegevens vanuit het doorlopend evaluatieonderzoek, en project-eigen onderzoeksrapporten. Daarnaast heeft een focusgroep plaatsgevonden. Er zijn een aantal belangrijke kanttekeningen voor juiste interpretatie van de uitkomsten van de analyse. Zo is de ronde met 10 MDT-projecten een zeer kleine ronde, waardoor van statistische relevantie van uitkomsten geen sprake is en slechts zeer voorzichtige uitspraken gedaan kunnen worden op groepsniveau. Daarnaast was er tijdens het uitvoeren van de analyse geen toegang tot de projectgegevens uit 2019 en 2020. Dit maakt dat conclusies in deze analyse t.a.v. gegevens uit de projectleidersvragenlijst zich vooral verhouden tot de laatste helft van de looptijd van de projecten.

Resultaten

Deze analyse had tot doel overzicht en inzicht te geven in de waarde van de intensieve variant door gebruik te maken van alle informatie die beschikbaar ligt t.a.v. de projecten in ronde 3. Dit is ten dele gelukt. De analyse kende veel uitdagingen. Bijvoorbeeld door de kleine groep projecten die in ronde 3 zitten, waardoor aan de voorkant al duidelijk was dat uitspraken op groepsniveau met de nodige voorzichtigheid dienen te worden geïnterpreteerd. Daarnaast bleek in de loop van de analyse een groot deel van de data te ontbreken en de onderlinge vergelijkbaarheid laag te zijn, waardoor de mate van onzekerheid in de conclusies alleen maar groter is geworden dan van tevoren aangegeven.

In de analyse wordt geconcludeerd dat de projecten onderling te veel van elkaar verschillen ten aanzien van grootte, doelgroep, aanpak en rol van gemeente om te spreken van 'een intensieve variant' in subsidieronde 3. Opvallend is de hoge mate van onderling verschil in aandeel kwetsbare doelgroep (30-100%). De analyse toont slechts enkele overeenkomsten. Zo vinden projecten in ronde 3 overeenstemming in de meerwaarde van diversiteit van de doelgroep en van de persoonlijke begeleiding van de jongeren. De projecten in ronde 3 kennen daarnaast een hogere mate van uitval vergeleken met het landelijk gemiddelde, maar ook een hoger aandeel positieve uitval. De doelgroepen verschillen weinig met het landelijk gemiddelde, met uitzondering op het aandeel: 'jongeren met een uitkering'. Projecten in ronde 3 hebben gemiddeld 39% lagere deelnemersaantallen behaald dan beoogd. Dit resulteert ook direct in een significant hogere gerealiseerde kostprijs voor deze ronde.

De beoogde effecten op de jongeren en de maatschappij die de projecten in de intensieve variant zelf omschrijven komen heel erg overeen met de effecten die worden beoogd door reguliere MDT-projecten. Dit kan deels verklaard worden door de vaste structuur van MDT's die passend moeten zijn binnen de drie pijlers 'ontmoetingen', 'talentontwikkeling' en 'iets doen voor een ander'. Ronde 3 lijkt zich te richten op het laten groeien van een positief zelfbeeld, het vergroten van het sociale netwerk en het creëren van toekomstperspectief; dit is niet uniek voor MDT. Veel reguliere projecten beogen dezelfde effecten te bereiken op hun (kwetsbare) doelgroep. Voor inzicht in de bereikte resultaten is o.a. gekeken naar het verschil tussen begin- en eindmeting van deelnemende jongeren. Op basis van de beschikbare data hebben ronde 3-projecten niet meer effect dan reguliere MDT's. Ronde 3 lijkt op de stelling 'vertrouwen in de toekomst' gemiddeld iets hoger te liggen dan het landelijk gemiddelde, maar als gekeken wordt naar de stelling 'graag nieuwe mensen ontmoeten', dan lijken de scores te dalen en lager te liggen dan het landelijk gemiddelde. Deze verschillen zijn vanwege beperkingen van de data niet statisch relevant. Ook vanuit de resultaten op de jongerenvragenlijst is te zien dat het lastig is om te spreken van "de intensieve variant" in ronde 3: de scores variëren onderling te sterk. Naast de vaste structuur van de pijlers is de ruimte geboden aan ronde 3-projecten om daarnaast in te zetten op project-eigen effecten. Hier worden bijvoorbeeld beschreven: vertrouwen van instanties of het tegengaan van eenzaamheid. Ook deze effecten zijn niet uniek voor de intensieve variant. Hierbij is het slechts zeer beperkt mogelijk inzicht te geven of de projecten in ronde 3 hier meer resultaat op bereiken dan reguliere MDT's, gezien dit op niet-vergelijkbare wijze gemeten wordt.

Ook is in de analyse gezocht naar succesfactoren voor een succesvolle uitvoering. Geconcludeerd wordt dat genoemde succesfactoren vergelijkbaar zijn met eerder gedaan onderzoek en dat deze analyse slechts heeft geleid tot één enkel nieuw inzicht, namelijk de waarde

van nazorg. Een vraag die sinds 2021 onbeantwoord is en blijft betreft wat een passende rol van de gemeente is binnen MDT. Ook hierin verschillen de projecten van ronde 3 dusdanig dat hier geen algemene uitspraak over kan worden gedaan. Vanuit de literatuur worden enkele opmerkingen geplaatst bij de werkzame elementen en deze kunnen projecten helpen in het aanscherpen van hun aanpak en het kernteam voeden in de mogelijkheden van een (sturend) kader.

Al met al zijn de projecten in ronde 3 gekenmerkt door een relatief hoger gehonoreerd subsidiebedrag voor een relatief kleine groep deelnemende jongeren, in vergelijking met andere rondes. Dit verschil is maar deels te verklaren door de hogere uitvalpercentages en de additionele, intensieve begeleiding die de jongeren geboden wordt. Vanuit de analyse op beoogde en bereikte effecten is geen nauwsluitende verantwoording gevonden voor het hoog uitgevallen subsidiebedrag. De grote verschillen t.a.v. de diversiteit van de doelgroep, en met name de verschillen in aandeel kwetsbare jongeren in de doelgroep, roept daarnaast de vraag op wat de intensieve variant precies is, wat de variant bereikt en hoe deze variant zich onderscheid t.o.v. andere MDT-varianten.

C.

KWALITATIEF IMPACTONDERZOEK

De impact van MDT ligt vooral besloten in de verandering bij jongeren zelf. Waar een deel van deze effecten via de jongerenvragenlijsten te meten is, en in staat stelt uitspraken te doen of en hoeveel effect MDT heeft, zijn de verhalen en ervaringen van jongeren nodig om te begrijpen hoe de verandering plaatsvindt en wat dat voor de jongeren zelf betekent. Inzicht in de eigen verhalen en ervaringen van MDT-deelnemers ophalen voor kwalitatief onderzoek is daarmee een relevante bron van informatie over de impact van MDT. Daarnaast is bekend dat minder kansrijke doelgroepen over het algemeen minder goed in beeld te brengen zijn met vragenlijsten. Dit is ook zichtbaar binnen MDT, waar MDT-projecten die voornamelijk minder kansrijke jongeren bedienen een lagere respons op de jongerenvragenlijst hebben.

In 2023 is geëxperimenteerd met werkbezoeken door het onderzoeksteam waar ervaringen en verhalen werden opgehaald om duiding aan de cijfers te kunnen geven. Dit betrof een samenwerking tussen Impact Centre Erasmus, Verian (voorheen: Kantar Public) en Afdeling Buitengewone Zaken (A/BZ). Deze werkbezoeken zijn waar mogelijk zo gepland dat ze aansloten bij bestaande evenementen, om enerzijds geen additionele onderzoekslast op de projecten of jongeren te leggen, en anderzijds om de jongeren te ontmoeten tijdens hun normale MDT-activiteiten. Daarnaast biedt het de kans om meerdere perspectieven op te halen, bijvoorbeeld ook het perspectief van de jongerenbegeleider en wanneer aanwezig ook die van ouders.

Voor de kwalitatieve werkbezoeken zijn 20 MDT-projecten benaderd die een lage(re) respons hebben op de jongerenvragenlijst en waarbij sprake is van een tamelijk grote groep deelnemende jongeren in een minder kansrijke positie. 9 MDT-projecten hebben enthousiast gereageerd op deze uitnodiging. Uiteindelijk hebben bij 6 MDT-projecten een werkbezoek plaatsgevonden, waarbij de bezoeken aansloten bij bestaande evenementen. In totaal zijn tijdens deze bezoeken 45 jongeren gesproken. Onderzoekers richtten op de werkbezoeken een standje in waar jongeren latte art konden maken. Onderzoekers konden hier rustig kennismaken met de jongeren en gingen met de jongeren die geïnteresseerd waren om deel te nemen aan het onderzoek ergens zitten waar de jongere hun latte kon opdrinken. Terwijl de jongere genoot van de latte, stelden de onderzoekers de vragen. Dit kon ook in groepjes van twee jongeren als daar de voorkeur naar uitging.

De gesprekken met jongeren waren ingericht als semigestructureerde interviews, wat betekent dat er een topic-lijst was opgesteld, maar de gesprekken veelal waren ingericht om flexibel in te spelen op de behoefte van de jongeren. Dit betekent dat als zij niet over een onderwerp wilden praten of er weinig tijd was voor het gesprek, de onderzoekers hierop konden inspelen. Achteraf zijn de gespreksverslagen geanalyseerd en quotes van jongeren vastgelegd. Hierna zijn de quotes inductief geclusterd naar meest voorkomende thema's en subthema's. Het kan zijn dat een quote onder meerdere thema's valt. Per thema heeft een quote een sentimentscore variërend van: positief, negatief of neutraal.

Resultaten

Jongeren praten het meeste over hun persoonlijke ontwikkeling als onderzoekers vragen naar hun MDT-ervaring. Dit gaat van loopbaanoriëntatie waar MDT hen bij heeft geholpen, tot het overwinnen van angsten. Slechts 5% van de quotes is negatief.

“Ik werd heel erg losgelaten en dat vond ik in het begin heel erg eng, maar nu weet ik dat ik meer kan dan ik denk.”

— perspectief jongere

Jongeren zijn wisselend over hoe MDT verschilt van bijvoorbeeld school of stage. Sommigen gaven aan dat MDT leuker, meer ontspannen en persoonlijker is. Anderen zien MDT als vergelijkbaar met een stage en ook meer als een verplichting. Vooral jongeren die deelnemen aan MDT via school delen dat sentiment.

“Iedereen is gemotiveerd bij MDT, er heerst een positieve groepsdruk. Dat is heel anders dan in de klas, dat gebeurt tegen je zin in en daar is de motivatie laag.”

— perspectief jongere

De ervaren begeleiding is voor bijna de helft van de jongeren positief. Echter deelt 17% van de jongeren ook een negatievere ervaring; van een jongere die haar begeleider amper spreekt tot een jongere die niet het gevoel heeft dat de begeleiders de juiste kennis en ervaring in huis hebben voor juiste begeleiding.

“Wat ik wel merkte is dat niet alle begeleiders ervaring hebben met ADHD/Autisme. Ze reageren er niet positief op en weten niet goed hoe ze ermee om moeten gaan.”

— perspectief jongere

58% van de geïnterviewde jongeren kan omschreven worden als één van de categorieën van minder kansrijk. De positieve effecten van MDT waren voor deze groep erg zichtbaar, zoals vergroten van netwerk, leren van de Nederlandse taal en hulp bij studie- en loopbaankeuze. Vooral in het geval van statushouders is MDT vaak een plek waar zij mensen die al geruime tijd in Nederland wonen kunnen ontmoeten en de Nederlandse taal kunnen leren.

“Ik heb geen familie in Nederland dus dit is mijn tweede huis. [...] MDT is mijn tweede familie.”

— perspectief jongere

58% van de geïnterviewde jongeren kan omschreven worden als één van de categorieën van minder kansrijk. De positieve effecten van MDT waren voor deze groep erg zichtbaar, zoals vergroten van netwerk, leren van de Nederlandse taal en hulp bij studie- en loopbaankeuze. Vooral in het geval van statushouders is MDT vaak een plek waar zij mensen die al geruime tijd in Nederland wonen kunnen ontmoeten en de Nederlandse taal kunnen leren.

58% van de geïnterviewde jongeren kan omschreven worden als één van de categorieën van minder kansrijk. De positieve effecten van MDT waren voor deze groep erg zichtbaar, zoals vergroten van netwerk, leren van de Nederlandse taal en hulp bij studie- en loopbaankeuze. Vooral in het geval van statushouders is MDT vaak een plek waar zij mensen die al geruime tijd in Nederland wonen kunnen ontmoeten en de Nederlandse taal kunnen leren.

Evaluatiemethode

Het experiment om via kwalitatieve werkbezoeken van onderzoekers impact-verhalen en -ervaringen met MDT op te halen blijkt een waardevolle manier om een beter beeld te krijgen van de impact van MDT, specifiek bij een doelgroep die doorgaans minder goed in beeld te brengen is dan via andere methodes. Ook levert deze methode een goed beeld op over hoe jongeren hun MDT-project ervaren en wat zij ervan vinden. Daarnaast blijken de werkbezoeken ook een goede manier om laagdrempelig het perspectief op te halen bij begeleiders en ouders. De methode levert rijke data op, met veel quotes die vervolgens verder gebruikt kunnen worden in onderzoek en communicatie. Het is dusdanig waardevol voor onderzoekers om meer feeling met de doelgroep te krijgen, dat het advies zou zijn om van elke onderzoeker te vragen 2x per jaar op bezoek te gaan. Ook bieden deze bezoeken de kans om de werkbaarheid van de vragenlijsten specifiek bij de doelgroepen te kunnen toetsen.

De methode heeft ook enkele nadelen. Zo vinden de jongeren ‘waarom’-vragen vaak lastig te beantwoorden. ‘Waarom’-vragen gaan bijvoorbeeld over de vraag waarom begeleiding wel of niet goed was, of waarom zij wel of geen fijne ervaring hebben gehad met MDT. Dergelijke vragen zijn erg interessant maar vragen een langer gesprek waaruit de onderzoeker de waarom kan duiden i.p.v. de jongere direct om deze reflectie te vragen. Daarnaast is de organisatie van de kwalitatieve werkbezoeken arbeidsintensief. Daarom zou het voorstel zijn om aan te sluiten bij landelijke activiteiten of bezoeken die door het kernteam worden georganiseerd. Het blijft een uitdaging om de meer kwetsbare jongeren te spreken op een laagdrempelige manier en de meer negatievere ervaring vanuit jongeren op te halen. Hiermee is het advies om te blijven experimenteren met laagdrempelige interviewmethodieken. Bijvoorbeeld aan de hand van jongeren die elkaar interviewen of door te proberen een vertrouwensband op te bouwen (zodat jongeren ook meer ruimte voelen negatievere ervaringen te delen), of om de vragen van tevoren met de jongeren te delen, zodat ze zich hierop kunnen voorbereiden.

²² Zie: <https://mdtdocumenten.nl/2023/mentalegezondheidenmdt.pdf>

Aanleiding

De ervaren druk onder jongeren in de maatschappij neemt gestaag toe. Ook bij MDT is dit naar voren gekomen. Naar aanleiding van een stijging in aantal jongeren die in de jongerenvragenlijst aangeven 'druk' te ervaren, heeft Impact Centre Erasmus in 2022 onderzoek gedaan naar ervaren druk onder MDT-jongeren²². Hieruit bleek dat MDT-projecten geen hoofdoorzaak zijn van de ervaren druk, maar soms ervaren jongeren de deelname aan MDT wel als een drukverhogende factor.

Met dit onderzoek als vertrekpunt, is in 2023 een ontwerpend onderzoek opgestart door Afdeling Buitengewone Zaken (A/BZ) met de hoofdvraag: "Hoe kan MDT inspelen op de ervaren druk bij jongeren (die deelnemen aan een MDT-project) en wat is hierin de rol van het MDT-kernteam en de MDT-organisaties op organisatorisch- en praktijkniveau?". Ontwerpend onderzoek is een werkwijze om een vraagstuk te begrijpen: om te ontdekken hoe je naar een bepaald doel kunt toewerken. Hierin worden door kwalitatief onderzoek latente behoeften naar boven gehaald, samen met betrokkenen oplossingsrichtingen bedacht, uitgewerkt, en waar mogelijk gelijk getest in de context.

Doelstellingen

Het ontwerpend onderzoek heeft drie doelen:

- 1. Het gesprek over mentale gezondheid bij MDT-organisaties en MDT-jongeren beginnen en daarmee al een stukje van het taboe doorbreken.**
- 2. Het stapsgewijs ontrafelen van de complexiteit van mentale gezondheid en het ervaren van druk binnen MDT. Het ontwerpend onderzoek biedt eerste inzichten in een complexe context waarop kan worden voortborduurde.**
- 3. In kaart brengen van alternatieve en ongeziene inzichten over mentale gezondheid en het ervaren van druk binnen MDT. Ontwerpend onderzoek geeft breed en open zicht op de context en diens behoeften en belemmeringen. Door deze lens wordt bijvoorbeeld duidelijk welke latente behoeften er bij bepaalde jongeren spelen.**

Aanpak

In het onderzoek waren drie contactmomenten met jongeren, coaches en projectleiders, die zo veel mogelijk bij de MDT-organisatie op locatie plaatsvonden. Deze contactmomenten hadden tot doel een vertrouwensband op te bouwen tussen de onderzoekers en de deelnemers van het onderzoek. Bij elk contactmoment is gebruik gemaakt van een andere methode. Het eerste contactmoment was een introductie van het onderzoek. Hiervoor zijn probes gebruikt. Dit zijn onderzoekpakketjes met opdrachten, waarmee deelnemers zelfstandig aan de slag kunnen. Met deze probes konden de jongeren kennismaken met het thema druk. Deelnemers deelden de eerste ideeën of ervaringen over het thema mentale gezondheid en het ervaren van druk. Daarna volgde een-op-een-gesprekken waarin vooraf gemaakte opdrachten van de jongeren met de onderzoekers werden besproken. Daarnaast werd met coaches en projectleiders gesproken om het perspectief vanuit de organisatie mee te nemen. Dit gebeurde door middel van semigestructureerde interviews waarin verder werd ingegaan op de eerste inzichten. Het derde contactmoment was een co-creatie-sessie waarbij een groep jongeren brainstormden en ideeën schetsten voor het omgaan met en het verminderen van ervaren druk binnen de MDT-organisatie en het MDT-project. Deze methode stelde in staat om deelnemers en onderzoekers samen verbeteringen te ontwikkelen, verkennen en concretiseren. Door middel van reflectie zijn de jongeren en de coaches gevraagd hoe ze het onderzoek vonden en of er nog inzichten onbesproken waren.

Uitkomsten

Uit het onderzoek zijn zeven inzichten gekomen. Inzichten met een * zijn inzichten die in lijn zijn met het eerder uitgevoerde onderzoek²³ naar toenemende druk binnen MDT:

- 1. Ervaren druk is een optelsom van onderdelen*.** Druk is geen op zichzelf staand gevoel. Het komt voort uit verschillende factoren, zowel van binnenuit als van buitenaf.

“Jongeren hebben het nu wel lastiger en ervaren meer druk dan toen ik zelf opgroeide.”

— Coach/begeleider

2. Jongeren zijn vandaag bezig met morgen. Jongeren geven geregeld aan al druk te ervaren op momenten voordat er iets gebeurt waar ze daadwerkelijk druk van ondervinden. Hierdoor kunnen jongeren de potentie van de rustmomenten niet goed benutten en dat zorgt er weer voor dat de jongeren geen kans krijgen om zichzelf mentaal en fysiek op te laden.

“Zondag is een dag voor maandag; zondag zie ik als het eerste deel van maandag. Maandag is het tweede deel van maandag.”

– Jongere

3. Het onderwerp ‘druk’ moet bespreekbaar gemaakt worden*.

Jongeren geven aan graag met hun MDT-coaches en peers in gesprek te willen over thema’s die ‘gevoelig’ liggen of in de maatschappij ‘taboe’ zijn. Erachter komen dat je niet ‘de enige’ bent die zich druk maakt werkt relativerend. Daarnaast is het verbindend en uiteindelijk draagt het ook bij aan drukverlaging.

4. We moeten ‘druk’ leren begrijpen*.

Niet alle druk is negatief. Een zekere mate van druk kan voor veel jongeren ook helpen om gemotiveerd te zijn en blijven. Daarnaast stimuleert het hen om dingen gedaan te krijgen. Druk kan dus ook helpen om doelen te stellen en ergens naartoe te werken.

5. Duidelijke verwachtingen helpen bij het verminderen van ervaren druk*. Onduidelijkheid in verwachtingen binnen een MDT-project kan druk bij jongeren veroorzaken. Jongeren weten dan niet waar ze aan toe zijn – ook al is MDT goed uitgelegd – en weten vaak niet hoe ze daarop moeten anticiperen. Dat is een gemiste kans want jongeren zijn tegelijkertijd vaak gemotiveerd om aan de ‘verwachtingen’ van de MDT te voldoen.

6. MDT kan dienen als safe-space*. Tijdens het onderzoek hebben we geleerd dat jongeren veel positieve effecten ervaren van het meedoen aan een MDT-project. Het is een plek om gelijkgestemden te vinden, vaardigheden aan te leren en hulp te krijgen in het formuleren van doelen. Het is ook een plek die wordt ervaren als ‘safe space’. Een plek om rustmomenten te ervaren, je af te kunnen sluiten en jezelf te kunnen zijn. Ook om gesprekken met andere deelnemende jongeren of een vertrouwenspersoon te kunnen voeren.

7. Jongeren ervaren meer druk bij schooltrajecten.

Ze ervaren tijdsdruk, hoge werklast en voelen zich overvraagd. De ‘schoolcultuur’ geeft jongeren vaak het gevoel van ‘moeten presteren’; dit nemen ze mee in hun MDT-project. Drukke schoolagenda’s laten weinig ruimte over in uren die geïnvesteerd kunnen worden in het MDT-project. Er zijn vaak ook minder contacturen tussen de MDT-begeleiders en de schooljongeren.

Onder elk inzicht hangen verschillende vervolgstappen waarbij rollen voor zowel het MDT-kernteam als de MDT-projecten zijn geïdentificeerd. Bij de inzichten zijn ook ontwerpkanalen geformuleerd voor een vervolgfase. Hieruit zijn twee ontwerpgerichtingen gekomen: ‘Peer-to-peer-coaching’ en ‘Tijdgeest’. Deze twee richtingen zijn samen met enkele MDT-organisaties aangescherpt door ze samen te testen, waar nodig te itereren en verder te ontwerpen in fase 2 van dit ontwerpend onderzoek.

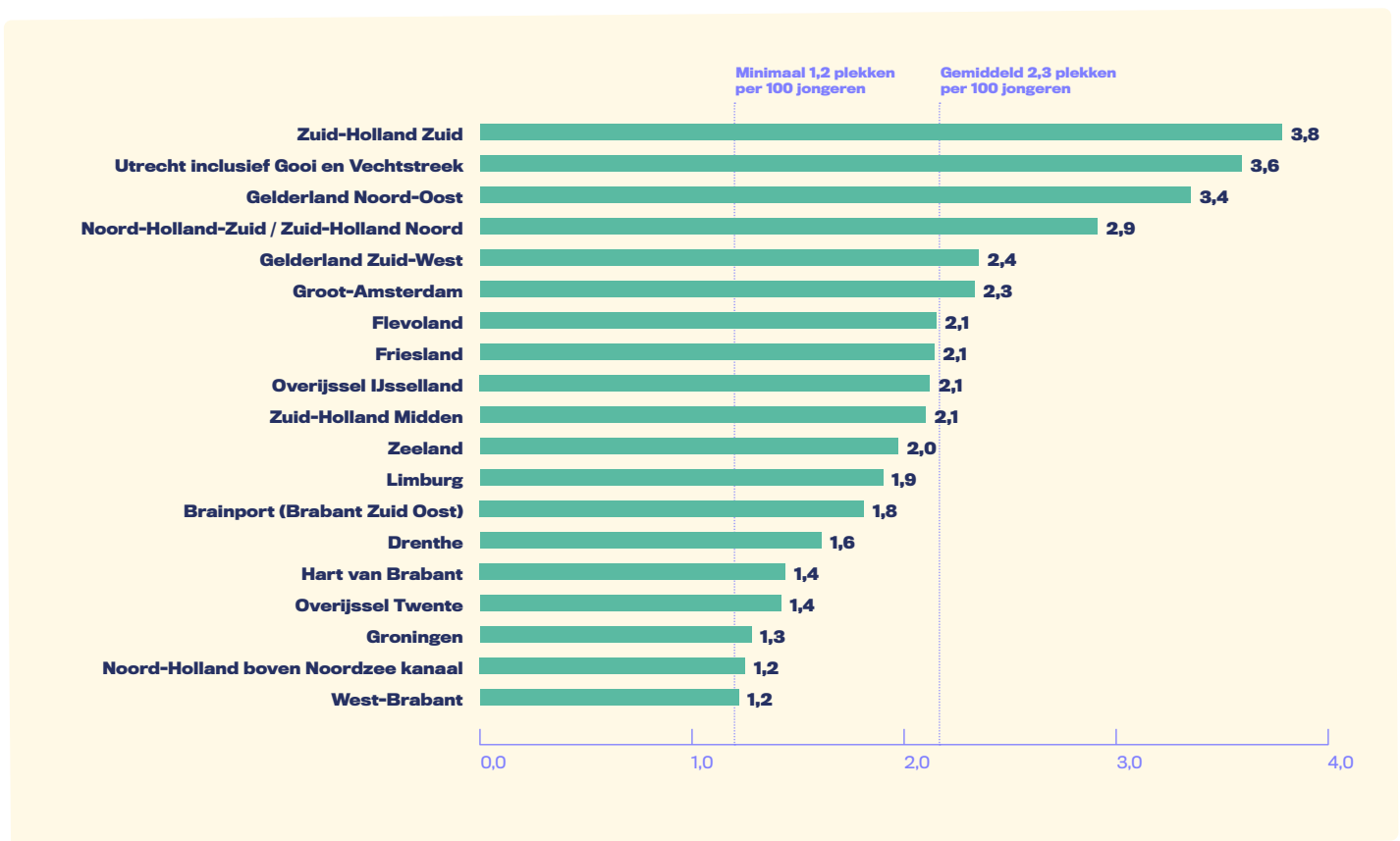
²³ Zie: <https://mdtdocumenten.nl/2023/mentalegezondheidenmdt.pdf>

In het vierde kwartaal van 2023 zijn de ontwerprichtingen doorontwikkeld tot twee concepten: de Moodcrew (vanuit ‘Peer-to-peer-coaching’) en de Tijdgeesttool (vanuit ‘Tijdgeest’). Samen met verschillende experts en jongeren, coaches en projectleiders van MDT-project R-Newt zijn deze concepten klaargemaakt voor een eerste testfase. Deze testfase zal in 2024 plaatsvinden. Meer informatie over fase 2 van het onderzoek ‘Ontwerpend onderzoek over ervaren druk’ staat in deel 4G van dit rapport.

E. ONDERZOEK LANDELIJK DEKKEND NETWERK

Een van de ambities van MDT is om een landelijk dekkend MDT-netwerk te bieden, waar iedere jongere een MDT kan doen in zijn of haar eigen omgeving. In het onderzoek is gekeken naar hoe het in 2023 is gesteld met de landelijke spreiding van MDT. Er is zowel gekeken naar het aanbod van plekken als naar de vraag/deelname van jongeren. Hiervoor zijn de beschikbare cijfers vanuit subsidieronde 5a gebruikt.

Om de landelijke dekking te monitoren zijn de 19 MDT regio’s vanuit de regionale samenwerkingsverbanden (RSV’s) gebruikt. In de monitoring wordt rekening gehouden met het aantal jongeren (van 12 tot 30 jaar) woonachtig in de regio. In Zeeland wonen bijvoorbeeld minder dan 80.000 jongeren van 12 tot 30 jaar, terwijl dit er in Zuid Holland Zuid meer dan 400.000 zijn. Aanbod van plekken en deelname aan MDT per regio wordt daarmee relatief berekend: het aantal plekken en deelnemers wordt afgezet tegen het totale aantal jongeren in de regio.

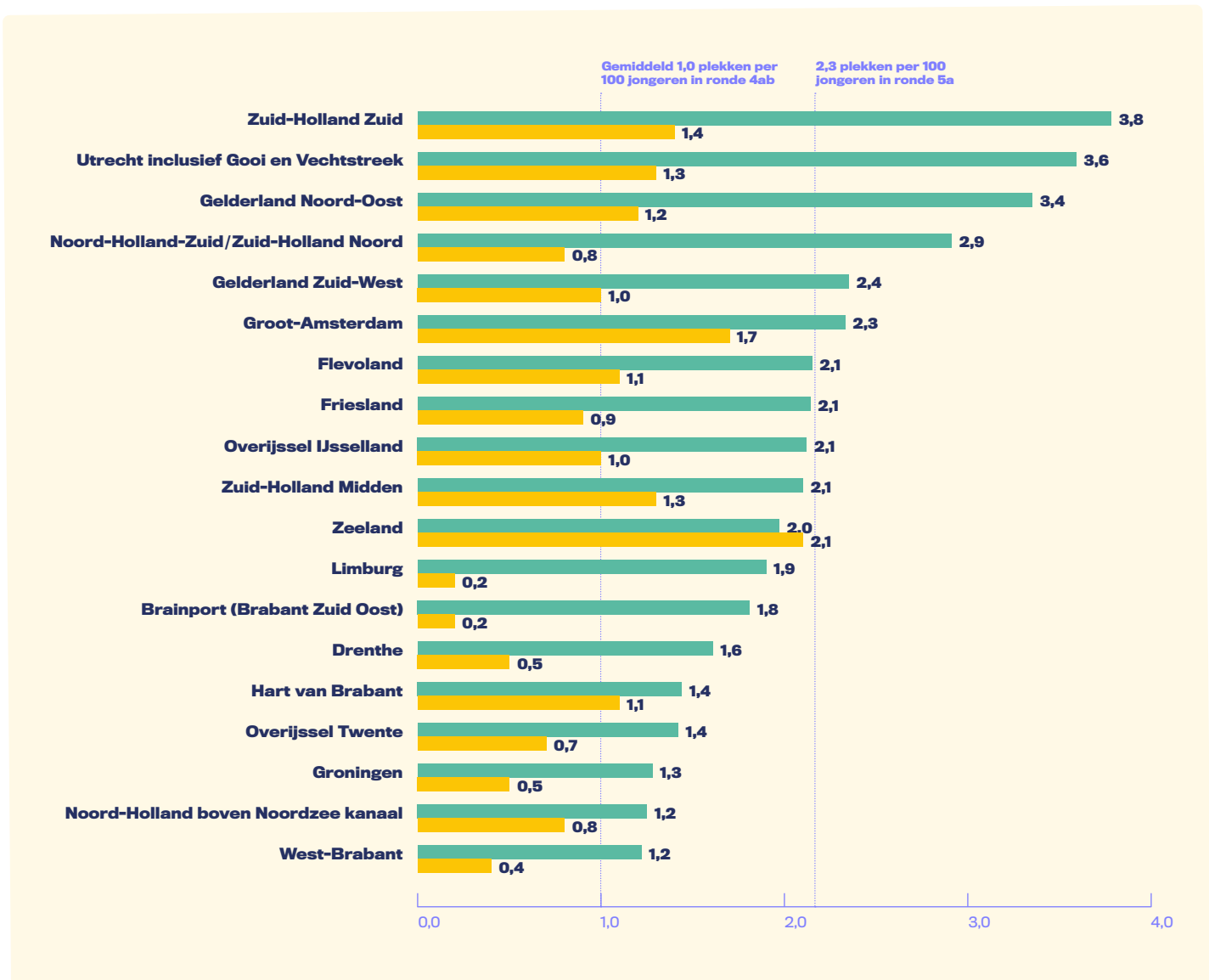

FIGUUR 13 | Aantal • beschikbare plekken per 100 jongeren in ronde 5a

Een algemene maat voor de landelijke dekking is het aantal beschikbare MDT-plekken dat in elke regio per 100 jongeren beschikbaar is. Gemiddeld over de regio's bezien zijn er 2,3 MDT plekken beschikbaar per 100 jongeren.

Figuur 13 toont het aantal aanwezige plekken per 100 jongeren per RSV in ronde 5a. In elke regio wordt een aantal van 1,2 plekken per 100 jongeren gehaald. In West-Brabant, Noord-Holland boven het Noordzeekanaal, Groningen, Overijssel Twente en Hart van Brabant ligt de beschikbaarheid op of dicht bij dit aantal plekken. In Zuid-Holland Zuid, Utrecht inclusief Gooi en Vechtstreek, Gelderland Noord-Oost en Noord-Holland Zuid / Zuid-Holland Noord ligt het aantal beschikbare plekken met 2,9 tot 3,8 plekken per 100 jongeren het hoogst. In de overige regio's ligt het aantal beschikbare plekken dicht bij het gemiddelde van 2,3 plekken per 100 jongeren.

Om een beeld te geven van de ontwikkeling van het aantal beschikbare plekken per regio, zijn in figuur 14 de plekken die in ronde 5a beschikbaar kwamen afgezet tegen die in ronde 4a en 4b.

FIGUUR 14 | Toename van het aantal ● beschikbare plekken ten opzichte van ● ronde 4ab

Op totaalniveau nam het aantal beschikbare plekken in ronde 5a ten opzichte van ronde 4a en 4b toe met 123%, namelijk van gemiddeld 1,0 naar gemiddeld 2,3 plekken per 100 jongeren. De groei was het sterkst in de regio's Limburg (van 0,2 naar 1,9 plekken per 100 jongeren) en Brainport/Brabant Zuidoost (van 0,2 naar 1,8 plekken). Ook in de regio's Drenthe (van 0,5 naar 1,6) en Noord-Holland Zuid/Zuid Holland Noord (van 0,8 naar 2,9 plekken) was de groei bovengemiddeld sterk.

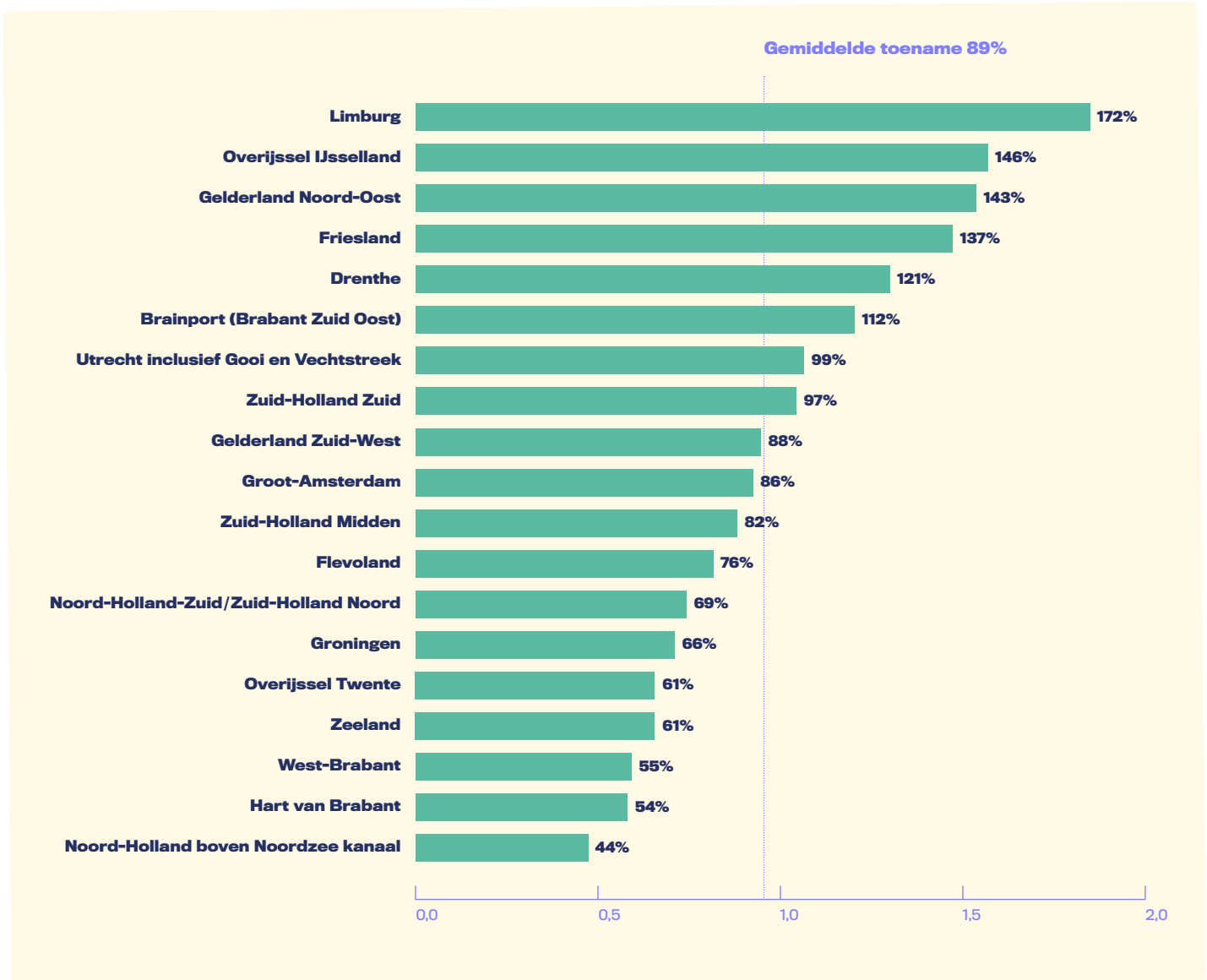
Alleen de beschikbaarheid van MDT-plekken in een regio hoeft nog niet te betekenen dat in die regio ook veel jongeren deelnemen aan MDT. Om inzicht te krijgen in de mate waarin dit het geval is, is in tabel 12 het aantal beschikbare plekken afgezet tegen de feitelijke deelname in 2023.

	Aantal beschikbare plekken per 100 jongeren (ronde 5a)	Aantal gestarte deelnemers per 100 jongeren (ronde 5a)
Zuid-Holland Zuid	3,8	1,0
Utrecht inclusief Gooi en Vechtstreek	3,6	0,9
Gelderland Noord-Oost	3,4	0,6
Noord-Holland-Zuid / Zuid-Holland Noord	2,9	0,8
Gelderland Zuid-West	2,4	0,6
Groot-Amsterdam	2,3	0,6
Flevoland	2,1	0,8
Friesland	2,1	0,4
Overijssel IJsselland	2,1	0,7
Zuid-Holland Midden	2,1	0,7
Zeeland	2,0	0,3
Limburg	1,9	0,5
Brainport (Brabant Zuid Oost)	1,8	0,4
Drenthe	1,6	0,3
Hart van Brabant	1,4	0,3
Overijssel Twente	1,4	0,5
Groningen	1,3	0,3
Noord-Holland boven Noordzee kanaal	1,2	0,4
West-Brabant	1,2	0,1
Totaal	2,3	0,6

TABEL 12 | Beschikbare plekken MDT afgezet tegen deelname MDT

Tabel 12 toont een sterke relatie tussen de beschikbaarheid van plekken en de feitelijke deelname aan MDT. In regio's waar veel plekken beschikbaar zijn starten ook relatief veel jongeren een MDT. In regio's met weinig beschikbaarheid is de deelname daarentegen lager.

Bezien vanuit de beoogde opschalingsambitie van MDT, is tevens het aantal deelnemers in 2023 afgezet tegen alle eerdere jaren (waarbij alle subsidierondes samen zijn genomen). Figuur 15 toont de significante groei die MDT in 2023 heeft gemaakt: een landelijk een toename van 89%. Met andere woorden: het aantal deelnemers in 2023 was bijna even hoog als in alle eerdere jaren (vanaf 2018) samen.

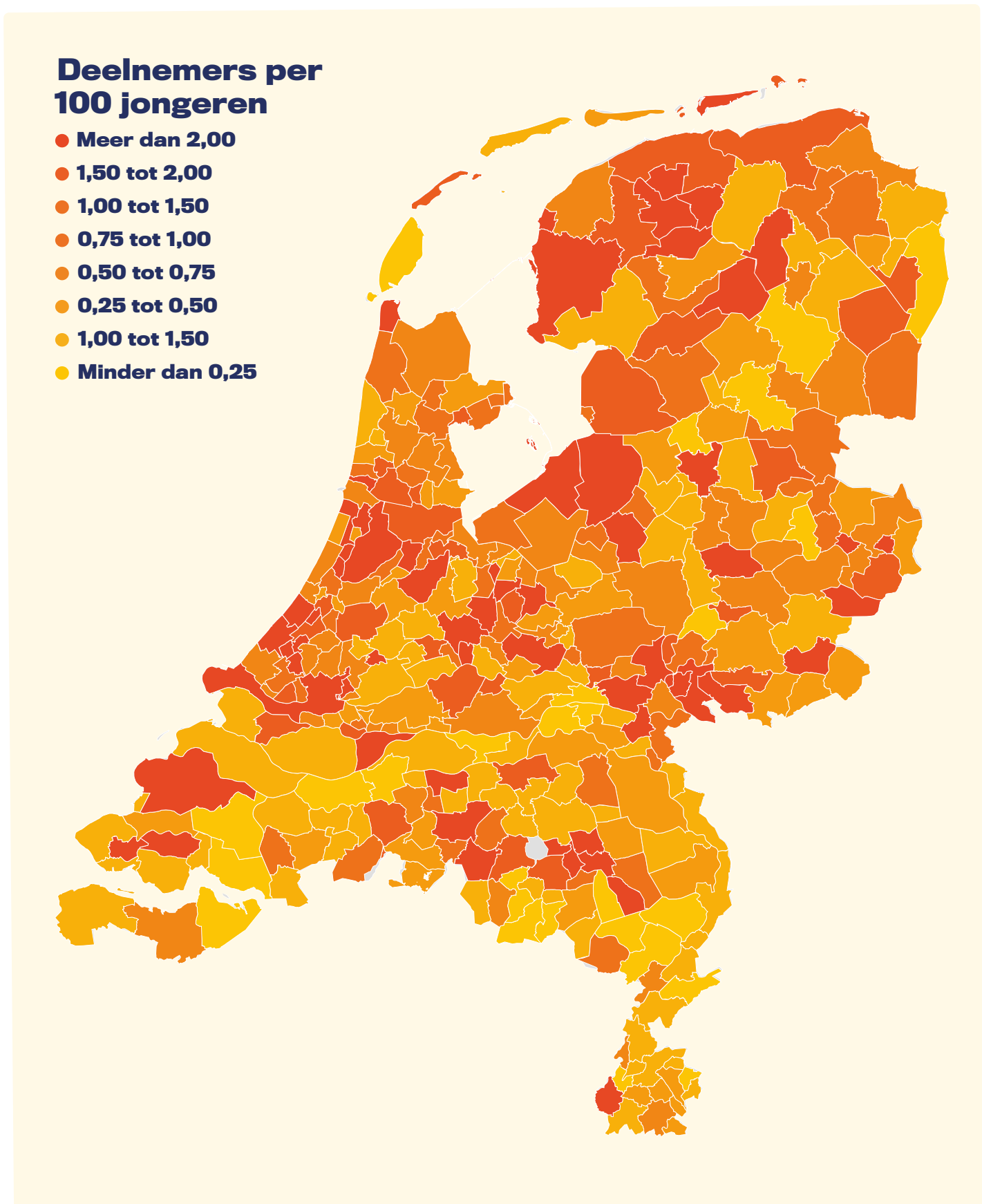

FIGUUR 15 | Toename van het aantal deelnemers in 2023 ten opzichte van alle voorgaande jaren samen

Uit figuur 15 wordt duidelijk dat de toename in het aantal deelnemers het grootst was in Limburg, gevolgd door de regio's Overijssel IJsselland, Gelderland Noord-Oost, Friesland en Drenthe. In deze regio's was de groei meer dan 100% ten opzichte van de voorgaande jaren.

Los van de door MDT gedefinieerde regio's in de RSV's, is tevens gekeken naar de spreiding van MDT per gemeente in Nederland. Figuur 14 toont de kaart van Nederland waarbij de deelname zichtbaar is per gemeente in alle subsidierondes bij elkaar. Deze kaart is gebaseerd op de deelnemers waarvan de doe-locatie bekend zijn. Er is veel deelname in de grote steden en de randgemeenten eromheen, in Friesland, in de gebieden rond Arnhem en Nijmegen, rond Eindhoven, rond Tilburg en rond Lelystad. We zien relatief weinig deelname in West-Brabant, de Betuwe, Drenthe, Noord-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen.

De kaart van figuur 16 toont dat er veel deelname is in de grote steden en de randgemeenten eromheen, in Friesland, in de gebieden rond Arnhem en Nijmegen, rond Eindhoven, rond Tilburg en rond Lelystad. Er is relatief weinig deelname in West-Brabant, de Betuwe, Drenthe, Noord-Limburg en Zeeuws-Vlaanderen.

FIGUUR 16 | Deelname MDT verspreid over Nederlandse gemeenten

Inleiding

In 2023 is een strategische herijking gestart op de drie pijlers van MDT: iets doen voor een ander en/of de samenleving, talentontwikkeling en ontmoetingen. Onderdeel van deze strategische herijking is onderbouwend onderzoek naar de definitie, kaders, en werkzame elementen van de pijlers om de herijking te kunnen voeden en aan te vullen. Voor de pijler ontmoetingen is het onderzoek in 2023 afgerond. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door Impact Centre Erasmus. Een soortgelijk onderzoek wordt uitgevoerd voor de pijlers talentontwikkeling en iets doen voor een ander/de samenleving. Deze onderzoeken zijn in 2023 nog niet afgerond waardoor een tussentijdse update is te lezen in deel 4C van dit rapport.

Het onderbouwend onderzoek bestaat uit drie onderdelen: literatuuronderzoek, data-analyse en duidingsessie(s) met MDT-projecten. Het literatuuronderzoek naar het concept ontmoetingen had tot doel een duidelijk beeld te vormen van wat een ontmoeting is, na te gaan wat belangrijke werkzame elementen zijn om met succes ontmoetingen te faciliteren en hoe aannemelijk het is dat deze succesvolle ontmoetingen ook binnen MDT plaatsvinden. Aanvullend op het literatuuronderzoek is er een analyse uitgevoerd op de beschikbare data vanuit de jongerenvragenlijst op de indicatoren die samenhangen met de pijler ontmoetingen. Het doel van deze data-analyse was om inzicht te verkrijgen in welke projecten goed en minder goed scoren op de ontmoetingen-indicatoren en verklaringen te zoeken voor waarom het ene project goed scoort en een ander minder. Tot slot is een focusgroep georganiseerd om de gevonden verklaringen te bespreken met MDT-projecten die hoog scoren op de ontmoetingen-indicatoren, om vanuit daar werkzame elementen uit de praktijk te distilleren die MDT-projecten helpen in het faciliteren van betekenisvolle ontmoetingen binnen MDT.

1. Literatuuronderzoek

Ontmoetingen is een bekende term, maar een eenduidige definitie blijkt lastig te vinden. Het formuleren van een eenduidige definitie blijkt complex omdat ontmoetingen op verschillende manieren kunnen variëren:

- **Ontmoetingen kunnen kort en eenmalig zijn, of structureel en frequent.**
- **Ontmoetingen kunnen tussen bekenden en tussen onbekenden plaatsvinden.**
- **Ontmoetingen kunnen veel verschillende uitkomsten hebben, bijvoorbeeld ontspanning, verrijking, etc.**

Daarnaast is een ontmoeting vaak geen doel *an sich*. In veel gevallen worden ontmoetingen gebruikt om een ander doel te bereiken. Ontmoetingen krijgen dan betekenis doordat ze bijdragen aan een bepaald doel. Denk hierbij aan ontmoetingen om eenzaamheid te bestrijden. Of ontmoetingen om het sociaal netwerk van iemand uit te breiden. Omdat ontmoetingen geen doel op zich zijn, wordt er in het vervolg van deze samenvatting gesproken over 'betekenisvolle ontmoetingen', oftewel ontmoetingen die bijdragen aan een voorop vastgesteld doel.

Er leeft de hardnekkige aanname dat ontmoetingen vanzelf betekenisvol worden als er maar veel, intensieve ontmoetingen plaatsvinden, en dat dit vanzelf zal leiden tot positieve effecten, zoals een verbetering van het welbevinden of een uitbreiding van het sociale netwerk. In de praktijk blijkt dit niet te kloppen. Zo kunnen ontmoetingen tussen verschillende groepen ook negatieve effecten hebben zoals het bevestigen van vooroordelen en stereotypen. Of is het voor sommige minder kansrijke jongeren niet haalbaar om intensieve vormen van contact te onderhouden en kunnen kortstondige ontmoetingen al van grote waarde zijn.

Zoals gezegd wordt een ontmoeting betekenisvol als het bijdraagt aan een voorop vastgesteld doel. Vanuit de (wetenschappelijke) literatuur worden drie verschillende doelen onderscheiden:

1. Ontmoetingen die primair bijdragen aan het **welbevinden** van individuen.
2. Ontmoetingen die **sociaal contact** tussen mensen van verschillende etnische, culturele en religieuze en andere achtergronden creëren, als manier om de sociale cohesie te bevorderen en spanningen tussen groepen te verminderen.
3. Ontmoetingen die primair bijdragen aan het vergroten van het **sociaal kapitaal** van mensen.

Deze drie doelen sluiten elkaar niet uit. Desalniettemin is het waardevol om dit onderscheid te maken omdat de verschillende doelen allemaal een andere aanpak van ontmoetingen vragen.

Vanuit MDT ligt de focus vooral op het tweede doel: ontmoetingen die sociaal contact tussen mensen van verschillende etnische, culturele en religieuze en andere achtergronden creëren als manier om de sociale cohesie te bevorderen en spanningen tussen groepen te verminderen. Deze keuze is gemaakt tijdens sessies met MDT-kernteamleden en -jongeren vanuit de strategische herijking van deze pijler. Uit de sessies kwam naar voren dat dit doel moet worden nagestreefd, en dat de andere twee doelen worden herkend en worden gezien als een mooie bijvangst.

Om dit doel te bereiken is het belangrijk dat er binnen MDT contact tussen verschillende groepen wordt gefaciliteerd. Over dit contact moet vooraf goed worden nagedacht omdat het risico bestaat dat een ontmoeting tussen dergelijke verschillende groepen ook kan zorgen voor onbegrip en vooroordelen. Er zijn een aantal werkzame elementen die belangrijk zijn om te waarborgen in de ontmoetingen tussen verschillende groepen om betekenisvol bij te dragen aan bevordering van sociaal contact:

- Een **gelijke status** tussen de verschillende groepen creëren tijdens een ontmoeting. Een gelijke status wil zeggen dat beide groepen gewaardeerd en gerespecteerd worden en niet dat de ene groep geholpen wordt vanuit een machtspositie van degene die helpt.
- Zorgen dat groepen concreet ergens aan kunnen **samenwerken**. Samenwerking tussen groepen is een goede manier om betekenisvolle ontmoetingen te laten plaatsvinden. Samenwerking leidt tot empathie en het innemen van andermans perspectief.

2. Data-analyse

In de gehonoreerde subsidieaanvragen van ronde 5a is het meest genoemde doel op de pijler ontmoetingen: 'het vergroten van het (professionele) netwerk van de jongeren'. Daarnaast wordt ook het vergroten van empathie en het vermogen te reflecteren op de eigen positie in de samenleving relatief vaak genoemd. Ook blijkt dat projecten er relatief vaak vanuit gaan dat ontmoetingen 'sowieso wel plaats vinden' en daarom niet veel aandacht behoeven. Er worden weinig duidelijke en concrete interventies beschreven in de subsidieaanvragen ten aanzien van ontmoetingen. De jongerenvragenlijst bevat verschillende vragen en stellingen die te maken hebben met ontmoetingen. Het gaat om de volgende vragen en stellingen:

- 1. Ja-Nee vraag:** 'Ging je tijdens jouw MDT-project om met mensen met een andere leeftijd dan jijzelf?' (T1 vragenlijst)
- 2. Ja-Nee vraag:** 'Ging je tijdens jouw MDT-project om met mensen met een andere afkomst dan jijzelf?' (T1 vragenlijst)
- 3. Ja-Nee vraag:** 'Ging je tijdens jouw MDT-project om met mensen met een ander schoolniveau dan jijzelf?' (T1 vragenlijst)
- 4. Stelling (1 tot 6):** 'Ik ontmoet graag mensen die anders zijn dan ikzelf' (T0 en T1 vragenlijst)
- 5. Stelling (1 tot 6):** 'Bij MDT heb ik mensen ontmoet die mij kunnen helpen met mijn toekomst' (T1 vragenlijst)

De drie vragen zeggen iets over de mate waarin jongeren via hun MDT-project in contact komen met mensen die anders zijn dan henzelf. De twee stellingen gaan over mogelijke effecten die ontmoetingen binnen MDT kunnen hebben. De eerste stelling (#4) gaat over de bereidwilligheid van jongeren om anderen te ontmoeten, de tweede stelling (#5) gaat over het effect dat ontmoetingen binnen MDT kunnen hebben op het sociale netwerk van jongeren.

In de analyse is per project het gemiddelde berekend voor de verschillende vragen en stellingen. Dit is vervolgens vergeleken met het gemiddelde voor heel MDT. Op deze manier is geïdentificeerd welke projecten fors onder dit gemiddelde scoren, en welke projecten juist ruim boven dit gemiddelde scoren. Voor de hoog scorende projecten en lager scorende projecten zijn een aantal kenmerken toegevoegd om te zoeken naar overeenkomsten die mogelijk duiden op een werkzaam element. Met de lager scorende projecten worden vanuit het kernteam gesprekken gevoerd om de projecten te ondersteunen in leren en verbeteren van hun aanpak, zodat ook in deze projecten jongeren betekenisvolle ontmoetingen kunnen ervaren.

Gekeken naar de groep die hoog scoort op de drie vragen over of jongeren mensen ontmoeten van een andere leeftijd, afkomst of opleidingsniveau valt op dat de gemiddelde leeftijd bij hoog scorende projecten hoger ligt dan bij lager scorende projecten. Dit impliceert dat in projecten met wat 'oudere' jongeren, meer contact is met mensen van een andere leeftijd, afkomst of opleidingsniveau. Hetzelfde patroon is zichtbaar bij de stellingen. Projecten die zich richten op 'oudere' jongeren scoren beter op de stellingen '*Ik ontmoet graag mensen die anders zijn dan ikzelf*' en '*bij MDT heb ik mensen ontmoet die mij kunnen helpen met mijn toekomst*'. Verder valt op dat er onder de lage scoorders veel overlap is tussen de drie cate-

gorieën. Dat houdt in dat er projecten zijn die laag scoren op zowel de categorie leeftijd, als afkomst als opleidingsniveau. Dit impliceert dat er een groep projecten bestaat waar het voor jongeren lastig is om mensen met een andere achtergrond te ontmoeten. Deze overlap is veel minder aanwezig onder de hoog scorende projecten: wanneer een project hoog scoort op bijvoorbeeld de categorie leeftijd, dan betekent dat niet dat dit project ook hoog scoort op de categorieën afkomst en opleidingsniveau.

Bij de stelling *‘Bij MDT heb ik mensen ontmoet die mij kunnen helpen met mijn toekomst’* valt op dat veel onderwijsprojecten bij de lagere scoorders horen. Blijkbaar is het binnen projecten die vanuit het onderwijs georganiseerd worden lastiger voor jongeren om mensen te ontmoeten die hen kunnen helpen met hun toekomst. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat binnen MDT-projecten die actief zijn in het onderwijs vaak jongere jongeren meedoen, even hierboven wordt al benoemd dat projecten met een lagere gemiddelde leeftijd lager lijken te scoren op de vragen en stellingen rondom ontmoetingen. Daarnaast bestaat ook de kans dat jongeren via school als klas meedoen aan MDT. Dit beperkt mogelijk de kansen voor betekenisvolle ontmoetingen omdat je als jongere sneller geneigd bent om te gaan met die klasgenoten waar je sowieso al veel mee omgaat.

3. Focusgroep

Met projecten die uit de data-analyse naar voren kwamen als hoge scoorders op de ontmoetingen-indicatoren is een focusgroep georganiseerd om werkzame elementen te toetsen met de praktijk alsook om nieuwe werkzame elementen uit de praktijk op te doen. De focusgroep is online georganiseerd. In totaal zijn de 20 hoog scorende projecten op de indicatoren ten aanzien van ontmoetingen uitgenodigd. Tijdens de focusgroep waren hiervan 10 projectleiders aanwezig. Met hen is een gesprek gevoerd over wat de werkzame elementen zijn die bijdragen aan het succes van ontmoetingen.

Uit de focusgroep komen in totaal zes werkzame elementen naar voren die volgens projecten belangrijk zijn voor het succes van ontmoetingen:

- Ontmoetingen actief faciliteren

Ontmoetingen vinden niet zomaar plaats maar moeten bewust gefaciliteerd worden. Daar moet tijd en aandacht aan worden besteed. Dit komt overeen met het literatuuronderzoek waarin wordt gesteld dat ontmoetingen niet zomaar betekenisvol zijn.

- Gezamenlijk activiteiten doen

Een goede methode om ontmoetingen te faciliteren volgens projectleiders is door jongeren gezamenlijk activiteiten te laten uitvoeren zoals gezamenlijk een evenement organiseren of in groepjes langsgaan in een bejaardentehuis om spelletjes te spelen met ouderen. Dit komt overeen met het literatuuronderzoek waarin gesteld is dat het laten samenwerken van groepen goed werkt voor betekenisvolle ontmoetingen die bijdragen aan sociaal contact.

- Veilige omgeving creëren

Een veilige omgeving houdt in dat jongeren zich gehoord en gezien voelen en zich veilig genoeg voelen om kwetsbaar te zijn. Wanneer jongeren zich kwetsbaar durven opstellen, kunnen jongeren elkaar beter leren kennen en ontstaat empathie. Dit heeft enigszins overlap met het literatuuronderzoek waar het bevorderen van gelijke status wordt benadrukt tussen deelnemende groepen.

- **Verwachting managen**

Het is belangrijk verwachtingen rondom ontmoetingen vooraf goed te managen, anders ontstaat het risico dat een ontmoeting tot teleurstelling of onbegrip leidt. Dit is in het bijzonder belangrijk wanneer jongeren anderen ontmoeten die voor hen onbekend zijn, zoals nieuwkomers of chronisch zieke ouderen. Dit heeft enigszins overlap met het literatuuronderzoek waarin aandacht wordt gevraagd voor de kans dat een ontmoeting ook vooroordelen of stereotypering versterkt.

- **Reflectie**

Jongeren zien regelmatig niet direct de waarde in van een ontmoeting. Reflectie achteraf kan hierbij helpen. Deze reflectie kan bijvoorbeeld gestimuleerd worden in een gesprek tussen de jongeren en diens coach of begeleider.

- **Zetje in de rug**

(Vooral 'jongere') jongeren hebben soms een zetje in de rug nodig, bijvoorbeeld voor een ontmoeting met een onbekend iemand. Dit werkzame element sluit gedeeltelijk aan bij de bevinding uit de data-analyse dat ontmoetingen meer plaats vinden binnen projecten die zich richten op 'oudere' jongeren; 'jongere' jongeren hebben mogelijk meer aanmoediging nodig om tot ontmoeting over te gaan. Wanneer dit zetje niet komt, bestaat de kans dat jongeren vooral kiezen voor omgang met mensen die zij al kennen. Daarin is het belangrijk een balans in te vinden tussen jongeren stimuleren tot nieuwe ontmoetingen enerzijds, en aanspreken van de intrinsieke motivatie van de jongeren anderzijds.

Naast de werkzame elementen zijn ook een drietal belemmeringen geïdentificeerd aan de hand van de focusgroep:

- **Ten eerste werd aangegeven dat de druk op jongeren hoog is. Dit heeft effect op het gehele MDT-traject, maar ook op ontmoetingen. Wanneer jongeren zelf veel druk ervaren, kan dat ten koste gaan van de bereidheid om nieuwe mensen te ontmoeten**
- **Ten tweede ervaren MDT-organisaties ook zelf druk vanuit de verantwoording over MDT. In de beleving van projectleiders gaat de verantwoording vooral over cijfers en minder om kwaliteit. Sommige projectleiders hebben de indruk dat het belangrijker is om voldoende jongeren te werven en behouden dan om betekenisvolle ontmoetingen te faciliteren.**
- **Ten derde worden projecten door de opschalingsambities van MDT steeds groter. Volgens projectleiders is dit een risico voor de kwaliteit van ontmoetingen omdat het binnen grotere projecten lastiger is om een vertrouwensband en veilige omgeving te creëren; twee belangrijke werkzame elementen voor het succesvol faciliteren van ontmoetingen.**

Conclusie

Er bestaat niet zoiets als ‘de ontmoeting’. Ontmoetingen zijn er in vele soorten en maten. Ook kunnen ontmoetingen bijdragen aan allerlei verschillende doelstellingen. Wanneer een ontmoeting bijdraagt aan een doel spreken we over een betekenisvolle ontmoeting. Binnen MDT ligt de focus vooral op ontmoetingen die het sociaal contact tussen mensen van verschillende etnische, culturele en religieuze en andere achtergronden creëren als manier om de sociale cohesie te bevorderen en spanningen tussen groepen te verminderen. Uit het literatuuronderzoek blijkt dat betekenisvolle ontmoetingen niet zomaar tot stand komen, dit vraagt een goede doordachte aanpak. Voor bevorderen van sociaal contact zijn het zorgen voor een gelijke status en dat groepen concreet ergens aan kunnen samenwerken werkzame elementen. Uit de data-analyse blijkt dat er duidelijke verschillen zijn tussen projecten. Sommige projecten scoren hoog op de indicatoren in de jongerenvragenlijst die gaan over ontmoetingen, andere projecten scoren juist lager.

Met de projecten die een hoge score behalen is een focusgroep georganiseerd waaruit zes werkzame elementen naar voren komen die belangrijk zijn voor het succes van ontmoetingen binnen MDT:

- **Ontmoetingen actief faciliteren**
- **Gezamenlijk activiteiten doen**
- **Veilige omgeving creëren**
- **Verwachtingen managen**
- **Reflectie**
- **Zetje in de rug**

Wanneer deze werkzame elementen worden overgenomen door MDT-projecten kan de kwaliteit van ontmoetingen binnen MDT worden verhoogd.

G.

WAARDERING VAN MDT DOOR JONGEREN

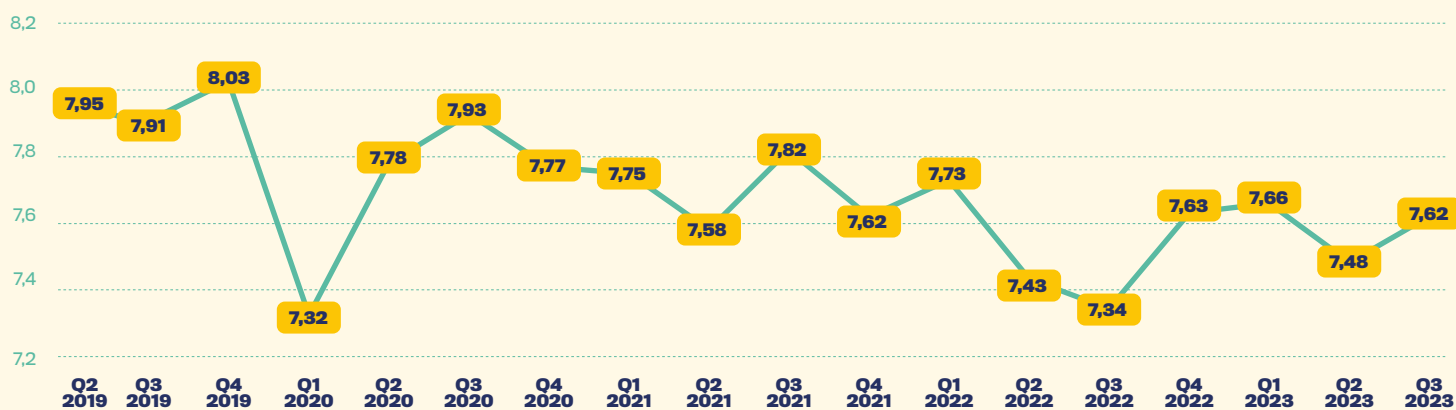
Voor MDT is het belangrijk dat jongeren een goede MDT ervaring hebben. Dit helpt om MDT te laten groeien en meer jongeren te enthousiasmeren voor MDT, en onderzoek heeft aangetoond dat het hebben van een leuke ervaring bijdraagt aan de kans dat jongeren zich vaker willen inzetten voor een ander of de samenleving. Om meer inzicht te krijgen in de waardering die jongeren hebben voor hun MDT ervaring, is in 2023 door Impact Centre Erasmus een additionele analyse uitgevoerd. Voor deze analyse naar de waardering van MDT is gekeken naar twee vragen in de jongerenvragenlijst, namelijk:

- **Welk cijfer geef je jouw MDT-project?**
- **Hoe waarschijnlijk is het dat je jouw MDT-project zou aanraden aan een vriend of vriendin?**

Deze vragen zeggen iets over de waardering van jongeren voor hun MDT-project. Deze waardering kan ook gezien worden als een indirecte indicator voor de kwaliteit van het MDT-project. De aanname hierbij is dat een kwalitatief hoogwaardig MDT-programma door de deelnemers positief gewaardeerd wordt en vice versa. Voor de analyse is gekeken naar het verloop van de waardering van MDT door de tijd en vervolgens naar de waardering op projectniveau.

Waardering voor MDT door de tijd

In 2023 is de manier waarop de kwartaalcijfers berekend worden aangepast. Waar voorheen werd gerapporteerd over cumulatieve cijfers, is dit in 2023 aangepast naar kwartaalcijfers. Dat maakt de cijfers een stuk dynamischer. Met deze nieuwe kwartaalberekening is een analyse uitgevoerd op de ontwikkeling van het cijfer door de tijd heen. Wanneer het cijfer per kwartaal bekeken wordt vanaf Q2 2019, ontstaat het beeld in figuur 17.

FIGUUR 17 | Cijfer dat jongeren hun MDT geven per kwartaal

Hierin is te zien dat het cijfer langzaam gedaald is van rond de 8 in 2019 naar rond de 7,5 in 2022 en 2023. Deze daling blijkt significant, wat betekent dat deze daling niet voortkomt uit toeval.

Daarom is er ook gekeken naar mogelijke verklaringen voor de daling. Er is licht bewijs gevonden dat 'reguliere' projecten lager scoren dan proeftuinrondes. De meeste proeftuinrondes hebben gelopen tot 2020 en vanaf Q2 2020 lijkt de daling zich in te zetten. Een verklaring hiervoor kan zitten in het feit dat proeftuinrondes kleinschaliger waren en er minder (formele) eisen aan projecten werden gesteld dan in de reguliere rondes. Ook is in Q2 2022 een vernieuwde jongerenvragenlijst live gegaan. Dit heeft ertoe geleid dat de vragenlijst door meer jongeren is ingevuld, mogelijk ook door meer jongeren die een minder leuke MDT-ervaring hebben gehad. Voor de uitschieter in Q4 2019 is geen verklaring gevonden.

Waardering voor MDT-projecten

Naast een analyse door de tijd heen, is voor de bovengenoemde vragen gekeken naar de scores op projectniveau. Dit maakt het mogelijk om te zien of alle MDT-projecten rond het MDT-gemiddelde scoren, of dat er projecten zijn die aanzienlijk hoger/lager scoren dan het gemiddelde.

Vanuit deze analyse komt een groep naar voren die hoog scoort op deze beide stellingen en een groep die juist lager scoort. Voor deze beide groepen zijn vervolgens een aantal kenmerken opgezocht, zoals de gemiddelde leeftijd van jongeren in het project, de doelgroep waar het project zich op richt en de grootte van het project. Dit soort kenmerken stellen in staat om na te gaan of er bepaalde overeenkomsten zijn bij de hoog en lager scorende projecten. Eventuele overeenkomsten kunnen duiden op een werkzaam element.

Gesprekken en eventuele actie ten aanzien van de lager scorende projecten zijn belegd bij het MDT-MT om de projecten te ondersteunen in leren en verbeteren van hun aanpak, zodat de waardering van jongeren voor deze projecten vergroot kan worden.

Uit de analyse komen een aantal overeenkomsten en dus mogelijke werkzame elementen naar voren. Ten eerste blijkt dat onder de lager scorende projecten er veel overlap bestaat tussen het cijfer en het aanraden. Dat betekent dat wanneer een MDT-project beoordeeld wordt met een laag cijfer, het project ook minder snel wordt aangeraden. Bij de hoger scorende projecten is deze relatie niet duidelijk aanwezig.

Ten tweede is er bij de lage scoorders sprake van meer fluctuatie in de scores. Dat houdt in dat er jongeren zijn binnen een project dat laag wordt gewaardeerd die het project een erg laag cijfer geven, maar dat er ook jongeren zijn die een meer gemiddeld of zelfs hoog cijfer geven. Bij hoger scorende projecten is er minder fluctuatie, wat betekent dat bijna alle deelnemers aan het project het project hoog waarderen. Een mogelijke verklaring hiervoor ligt in de doelgroepen waar projecten zich op richten. Bij de slechter scorende projecten worden vaak geen keuzes gemaakt t.a.v. de beoogde doelgroep en richt men zich op heel veel, zo niet alle mogelijke, doelgroepen. De fluctuatie in het cijfer zou erop kunnen duiden dat voor een deel van deze doelgroepen het MDT-project een redelijk positieve ervaring is, terwijl dit voor een ander deel juist niet het geval is. Onder de hoog scorende projecten wordt vaak gefocust op één of enkele specifieke doelgroepen en niet op alle jongeren. Deze focus in doelgroep voor wie het MDT primair bedoeld is, lijkt bij te dragen aan hoge waardering en kwaliteit van het MDT-project.

Verder valt op dat veel van de lage scoorders projecten zijn die door onderwijsinstellingen georganiseerd worden. Een mogelijke verklaring hiervoor kan liggen in het feit dat jongeren van MDT in de schoolcontext minder keuzevrijheid ervaren. Dat brengt wellicht een bepaald idee van verplichting, of 'niet leuk zijn' met zich mee. De hoger scorende projecten worden juist vaak georganiseerd maatschappelijke- of welzijnsorganisaties. Tot slot ligt de gemiddelde leeftijd bij de hoger scorende projecten hoger ligt dan bij de lager scorende projecten. Hierin ligt mogelijk een samenhang met de schoolcontext, aangezien MDT-projecten georganiseerd vanuit onderwijsinstellingen zich vaker richten op de 'jongere' jongeren.

Met de hoog scorende projecten is een focusgroep georganiseerd om deze patronen te toetsen met de praktijk en te achterhalen of hier mogelijk een werkzaam element in zit. Tegelijkertijd is deze focusgroep ook gebruikt om vanuit projecten te horen welke werkzame elementen volgens hen nog meer van belang zijn voor een hoge waardering.

Voor de focusgroep zijn 12 projecten uitgenodigd. Uiteindelijk hebben 7 projectleiders een bijdrage geleverd aan de focusgroep. Vanuit deze focusgroep komen 5 werkzame elementen naar voren die volgens projectleiders van belang waren:

– **Begeleiding van hoge kwaliteit**

Bij begeleiding van hoge kwaliteit is het van belang dat de begeleiding aansluit bij de belevingswereld van jongeren, zodat zij dicht bij de jongeren kunnen staan. Hoge scoorders geven aan relatief veel tijd en aandacht te besteden aan de training van hun begeleiders.

- **Jongeren hebben plezier**

Plezier is een belangrijke graadmeter van waardering. Jongeren die hun MDT leuk vonden, zullen hun MDT-traject hoger waarderen en eerder aanraden. Vanuit de focusgroep kwamen twee manieren naar voren waarop het plezier bij jongeren gestimuleerd kan worden 1) Plezier door (nieuwe dingen) te leren en 2) Plezier door verbinding met anderen.

- **Duidelijke visie en structuur van MDT-traject**

Deelnemers aan de focusgroep waren het er unaniem over eens dat een duidelijke visie een belangrijk element is voor een hoge waardering. Een visie geeft duidelijkheid over waar je goed in bent en waar ook niet in. Het is van belang dat deze visie niet alleen een papieren werkelijkheid is, maar ook doorwerkt in de structuur van een project. Bijvoorbeeld dat de activiteiten die jongeren tijdens het project uitvoeren stroken met de visie.

- **Onderzoek gebruiken om te leren**

Hoge scoorders gaven aan onderzoek een belangrijke rol te geven binnen hun MDT-project. Door onderzoek kun je je MDT-programma beter begrijpen, daardoor wordt het ook mogelijk om te sturen en verbeteren.

- **Jongerenparticipatie**

Wanneer jongeren zelf inbreng hebben en keuzes kunnen maken binnen het MDT-project vinden zij hun project leuker en raken zij meer gemotiveerd. Hoge scoorders gaven aan veel aandacht te besteden aan de manieren waarop jongeren inbreng en invloed hebben op het MDT-project als geheel alsook hun individuele MDT-traject

Conclusie

In de onderzoeken gericht op de waardering van deelnemende jongeren van MDT zijn twee vragen geanalyseerd die te maken hebben met deze waardering: a) welk cijfer geef je jouw ervaring met MDT? en b) hoe waarschijnlijk is het dat je MDT zou aanraden aan een vriend of vriendin?

Op basis van het onderzoek blijkt allereerst dat het cijfer sinds 2019 licht, maar significant gedaald is van een ~8 gemiddeld naar een ~7.5 gemiddeld. Er is geen overduidelijke verklaring voor deze daling gevonden. Wat in ieder geval mee lijkt te spelen is dat het gemiddelde cijfer in de proeftuinrondes hoger ligt dan in de reguliere rondes. Wat hiervan de precieze reden is, is niet duidelijk. Mogelijk speelt ook de vernieuwde jongerenvragenlijst in het tweede kwartaal van 2022 een rol.

Verder blijkt dat sommige projecten fors hoger gewaardeerd worden en projecten die juist lager gewaardeerd worden dan het MDT-gemiddelde. Er zijn een aantal patronen geïdentificeerd die terugkomen bij de hoge of lager scorende projecten.

Ten eerste valt op dat de gemiddelde leeftijd binnen hoog gewaardeerde projecten hoger ligt dan bij lager gewaardeerde projecten. Ten tweede is terug te zien dat onderwijsinstellingen oververtegenwoordigd zijn onder de lager gewaardeerde projecten. Een mogelijke verklaring is dat jongeren tijdens een MDT via het onderwijs minder keuzevrijheid ervaren, het gevoel van verplichting heeft mogelijk negatieve gevolgen voor de waardering voor MDT.

Met de hoger scorende projecten is een focusgroep georganiseerd om te achterhalen wat werkzame elementen zijn die leiden tot een hoge waardering van deelnemende jongeren. Hieruit komen vijf werkzame elementen naar voren. Door deze werkzame elementen in het MDT-project te laten terugkomen kunnen projecten de kans vergroten dat jongeren hun project een hoge waardering toekennen.

H.

ACTIVEREND EN PROACTIEF ONDERZOEK

Er bestaat binnen MDT regelmatig de behoefte om snel en gericht behoeften, meningen en ideeën van het MDT-netwerk, of specifieke groepen daarbinnen, op te halen. Hiermee kan MDT anticiperen op behoeften, en (waar mogelijk) direct inspelen op trends, thema's en actualiteiten. Daarnaast biedt het de kans het netwerk op een laagdrempelige manier te betrekken en een stem te geven bij nieuw op te zetten initiatieven en deze daarmee in co-creatie met het netwerk vormgeven. Dit onderzoek wordt door Abbi Insights uitgevoerd middels korte flitspeilingen in de vorm van chatsurveys. Door de inzet van een chatsurvey initieer je laagdrempelig een digitaal vraagesprek met een respondent, die een persoonlijke en interactieve beleving ervaart. Hierdoor ontstaat de ruimte om in onderzoek de dialoog op te zoeken en verzamelde feedback (het liefst direct) op te volgen richting de respondent.

**Zelf een chatsurvey ervaren?
Scan dan deze QR-code voor
een demo.**

Deze activerende en proactieve vorm van onderzoek, waarmee het netwerk op laagdrempelige wijze direct mee kan denken en beslissen, levert een belangrijke bijdrage aan het participatieve karakter en het lerend vermogen van MDT. Verzamelde inzichten worden, waar mogelijk, direct doorvertaald naar relevante en praktische (vervolg) acties, (opvolg)communicatie of terugkoppelingen afgestemd op de betreffende doelgroep. Hiermee zit deze vorm van onderzoek op het snijvlak op tussen onderzoek en communicatie.

In 2023 is deze vorm van onderzoek onder andere ingezet voor een flitspeiling onder jongeren in de gemeente Woensdrecht. Deze flitspeiling is ontstaan in co-creatie met jongeren. Het initiatief achter dit onderzoek komt vanuit Matthijs Verbeek, lid van het MDT-jongerenpanel en zelf woonachtig in de gemeente Woensdrecht. Hij heeft een sterke behoefte aan meer initiatieven voor jongeren binnen de gemeente en ziet daar een mogelijke rol voor MDT. Om te toetsen of deze behoefte breder leeft onder leeftijdsgenoten in zijn gemeente, kwam Matthijs bij het onderzoeksteam van MDT terecht. In co-creatie met Matthijs is vervolgens een korte chatsurvey ontwikkeld, waarin behoeften in relatie tot voorzieningen en initiatieven voor jongeren binnen de gemeente Woensdrecht werden uitgevraagd. Om zoveel mogelijk leeftijdsgenoten te bereiken, heeft Matthijs op verschillende centrale plekken in Woensdrecht, zoals middelbare scholen en een sportschool, jongeren aangesproken met de vraag deel te nemen aan het onderzoek. Jongeren konden dit eenvoudig en in twee minuten doen door het scannen van een QR-code op een flyer. En met succes: in totaal namen bijna 100 jongeren deel aan het onderzoek.²⁴

²⁴ Klik [hier](#) voor de volledige resultaten van de flitspeiling

De uitkomsten van de flitspeiling laten zien dat Matthijs' behoefte aan meer initiatieven breed gedragen wordt onder jongeren in Woensdrecht én dat zij hierin een rol voor de gemeente weggelegd zien. Met deze inzichten als onderbouwing onder de arm, heeft Matthijs tijdens een openbare vergadering van de gemeenteraad een pleidooi gevoerd voor een MDT in de regio, met enthousiaste reacties en een toezegging van de gemeente dat zij verdere mogelijkheden gaan onderzoeken als resultaat. Dit succes moest natuurlijk gedeeld worden met de jongeren die hadden deelgenomen. Jongeren die in het onderzoek hadden aangegeven graag op de hoogte wilden blijven van de ontwikkelingen rondom dit initiatief kregen dan ook een mobiel bericht met de uitkomsten van het onderzoek en een verslag van de openbare vergadering in de gemeenteraad. Dit geeft MDT ook de mogelijkheid om deze groep jongeren in een latere fase mee te laten denken. Betrokkenheid van deze groep jongeren wordt hier, ook in latere fasen, mee gestimuleerd.

“Deze flitspeiling heeft mij laten zien dat onderzoek doen leuk, laagdrempelig en leerzaam kan zijn. Ook was het heel leuk om te zien dat veel jongeren mijn behoefte aan meer aanbod voor jongeren in Woensdrecht herkenden en enthousiast werden toen ik vertelde dat we dat gaan veranderen! Met behulp van de onderzoeksresultaten kon ik onze gezamenlijke stem laten horen aan de gemeente en werd ik niet gezien als “Eén jongere met een wens”, maar als groep jongeren die serieus genomen moest worden.”

— **Matthijs Verbeek**,
lid van het MDT-jongerenpanel

I. EFFECTEVALUATIE MDT DOOR CBS

Op verzoek van het Ministerie van Financiën heeft MDT in 2022 en 2023 samengewerkt met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS is een unieke onderzoekspartner omdat de speciale positie van het CBS in Nederland hun toegang verschaft tot gegevens van alle Nederlanders. Hiermee kon het centraal onderzoeksteam van MDT met het CBS een onderzoek opzetten waarin deelnemers aan MDT vergeleken zijn met niet-deelnemers aan MDT. Het volledige onderzoek is beschikbaar via de website van het CBS²⁵.

Aanpak

Voor het onderzoek naar de effecten van MDT op deelnemers in vergelijking met niet-deelnemers, heeft het CBS gebruikt gemaakt van de Sociale samenhang en welzijns-enquête (SSW). SSW is een jaarlijks terugkerend onderzoek onder de Nederlandse bevolking van 15 jaar en ouder met als doel de sociale samenhang en welzijnssituatie in kaart te brengen. Bij sociale samenhang gaat het om de sociale, maatschappelijke en politieke participatie van de Nederlandse bevolking en om het vertrouwen in anderen en in instellingen. Bij welzijn gaat het om ervaren geluk, en tevredenheid met het leven en met verschillende aspecten van de leefsituatie. Dit jaarlijkse onderzoek van CBS includeert standaard al jongeren vanaf 15 jaar en sluit nauw aan bij de doelstellingen van MDT. Daarom is de SSW gekozen als landingsplek voor vragen omtrent MDT.

²⁵ Zie website CBS: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2023/effectevaluatie-maatschappelijke-diensttijd--mdt---2022>

Van MDT verzorgde Verian (voorheen: Kantar Public) de identificatie en selectie van de steekproef MDT'ers. Deze groep van MDT-deelnemers werd benaderd deel te nemen aan de SSW-vragenlijst 2022. Vanuit de reguliere SSW- enquête 2022 werd een controlegroep samengesteld van jongeren in dezelfde leeftijdsgroep die (nog) geen MDT-traject hebben doorlopen. De grootte van de steekproef was uiteindelijk kleiner dan gepland. Dit heeft er mee te maken dat MDT aanleveren van gegevens (denk: naam, adres en woonplaats) aan CBS voor uitnodiging aan de SSW niet verplicht heeft gesteld. Een groep deelnemende jongeren aan MDT heeft vanwege een veelvoud aan redenen gekozen hun gegevens niet te willen verstrekken. Daarnaast hebben sommige jongeren verkeerde adresgegevens verstrekt waardoor het CBS de jongere niet kon vinden in hun eigen systemen. Dit betekent tevens dat het CBS geen toegang heeft tot totaalaantallen over de gehele MDT-populatie. Het onderzoek kan alleen uitspraken doen over de groep MDT'ers waar zij toegang tot hadden.

Effect op alle pijlers

CBS heeft bij de groep MDT-deelnemers bewijs gevonden van een positief effect op alle drie de pijlers. De belangrijkste bevindingen:

- **Ontmoetingen:** MDT'ers uit de steekproef hadden vaker wettelijk contact met mensen die een andere herkomst hebben of waar minstens 5 jaar leeftijdsverschil tussen zit.
- **Talentontwikkeling:** Het meedoen aan MDT is significant gerelateerd aan een sterke talentontwikkeling.
- **Iets doen:** MDT'ers vinden het vaker dan de referentiegroep belangrijk om je in te zetten voor en ander en voor de samenleving.

De groep MDT'ers werd ook direct gevraagd naar hun perceptie van de effecten van MDT. Hierbij gaf 61% aan dat MDT een positief effect had op hun motivatie om zich in te zetten voor de maatschappij. 29% gaf aan dat MDT een positief effect had op hun opleiding of het vinden van een baan.

MDT is er voor iedereen

Op verzoek van het onderzoeksteam van MDT heeft het CBS naast de effectevaluatie van MDT ook geanalyseerd in hoeverre MDT een representatieve groep van jongeren weet aan te spreken. Hierin zijn de MDT'ers vergeleken met de stapelingsmonitor van het CBS. De stapelingsmonitor is een microdatabestand van het CBS over het gebruik en stapeling van sociale regelingen en voorzieningen door personen en huishoudens. De gekozen variabelen hiervoor waren inkomen, onderwijs, jeugdzorg en justitie. Dit zegt iets over in hoeverre MDT toegankelijk is voor alle jongeren in Nederland en welke doelgroepen deelnemen aan MDT. Hieruit is gebleken:

- **Leeftijd en geslacht hangen samen met het wel of niet meedoen aan MDT. Vrouwen doen vaker mee dan mannen en het meedoen aan MDT neemt af naarmate leeftijd stijgt.**
- **Kansarmere jongeren doen ook mee aan MDT-trajecten. Zo zijn er jongeren die bijstand ontvangen vanuit de participatiewet, jongeren uit huishoudens met een (langdurig) laag inkomen, vroegtijdig schoolverlaters en jongeren die gebruik maken van ambulante jeugdhulp.**

Conclusie

Dit is het eerste onderzoek in Nederland waarin MDT'ers direct vergeleken worden met niet MDT'ers. Eerdere onderzoeken focusten met name op bereidheid tot deelname aan MDT en naamsbekendheid of keken puur naar (deelname aan) MDT zelf. Dat uit dit onderzoek blijkt dat veel verschillende jongeren hun weg weten te vinden naar MDT en dat de eerder gevonden positieve effecten van deelname aan MDT standhouden in vergelijking met niet-deelnemers, is een blijk van de waarde en impact van MDT op jongeren en de samenleving.

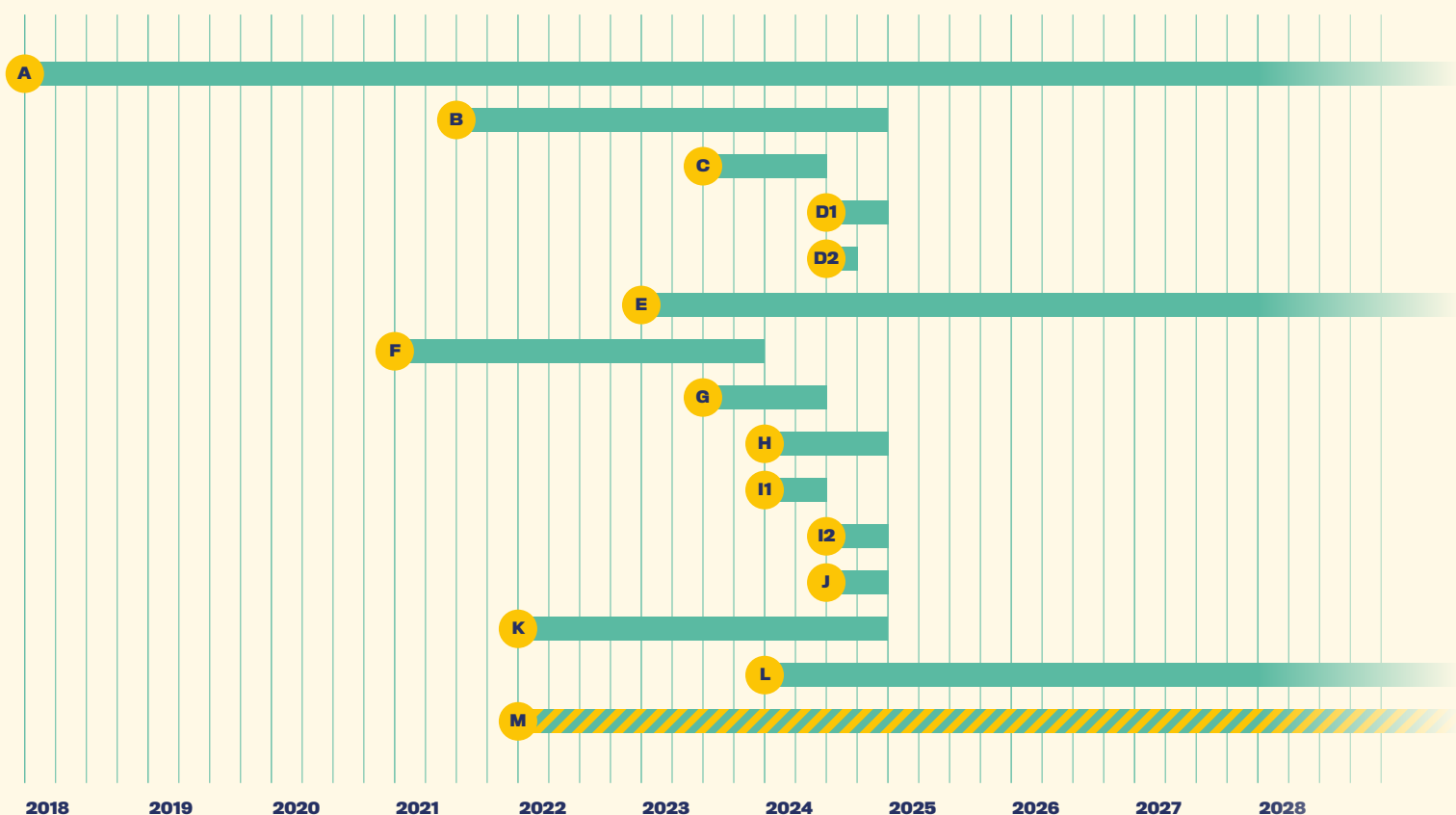

DEEL VIER

VOORUITKIJKEN: ONDERZOEK IN 2024

- A. Doorlopend evaluatieonderzoek
- B. Impact management
- C. Onderbouwing t.b.v. strategische herijking pijlers MDT
- D. Verdiepende analyses MDT-subsidieregelingen
- E. Landelijk dekkend netwerk
- F. Jongerenparticipatie bij MDT
- G. Vervolg onderzoek over ervaren druk onder jongeren
- H. MDT businesscases
- I. Evaluatie MDT on Tour
- J. Waarde van MDT en sport
- K. SCP onderzoek
- L. CBS onderzoek
- M. Vervolg pro-actief en activerend onderzoek

Onderzoek is sinds de start van MDT in 2018 een groot onderdeel van het programma. Centraal onderzoek zoekt continu naar manieren om in samenwerking met het netwerk te leren, ontwikkelen en verbeteren. Dit kan door grote onderzoeksvragen te toetsen, alsook korte pilots uit te voeren om te zien wat werkt. Van de grootste en meest relevante onderzoeken is hieronder een korte tekstuele uitleg en voortgang te lezen.

FIGUUR 18 | Overzicht onderzoeken 2024

A. DOORLOPEND EVALUATIEONDERZOEK

Bij de start van MDT is meteen begonnen met een doorlopend evaluatieonderzoek, uitgebreid aan bod gekomen in Deel 2 van dit rapport. Het doorlopend evaluatieonderzoek zal ook in 2024 worden doorgezet.

- **Gestart: 2018**
- **Looptijd: doorlopend**
- **Uitvoering: Verian, in samenwerking met Impact Centre Erasmus, DUS-I, en Ministerie OCW**

B. IMPACT MANAGEMENT

Iedereen binnen MDT werkt met plezier en passie om jongeren leuke, leerzame en waardevolle ervaringen te bieden. Het effect op de jongeren is het allerbelangrijkste binnen MDT. Veel projecten willen daarom leren hoe ze hun impact (op de jongeren) kunnen vergroten. Impact management – de term voor hoe je als organisatie probeert op een zo efficiënt mogelijke manier zoveel mogelijke positieve impact te maken – is dan ook voor veel projecten binnen MDT interessant. In september 2021 is het traject Impact Management gestart vanuit de wens om meer grip te krijgen op de diversiteit van de effecten van de verschillende MDT-projecten. Eind 2022 heeft dit de MDT-Impactreis²⁶ opgeleverd: een uitgebreide handleiding toegepast op de context van MDT waarmee projecten stap voor stap aan de slag kunnen om hun impact inzichtelijk te maken. De handleiding bevat tevens het MDT-Impactkader: een invulbaar framework dat in één oogopslag de impact van een MDT-project weergeeft. In 2023 is geëxperimenteerd met verschillende manieren om de MDT-Impactreis onder de aandacht te brengen bij MDT-projecten. Zo zijn trainingen en inloopspreekuren georganiseerd, een aparte website-pagina gecreëerd en is i.s.m. communicatie meerdere keren informatie over het programma verspreid. Dit is binnen het MDT-netwerk goed ontvangen. Het programma heeft tot doel:

- 1. Op uniforme wijze data kunnen verzamelen van en over de MDT-projecten om de gezamenlijke MDT-impact van alle initiatieven te bepalen;**
- 2. De projecten ruimte geven om ook hun eigen specifieke impact in kaart te brengen; en**
- 3. De projecten daarbij helpen en ondersteunen waar nodig.**

In 2024 is het de wens impact management verder te intensiveren. Dit om het voor projecten zo gemakkelijk mogelijk te maken om deel te nemen. Om aan de wens vanuit MDT te voldoen om meer zicht te krijgen op de impact van MDT, is het daarnaast van belang dat de MDT-Impactreizen door projecten terug geleverd worden. Om dit te bereiken wordt in 2024 ingezet op de volgende onderdelen:

²⁶ Zie: <https://organisaties.doemeemetmdt.nl/MDT-Impactreis>

- **(Laagdrempelige) Inloopsprekuren**
- **Trainingen in de regio's**
- **Informereren en inspireren**
- **Teruglevering, leren en analyse MDT-Impactreizen**

Daarnaast geven de subsidieaanvragen van regeling 2023 en de vragenlijst-na-verlening een goed startpunt voor inzicht in de stand van impact management van MDT-projecten. De impactanalyse van ronde 5a (zie Deel 3A van dit rapport) wordt herhaald op subsidieronde 2023, met als aanvulling dat waar mogelijk bij projecten die vanuit 5a reeds continueren in 2023 meteen een check gedaan wordt op verbeteringen. Dit geeft zowel inzicht in een eventueel verschil in stand van impact management tussen 2022 (5a) en 2023, eventuele 'groei' van projecten die zowel in 5a als in 2023 gehonoreerd zijn en een gecombineerd overzicht van alle MDT-projecten in 5a en 2023 (welke een groot deel van het actieve MDT-netwerk zullen beslaan) t.a.v. hun stand op de MDT-Impactreis.

- **Gestart: Q3 2021**
- **Looptijd: T/m Q4 2024**
- **Uitvoering: Ministerie OCW - MDT Onderzoeksteam, in nauwe samenwerking met Impact Centre Erasmus voor inhoudelijke analyses**

C.

ONDERBOUWING T.B.V. STRATEGISCHE HERIJKING PIJLERS MDT

Vanuit de strategische herijking op de pijlers van MDT wordt op alle drie de pijlers verdiepend onderzoek ter onderbouwing en kaderstelling van de pijlers uitgevoerd. Voor de pijler ontmoetingen is deze in 2023 volledig afgerond (zie Deel 3F van dit rapport).

Voor de pijler iets doen voor een ander of de samenleving is in 2023 het onderzoek gestart maar nog niet afgerond. Voor dit onderzoek is gekozen om simultaan praktijkonderzoek en literatuuronderzoek uit te voeren. Het praktijkonderzoek wordt uitgevoerd door Afdeling Buitengewone Zaken (A/BZ). Het literatuuronderzoek wordt uitgevoerd door Impact Centre Erasmus.

Voor de pijler talentontwikkeling is in 2023 een verkenning uitgevoerd op allerlei concepten die raakvlakken hebben met de doelstelling van de pijler talentontwikkeling, zoals verschillende categorieën van vaardigheden, zelfvertrouwen, weerbaarheid, jeugdontwikkeling, etc. Dit zijn dusdanig veel verschillende concepten die mogelijk relevant zijn dat eerst keuzes gemaakt worden over de focus van MDT binnen de pijler talentontwikkeling die de scope van de onderbouwing bepalen. Vervolgens worden een aantal concepten verder onderzocht. Er wordt gekeken naar wat belangrijke werkzame elementen zijn ter bevordering en wat de gevolgen zijn als deze onderdelen van talentontwikkeling goed ontwikkeld zijn bij jongeren. Op dit moment lopen gesprekken om deze focus te bepalen.

- **Gestart: Q3 2023**
- **Looptijd: T/m Q2 2024**
- **Uitvoering: Impact Centre Erasmus, in nauwe samenwerking ministerie OCW - MDT cluster kwaliteit voor strategische herijking pijlers MDT en Afdeling Buitengewone Zaken**

D.

VERDIEPENDE ANALYSES MDT-SUBSIDIEREGELINGEN

D1. Onderzoek varianten

Vanaf subsidieronde 5A (2022) is gestart met de uitvoering voor verschillende varianten binnen MDT: basis, extra en plus. Deze varianten zijn in subsidieronde 2023 vervolgd en in subsidieronde 2024 aangevuld met de intensieve variant.

Deze varianten zijn tot stand gekomen in nauwe samenwerking met het netwerk en vanuit de jaren ervaring die is opgedaan met MDT. Ze kunnen gezien worden als een uiting van de verschillende doelgroepen binnen MDT. Ze geven projecten namelijk de ruimte voor aanvullende begeleiding aan jongeren in een minder kansrijke positie en/of voor jongeren om additionele uren aan MDT te besteden. Hiermee zijn ze ook van groot belang om de impact van MDT te duiden: impact duiden begint immers met bepalen op wie je welke impact denkt te hebben met je activiteiten. Tot op heden is weinig zicht op het verschil in doelgroepen en effecten tussen deze varianten van MDT. Daarom wordt gedurende het jaar 2024 een verdiepende analyse uitgevoerd op verschil in impact van de varianten basis, extra en plus van MDT.

- **Gestart: Q2 2024**
- **Looptijd: T/m Q4 2024**
- **Uitvoering: Impact Centre Erasmus, in nauwe samenwerking ministerie OCW - MDT cluster subsidies**

D2. MDT-kort ronde onderzoek

Tot en met april 2023 zijn in totaal 124 aanvragen vanuit het onderwijs en 42 aanvragen van gemeenten gehonoreerd. Op 124 schoollocaties en bij 40²⁷ gemeenten zijn projecten van start gegaan met de uitvoering van een MDT-kort. De meeste van deze projecten zijn in 2023 afgerond. In 2024 worden deze projecten geëvalueerd, waarin gekeken wordt naar de effecten van de MDT-kort regeling als doorstroom-instrument alsmede conclusies en aanbevelingen voor verdere inbedding van MDT in respectievelijk onderwijs en gemeenten.

- **Gestart: Q2 2024**
- **Looptijd: Q3 2024**
- **Uitvoering: Kennisland, in samenwerking met ZonMw en kernteam MDT**

E.

LANDELIJK DEKKEND MDT-NETWERK

Een belangrijke doelstelling van MDT is dat alle jongeren in Nederland die een MDT willen doorlopen dit op een laagdrempelige manier kunnen doen. De monitor Landelijk Dekkend Netwerk, uitgebreid aan bod gekomen in Deel 3E van dit rapport, zal in 2024 worden doorgezet.

- **Gestart: Q1 2023**
- **Looptijd: Jaarlijks**
- **Uitvoering: Verian, in samenwerking met Diversion en Ministerie OCW**

²⁷ 1 project is ingetrokken en 1 project is niet van start gegaan.

F.

JONGERENPARTICIPATIE BIJ MDT

In 2022 en 2023 is veelvuldig onderzoek over jongerenparticipatie uitgevoerd, waarin jongerenparticipatie is gedefinieerd, opgeknipt in specifieke componenten en interviews hebben plaatsgevonden over de jongerenparticipatie binnen MDT. Uit de interviews zijn elementen van jongerenparticipatie naar voren gekomen als essentieel voor jongerenparticipatie (doorwerking en fasen).

Vanuit het cluster Jongerenparticipatie leeft er een behoefte voor aanvullend onderzoek. Op specifieke componenten leeft de wens om te verdiepen: "hoe doe je dat dan (goed)?" Hiervoor is naast de uitgevoerde analyses op de "papieren werkelijkheid", kwalitatieve duiding nodig. Hierbij valt te denken aan goede voorbeelden, werkzame elementen uit de praktijk en ontwikkeling van casuïstiek. De uitgevoerde jongerenparticipatie-analyse op subsidieronde 5a biedt de gelegenheid voor een verdiepende analyse op de stand van zaken op jongerenparticipatie binnen deze ronde, alsook voor het selecteren van projecten als goede voorbeelden. Impact Centre Erasmus neemt hierin de rol om vanuit de uitgevoerde analyse aanvullende inzichten te verwerven en in samenwerking met het cluster Jongerenparticipatie, Werkwijze en NJR een handreiking voor projecten te creëren.

Tevens liggen er kansen om de jongerenvragenlijst te verbeteren op het onderdeel 'jongerenparticipatie'. In afwachting van het mutatieoverleg op de jongerenvragenlijst, wordt de jongerenvragenlijst mogelijk aangescherpt.

- **Gestart: Q2 2021**
- **Looptijd: Q4 2024**
- **Uitvoering: Impact Centre Erasmus, in nauwe samenwerking met ministerie OCW - MDT cluster jongerenparticipatie, cluster werkwijze en NJR**

G.

VERVOLG ONTWERPEND ONDERZOEK ERVAREN DRUK ONDER JONGEREN

De ervaren druk onder jongeren neemt toe. In eerder onderzoek uit 2022 kwam naar voren dat deelname aan MDT drukverhogend kan werken. Daarom is in 2023 gestart met ontwerpend onderzoek, uitgebreid aan bod gekomen in Deel 3D van dit rapport. In 2024 wordt het onderzoek vervolgd om in co-creatie met experts, jongeren en MDT-organisaties tools en handvatten te ontwikkelen voor het verlagen van ervaren druk.

- **Gestart: Q3 2023**
- **Looptijd: Q2 2024**
- **Uitvoering: Afdeling Buitengewone Zaken (A/BZ)**

H.

MDT-BUSINESSCASES

In 2024 wordt gestart met het opstellen van een aantal MDT-businesscases voor gemeenten. Via een maatschappelijke businesscase worden - waar mogelijk - de financiële kosten en baten van een MDT-project voor een gemeente in kaart gebracht.

In 2024 wordt voor een select aantal gemeenten een businesscase ontwikkelt, die als showcases kunnen worden gebruikt op verschil-

lende domeinen. Bij deze businesscases worden de maatschappelijke effecten en de potentiële financiële waarde daarvan direct aan de aanpak van een MDT-project gekoppeld, op basis van de beschikbare data en aannames. Hierbij geldt altijd expliciet de kanttekening dat de uitkomst niet één-op-één vertaalbaar is naar andere MDT-projecten en gemeenten. Wel helpt het ter inspiratie en vergroten van de potentiële waarde die MDT voor een gemeente kan hebben.

- **Gestart: Q1 2024**
- **Looptijd: Q4 2024**
- **Uitvoering: Social Finance NL, in samenwerking met cluster Gemeenten en Maatschappelijke vraagstukken**

I. MDT ONDERWIJS

I1. Evaluatie MDT on Tour

MDT on Tour is een belangrijk instrument de naamsbekendheid en zichtbaarheid van MDT te vergroten. Via MDT on Tour kan een onderwijsinstelling (vo, mbo, hbo en wo) laagdrempelig kennismaken met MDT. MDT wil in kaart brengen wat de ervaringen zijn van de scholen die hebben deelgenomen aan een MDT on tour. Tevens wil het ook onderzoeken welke impact MDT on Tour heeft gehad voor deelnemende scholen met betrekking tot het overgaan tot een subsidieaanvraag voor MDT-kort.

- **Gestart: Q1 2024**
- **Looptijd: Q2 2024**
- **Uitvoering: Kennisland/CAOP, in samenwerking met cluster Onderwijs**

I2. Integratie MDT in het onderwijs

Het onderzoek levert inzichten op in hoe MDT landelijk (duurzaam) in het onderwijs geïntegreerd kan worden.

- **Gestart: Q2 2024**
- **Looptijd: Q4 2024**
- **Uitvoering: NTB, in samenwerking met cluster Onderwijs**

J. WAARDE VAN MDT EN SPORT

MDT is voor sportorganisaties een mooie manier om nieuwe vrijwilligers aan te trekken, ze te begeleiden en in hun kracht te zetten. Er leeft de wens om in 2024 meer inzicht en grip te krijgen op de waarde die MDT creëert middels sport-projecten en voor sportorganisaties, op de korte- en lange termijn. Het onderzoek dient tevens handvatten te bieden aan sportorganisaties over hoe zij ervoor kunnen zorgen dat de impact van MDT binnen de organisatie geborgd blijft en wat de rol van een gemeente daarin kan zijn.

- **Gestart: Q2 2024**
- **Looptijd: Q4 2024**
- **Uitvoering: Ministerie OCW - MDT onderzoeksteam in samenwerking met NOC*NSF**

K.

SCP ONDERZOEK

In 2022 heeft het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), vanuit hun onderzoeksprogramma 'Participatie, Talentontwikkeling en Kansengelijkheid' een onderzoek gestart naar 'Perspectieven op 'Zinvolle' Participatie'. Dit onderzoek heeft als doel inzicht te krijgen in participatie van burgers gedurende de levensloop. Voor jongeren is gekozen om het onderzoek te richten op MDT als beleidsmiddel dat jongerenparticipatie stimuleert. Dit onderzoek is nadrukkelijk geen beleidsevaluatie van MDT maar onderzoekt MDT als onderdeel van het bredere participatie-vraagstuk in onze samenleving. De uitvoering is geheel door SCP gedaan. Wel zijn diverse MDT-jongeren, medewerkers van MDT-organisaties, onderzoekers van het Impact Centre Erasmus, en leden van het kernteam MDT geïnterviewd als onderdeel van het onderzoek, en hebben meerdere leden van het kernteam MDT en MDT-projectleiders deelgenomen aan een co-creatiesessie over de eerste uitkomsten.

De verwachting was dat de rapportage het tweede kwartaal van 2023 gepubliceerd zou worden. Echter heeft dit bij het SCP vertraging opgelopen. De aangepaste planning geeft aan dat de volledige publicatie en synthese van het bredere project, Perspectieven op 'Zinvolle' Participatie, voor de zomer van 2024 gepubliceerd zal worden.

- **Gestart: 2022**
- **Looptijd: 2024**
- **Uitvoering: Sociaal en Cultureel Planbureau**

L.

CBS ONDERZOEK

In 2023 zijn de resultaten gepresenteerd van de door het CBS uitgevoerde effect-evaluatie van MDT (zie deel 3I van dit rapport). Voor de looptijd 2024-2027 is MDT een vast onderdeel van het jaarlijkse Sociale Samenhang en Welzijn (SSW) onderzoek van het CBS.

- **Gestart: 2024**
- **Looptijd: jaarlijks, 2024-2027**
- **Uitvoering: CBS**

M.

VERVOLG PROACTIEF EN ACTIVEREND ONDERZOEK

Ook in 2024 worden chatsurveys ingezet als instrument om een digitale dialoog te voeren met het MDT-netwerk en het netwerk op laagdrempelige wijze te betrekken bij de doorontwikkeling van het programma. Zo zullen er in Q1 2024 flitspeilingen plaatsvinden om behoeften op te halen en het netwerk mee te laten denken over participatie/samenwerking met het kernteam, de doorontwikkeling van de MDT-kwaliteitsvisie en de inhoud van de landelijke MDT-netwerkdag. Daarnaast heeft deze vorm van onderzoek veelal een ad-hoc karakter en zullen deze flitspeilingen in 2024 vraaggestuurd worden ingezet om flexibel te kunnen insprijgen op actualiteiten en ontwikkelingen.

- **Gestart: 2022**
- **Looptijd: ad hoc op specifieke vraagstukken**
- **Uitvoering: Abbi insights, in nauwe samenwerking met cluster Onderzoek en cluster Communicatie**

OVERZICHT FIGUREN & TABELLEN

OVERZICHT FIGUREN

1.	Aantal subsidierondes en projecten sinds de start van MDT	18
2.	Overzicht samenstelling MDT-partnerschappen in subsidieronde 5a	20
3.	MDT is met 733 projecten actief in alle 19 regio's	21
4.	Aantal projecten per ronde vanaf de start van MDT	31
5.	Projecten en deelnemers per subsidieronde	32
6.	Aantal actieve projecten per kwartaal	33
7.	Cumulatief aantal deelnemers per kwartaal binnen MDT	33
8.	Groei aantal deelnemers per kwartaal	34
9.	Redenen vroegtijdig gestopt	34
10.	Verdeling jongeren naar geslacht	35
11.	Spreiding jongeren naar leeftijdscategorie 2023 (vs. 2022)	35
12.	Verdeling jongeren naar onderwijsniveau, landelijk vs. MDT	36
13.	Aantal beschikbare plekken per 100 jongeren in ronde 5a	54
14.	Toename van het aantal beschikbare plekken ten opzichte van ronde 4ab	55
15.	Toename van het aantal deelnemers in 2023 ten opzichte van alle voorgaande jaren samen	57
16.	Deelname MDT verspreid over Nederlandse gemeenten	58
17.	Cijfer dat jongeren hun MDT geven per kwartaal	65
18.	Overzicht onderzoeken 2024	72

OVERZICHT TABELLEN

1.	Typen samenwerkingsorganisaties	20
2.	Overzicht inzet MDT-projecten op maatschappelijke thema's	22
3.	Resultaat 2023 vs. 2022 en streefwaarden	37
4.	Korte termijn effecten over het belang van iets doen voor een ander en/of de samenleving	38
5.	Korte termijn effecten ontwikkeling vaardigheden	39
6.	Korte termijn effecten persoonlijke ontwikkeling	39
7.	Opleiding of baan door MDT	40
8.	Korte termijn effecten zelfvertrouwen	40
9.	Mensen leren kennen van een andere leeftijd, afkomst of opleidingsniveau	41
10.	Korte termijn effect ontmoetingen	41
11.	Ervaren druk	42
12.	Beschikbare plekken MDT afgezet tegen deelname MDT	56

COLOFON ONDERZOEK 2023 MAATSCHAPPELIJKE DIENSTTIJD

MET BIJDAGEN VAN	Impact Centre Erasmus Verian (voorheen Kantar Public) Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ONTWERP	Multitude
DATUM	Mei 2024
OPDRACHTGEVER	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
CONTACT	Albert Bots, programmamanager onderzoek MDT Marit Schouten, impact onderzoeker Impact Centre Erasmus Katja Lahaye, senior project management executive Verian
REFERENTIE	Onderzoeksrapportage MDT 2023

MDT 2023 GROEIEN & BEWIJZEN

**ONDERZOEK 2023
MAATSCHAPPELIJKE DIENSTTIJD**

MEI 2024

